

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
08 липня 2015 року № 152-Н

Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут харчових технологій, готельно-ресторанного
та туристичного бізнесу
Форма навчання денна

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

Допускається до захисту
Завідувач кафедри

_____ Г.П. Склад
(підпис, ініціали та прізвище)

«_____» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «Розвиток туризму у Львівській області: стан та перспективи»

зі спеціальності 242 Туризм
освітня програма «Туризм» ступеня бакалавра

Виконавець роботи: Тараканов Ілля Вікторович
(ПІБ)

_____
(підпис, дата)

Науковий керівник: к. е.н., Тараненко Олександр Олексійович
(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

_____
(підпис, дата)

Полтава – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	
1.1 Соціально-економічні чинники розвитку туризму в регіоні.....	6
1.2 Природно-ресурсна база розвитку туризму в регіоні.....	12
1.3 Історико-культурні ресурси регіону як чинник розвитку туристичної діяльності.....	20
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.	
2.1. Організація туристичної діяльності у регіоні.....	27
2.2. Особливості розвитку туристичної інфраструктури в регіоні.....	49
2.3. Основні напрямки вдосконалення розвитку туризму в регіоні.....	76
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

Туризм – це багатогранне явище, що поєднує економічні, соціальні, культурні та екологічні аспекти, має значний потенціал для постійного прогресу, тісно взаємодіє з багатьма галузями економіки, зумовлюючи його провідне місце у соціально-економічному житті країн і народів. Динамічний розвиток сфери туризму здійснює мультиплікаційний ефект на інші галузі економіки, в яких активізується інвестиційна діяльність та прискорюється обіг грошових коштів.

Туризм має великий вплив на економіку регіону, в якому він розвивається. З метою отримання високих результатів та соціально-економічного ефекту від розвитку туризму у регіоні необхідно насамперед дослідити наявні туристично-рекреаційні ресурси, що обумовлює актуальність теми дипломної роботи.

Тематиці досліджень розвитку туризму у Львівській області присвячені наукові праці сучасних зарубіжних та вітчизняних учених, серед яких М. Долішин, С. Кузик, В. Кравцов, М. Мальська, Г. Ємець, В. Мікловда, В. Руденко, М. Копач, Д. Голднер, В. Чарльз і Р.Ф. Річі. Проблеми визначення запасів мінеральних вод вивчали М. Лобода, М. Мироненко, В. Євдокименко. Аналіз стану використання матеріально-технічної бази рекреації і туризму В. Полюга і Д. Полуга. Н.Г. Луців виділила принципи та інструменти економічного стимулювання ефективного використання природних рекреаційних ресурсів. Л. Новосельська запропонувала екологізацію фінансового механізму розвитку курортно-рекреаційної території. Природні ресурси Львівської області вивчали К. Геренчук, С. Генсірук. Проблеми стану готельних господарств в регіонах України досліджували В.П. Мальська, М.Й. Руринський та інші.

Проте залишилось ще багато проблем розвитку туризму, потенціалу туристичної сфери у Львівській області, які потребують вирішення, а отже, є предметом широких наукових досліджень.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є процеси функціонування

туристичної галузі Львівської області та підвищення ефективності використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти дослідження функціонування туристичної галузі Львівської області та підвищення ефективності використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону.

Метою даної дипломної роботи є вивчення теоретичних та практичних аспектів функціонування та підвищення ефективності використання туристично-рекреаційних ресурсів Львівської області для визначення основних напрямів та засобів подальшого розвитку туризму в регіоні.

Відповідно до мети дипломної бакалаврської роботи були поставлені наступні завдання:

- вивчити соціально-економічні чинники розвитку туризму у Львівській області;
- розглянути природно-ресурсну базу розвитку туризму у Львівській області;
- оцінити історико-культурні ресурси регіону як чинник розвитку туристичної діяльності;
- проаналізувати організацію туристичної діяльності у Львівській області;
- охарактеризувати особливості розвитку туристичної інфраструктури у Львівській області;
- визначити основні напрямки вдосконалення розвитку туризму у Львівській області.

Теоретичною і методичною основою роботи послужили класичні і сучасні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів в області організації та розвитку туризму. Крім того, в роботі використовувалися матеріали законодавчих актів, пов'язані з регулюванням сфери туризму в Україні та Львівській області.

Інформаційну базу дослідження складають офіційні статистичні дані

про стан розвитку рекреаційно-курортного та туристичного господарства України та Львівської області, а також нормативні документи, що регламентують господарську рекреаційно-курортну та туристичну діяльність в країні.

У процесі написання дипломної роботи використані наступні методи дослідження:

- структурно-логічний аналіз (при побудові логіки та структури роботи);
- історичний метод – передбачає вивчення різноманітного історичного матеріалу, що стосується механізму підвищення ефективності використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону;
- порівняльний метод застосовують для визначення подібних до вже відомих і відмітних рис особливостей механізму підвищення ефективності використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону;
- візуальний метод дослідження полягає в безпосередньому огляді і спостереженні об'єктів, явищ і процесів, що досліджуються.

Важливим та актуальним завданням сьогодення є окреслення проблем розвитку туристичного регіону, розробка та формування стратегії розвитку, виходячи з специфічних особливостей його функціонування. Результати дипломної роботи полягають у розробці комплексу заходів з метою підвищення ефективності використання туристично-рекреаційних ресурсів для розвитку туризму у Львівській області.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що запропоновані рекомендації можуть бути використані для підвищення ефективності функціонування рекреаційно-курортних та туристичних господарств Львівської області.

Дипломна робота складається з таких структурних елементів: вступ, два розділи, висновки та пропозиції, перелік використаних інформаційних джерел та додатки. Обсяг роботи – 107 сторінок, включаючи 40 таблиць, 20 рисунків, додаток та 108 використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

1.1. Соціально-економічні чинники розвитку туризму у Львівській області

На розвиток туризму впливають соціально-економічні фактори. Їх вплив обумовлений тісним взаємозв'язком між розвитком туризму і економікою. Туристична активність змінюється в залежності від наявних у населення коштів, інфляції, коливання курсів валют. Соціальними факторами розвитку туризму в регіоні є рівень освіти, культури, естетичних потреб населення. Від економічного розвитку регіону залежить рівень розвитку інфраструктури туризму.

В 2019 році територія Львівської області була поділена на 20 районів, 9 міст обласного підпорядкування, 29 об'єднаних територіальних громад, 44 міста, у тому числі 9 міст спеціального статусу, обласного та республіканського значення, 9 в районах, 34 селища міського типу, 1850 сільські населені пункти (додаток А).

Львівська область є другою в країні по кількості міст. Райони області у своїй більшості близькі за розміром території, проте суттєво відрізняються за чисельністю та щільністю населення. Проблемами адміністративно-територіального устрою Львівської області є:

- наявність у підпорядкуванні рад міст Львів, Борислав, Дрогобич та Червоноград 7 міських та селищних рад, що суперечить логіці здійснення місцевого самоврядування;
- наявність малозаселених сільських районів північного сходу та гірських районів південного заходу ускладнює надання публічних послуг населенню, яке проживає на цих територіях.[86].

Станом на 1 січня 2019 року в області проживало 2522,0 тис. осіб (6,0%

від загальної кількості населення в Україні), серед них 1537,7 тис. осіб (61,0%) міських і 984,3 тис. осіб (39,0%) – сільських мешканців. За чисельністю населення область займає п'яте місце серед регіонів України.

Львівська область – регіон з високою щільністю населення та високим рівнем урбанізації. У 2018 році населення області зменшилось на 7,6 тис. осіб. Скорочення відбулося у шістнадцяти районах, крім Жовківського, Кам'янка-Бузького, Пустомитівського та Яворівського, а також в усіх містах обласного значення, крім Стрия. Кількість населення обласного центру зменшилась на 2061 особу та на кінець року становила 755,8 тис. осіб. У 2018 році в області народилося 23253 дитини, померло 32726 осіб, природне скорочення склало 9473 особи, або 3,8 особи на 1000 населення (в Україні – 6,1 особи).

Інтенсивність природного скорочення у 2018 році у сільській місцевості була у 1,8 раза вища, ніж у міських поселеннях (5,1 особи відносно 2,9 у розрахунку на 1000 наявного населення).

У 2018 році рівень народжуваності знизився до найнижчого значення за останні 10 років – 9,2‰.

Найвищий рівень народжуваності спостерігався у Турківському та Сколівському (по 12,3 осіб на 1000 осіб наявного населення), Жовківському (11,2) районах. Найнижчий у – Трускавці (7,0 осіб на 1000 осіб). Переважну більшість дітей у Львівській області народжують жінки віком 25–29 років (у 2018 році – 8419 дітей, або 36,2% від усіх народжених у області). Первістків найчастіше народжують матері віком 20–24 роки. У 2018 році вони народили 38,1% з 10394 дитини, народжених першими.

Відносно 2017 року кількість померлих збільшилась на 639 осіб (2,0%). У 2018 році рівень смертності становив 13,0 осіб на 1000 населення (в Україні – 14,8). Загальний рівень смертності у міських поселеннях був на 24,8% менший, ніж у сільській місцевості. Найвищий рівень смертності спостерігався у Перемишлянському (189 осіб на 10000 населення) та Жидачівському (181 особа на 10000 населення) районах. Найнижчий – у

Новому Роздолі (97 осіб на 10000 населення). Серед причин смерті переважають хвороби системи кровообігу (у 2018 році – 80 померлих на 10 тис. населення області, або 62,0% усіх померлих), новоутворення (17; 13,4%), зовнішні причини захворюваності та смерті (7; 5,2%), хвороби органів травлення (6; 4,3%), хвороби органів дихання (4 померлих на 10 тис. населення; 2,9%). У віці до 40 років основні причини смерті населення загалом – це зовнішні причини захворювання та смерті, у старших – хвороби системи кровообігу. За останні роки рівень смертності дітей у віці до 1 року в області знизився з 12,2 померлих на 1000 живонароджених у 2000 році до 7,0 у 2018 році. У загальній кількості померлих діти у віці до 1 року становили 0, У 2018 році на Львівщині відділами державної реєстрації актів цивільного стану зареєстровано 14805 шлюбів. Порівняно з 2017 роком кількість шлюбів зменшилась на 7,6%, відносно 1990 року – на третину. У розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення у 2018 році укладено 59 шлюбів. У міських поселеннях рівень шлюбності вищий, ніж у сільській місцевості, відповідно 79 і 26 одиниць на 10 тис. осіб наявного населення.

З середини 90-х років майже 80% загального зменшення населення в області припадало на міграційне скорочення. Зменшення міграційних втрат населення спостерігається з 2002 року. У 2018 році міграційний приріст становив 1886 осіб, що на 29,3 % менше порівняно з попереднім роком. У 2018 році в області міграційними потоками було охоплено 75,4 тис. осіб, що на 19,9 тис. більше, ніж попереднього року. Потік прибулих збільшився на 9,5 тис. осіб, вибулих – на 10,3 тис. У 2018 році міграційний приріст становив 7,5 осіб у розрахунку на 10000 населення. Мешканці міст і селищ міського типу більш рухливі. У 2018 році у міських поселеннях коефіцієнт прибуття становив 15,6 осіб на 1000 населення, а вибуття – 15,6 осіб, тоді як у сільській місцевості – відповідно 14,9 та 13,0 осіб.

Найбільша перевага кількості прибулих над вибулими була у Пустомитівському (1479 осіб), Кам'янка-Бузькому (386 осіб), Дрогобицькому (306 осіб), Жовківському (238 осіб) районах та м. Стрию (590 осіб).

Зменшення кількості населення за рахунок міграції відбулося майже у всіх містах обласного значення (крім Самбора та Стрия) та у Бродівському, Жидачівському, Миколаївському, Мостиському, Радехівському, Самбірському, Сколівському, Сокальському, Старосамбірському, Стрийському та Турківському районах.

Переважає більшість мігрантів – 53,9 тис. осіб (71%) рухалась у межах області, 19,0 тис. (25%) – між регіонами України і 2,5 тис. (3%) – в обміні з іншими державами. 5%. [43].

На 1 січня 2020 року у 44 містах, 34 селищах міського типу і 1850 сільських населених пунктах проживало 2512,1 тис. осіб, або 6,0% від загальної кількості населення України.

На кожний квадратний кілометр території припадало 115 осіб. Населення м. Львова 724,7 тис. осіб (28,7% населення області).

Демографічну ситуацію, що склалась у Львівській області характеризує зменшення чисельності населення. Упродовж 2019 року відбулось зменшення населення на 9937 осіб, народилось 21803 осіб, (на 6,2% менше порівняно з 2018 роком), померло 32839 осіб (на 0,3% більше).

Протягом 2018 року населення області зменшилось на 7587 осіб (на 0,3%). – «старіння» населення зумовлене збільшенням частки людей старшого віку.

Середній вік населення області на дату проведення останнього перепису населення становив 37,4 років, на 1 січня 2019 року – 41 рік.

Частка населення у віці понад 65 років на 01.01.2019 року становила 14,6% проти 14% у 2002 році.

Відносно 2018 року кількість народжених зменшилася на 6,2%, кількість померлих збільшилась на 0,3%.

Станом на 1 січня 2019 року чисельність постійного населення Львівської області становить 2503,7 тис. осіб, із них чоловіки 1186,7 (47,4%) і 1317,0 (52,6%) жінки. Як бачимо з рис. 1.1.1. за віком населення розподілилось наступним чином: від 0 до 14р.-16,5%, від 15р. до 19р. – 4,9%,

від 20 до 24р.-6,1%, 25-29рр.-7,3%, 30-39рр.-16,5%, 40-44рр.-6,9%, 45-54рр.-13,3%, 55-64рр.-13,7%, 65-69рр.-4,7%; 70-79рр.-6,3%; 80р. і більше – 3,8%.

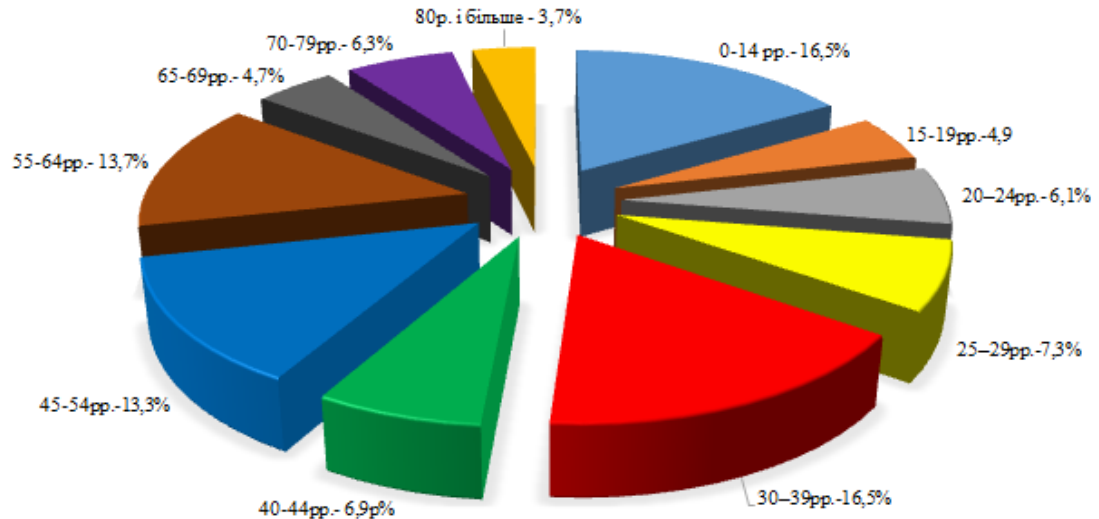

Рис. 1.1.1. Розподіл постійного населення Львівської області за основними віковими групами на 1 січня 2019 року [складено автором на основі 8]

Рівень зайнятості населення у 2019 році становив 57,8%, рівень безробіття – 6,5%. Кількість зареєстрованих безробітних на кінець грудня 2019 року становила 14,0 тис. осіб і збільшилась на 4,0% порівняно з кінцем грудня 2018 року. Більше половини (57,1%) від загальної кількості безробітних становили жінки; більше третини (35,4%) – це молодь у віці до 35 років. Серед безробітних 59,1% мали вищу освіту, 30,3% – професійно-технічну, кожен десятий (10,6%) – середню.

При збільшенні доходів населення громадяни можуть витратити більше коштів на відпочинок, подорожі, дозволя. Збільшення рівня доходу, тобто середньої заробітної плати, сприяє до більш інтенсивного споживання туристичних послуг. Середньомісячна заробітна плата штатного працівника – 9271 грн, що на 15,9% більше відносно 2018 року. Індекс реальної заробітної плати – 107,5%. Середня номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ та організацій Львівської області у грудні 2019 року

становила 10415 грн, що на 13,6% більше порівняно з груднем 2018 року. Водночас значною залишається частка працівників, які отримують заробітну плату в межах 4173-6000 грн (28,2%).

Найбільше заробляють працівники фінансової та страхової діяльності (16,3 тис. грн), у державному управлінні і обороні, обов'язковому соціальному страхуванні – 13,2 тис. грн), найменше – в установах з тимчасового розміщування й організації харчування (5,7 тис. грн), медичні та соціальні працівники (6,5 тис. грн), освітяни (8,0 тис. грн).[86].

Демографічна структура населення та аналіз вікових груп, які найбільше подорожують, підтверджують, що найбільш активна частина населення від 30 до 40 років, на відміну від економічно розвинених країн. де люди старшої вікової групи (55-60 років) відіграють все більш важливу роль у міжнародному туризмі. Для осіб у віці 25–44 роки переважають подорожі в складі сім'ї. Модель купівельної поведінки визначається, як правило, потребами та інтересами дітей. Туристи у віці 45–65 років при виборі туристичного продукту переваги надають високому рівню комфортності та зручностей, змістовним екскурсійним програмам.

Для демографічної ситуації у Львівській області характерно: зменшення чисельності населення, структурні зміни розподілу населення за типом поселення, що засвідчують активізацію процесу урбанізації, «старіння» населення зумовлене збільшенням частки людей старшого віку, наявність статеві-вікових диспропорцій, що проявляється у переважанні кількості, скорочення населення внаслідок перевищення кількості померлих над кількістю народжених, зниження рівня народжуваності, зростання рівня смертності, активізація міграційного руху населення.

Отже, демографічна ситуація має негативний вплив на формування трудового потенціалу області, оскільки кількість населення області щорічно зменшується внаслідок природного скорочення зумовленого зниженням рівня народжуваності та зростання рівня смертності. Не сприяє покращенню демографічної ситуації зростаюча освітня та трудова міграція населення

регіону, до того ж зниження рівня безробіття не вирішує проблему забезпечення трудовими ресурсами економіки області. [86]. Все це можна віднести до загрози розвитку внутрішнього туризму.

1.2. Природно-ресурсна база розвитку туризму у Львівській області

Львівщина традиційно була областю, де перспективи туристичної індустрії були і залишаються одними з найкращих в Україні. Природно-ресурсний та історико-культурний потенціал у поєднанні з вигідним географічним положенням в центрі Європи та існуючий багаторічний досвід і напрацювання у сфері рекреації є достатньо вагомою передумовою пріоритетного розвитку системи санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку, орієнтованої як на внутрішнього споживача, так і на обслуговування іноземних туристів.[71].

Область володіє значними природними туристично-рекреаційними ресурсами це: кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, водні, лісові, природно-заповідні, флоро-фауністичні.

Львівська область знаходиться на крайньому заході України в межах Волинської і Подільської височин та перетинає три природні зони: лісову, лісостепову і зону висотної поясності Карпат. Це прикордонний регіон, який на заході безпосередньо межує із Республікою Польща.

На території області виділяють п'ять природних районів – гірські Карпати на півдні, до них прилягає Передкарпатська височина, Подільська височина (плато) – в центральній частині, Мале Полісся і Волинська височина – на півночі. Львівська область розташована в трьох зонах: лісовій, лісостеповій, передгірних і гірських районах Карпат. Ліси займають майже третину площі області. Найвищі гірські вершини: Пікуй 1408 м, Магура 1362 м, Парашка 1268 м.

Кліматичні ресурси області впливають на туристично-рекреаційну

привабливість цієї території. У Львівській області помірно-континентальний клімат із м'якою зимою, затяжною вологою весною, теплим, але дощовим літом і сухою теплою осінню. Клімат сприятливий для різних видів туризму.

Варто також зазначити, що область входить до п'ятірки найбільш привабливих та популярних туристично-рекреаційних регіонів України.

Лісові масиви зосереджені в Карпатах, а також у західній та північній частинах Львівщини. Переважають сосна, бук, дуб, ялина, граб, менше поширені береза, вільха. Тваринний і рослинний світ Львівщини є досить різноманітним, оскільки область знаходиться в різних природних зонах, північна частина області лежить у межах Волинської височини, хребти Українських Карпат розташовані на південному заході області.

На території області налічується 137 видів тварин та 146 видів рослин, які занесені до Червоної книги України, вони підлягають охороні на підставі державних і міжнародних документів, та 130 рідкісних, зникаючих видів тварин, 270 видів рослин, які не занесені до Червоної книги України, але потребують охорони.

Частка природно-рекреаційного потенціалу Львівщини у сумарному природно-ресурсному потенціалі України становить 5,37%. Серед Карпатських областей за сумарним потенціалом природних рекреаційних ресурсів вона поступається лише Закарпаттю (7,036%). У структурі рекреаційних ресурсів області 70% припадає на ресурси відпочинку і туризму і 30% – на ресурси санаторно-курортного лікування. У сумарному природно-ресурсному потенціалі Львівської області природні рекреаційні ресурси становлять 14,3%, що значно вище відповідного показника по Україні (9,5%).

Різноманітність природних умов і багатство еколого-рекреаційних ресурсів Львівщини створюють сприятливі умови і для розвитку екологічного туризму. Загалом у Львівській області налічують:

- 1) 1 природний заповідник «Розточчя» (площею у 2084,50 га);
- 2) 2 національних природних парки – «Яворівський» (7078,600 га) та

«Сколівські Бескиди» (35684 га);

3) 3 регіональних ландшафтних парки – «Верхньодністровські Бескиди» (8536 га), «Надсянський» (19428 га) та «Знесіння» (312,100 га);

4) 37 заказників;

5) 176 пам'яток природи;

6) 48 заповідних урочищ;

7) 261 парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва; 8) 3 ботанічні сади та 1 зоологічний парк. [93]. За даними Департаменту екології та природних ресурсів Львівської облдержадміністрації до природно-заповідного фонду Львівщини належать 392 об'єкти загальнодержавного та місцевого значення загальною площею 171 тис. га, що становить 8% території області. Серед них 4 національні природні парки («Яворівський», «Сколівські Бескиди», «Північне Поділля», «Бойківщина»), 1 природний заповідник («Розточчя»), 5 регіональних ландшафтних парків, 75 заказників, 199 пам'яток природи, 3 ботанічні сади. Площа природно-заповідного фонду Львівської області за категоріями розподілилась наступним чином: національні природні парки, заповідники склали 41% від усієї площі природно-заповідного фонду, регіональні ландшафтні парки 33%, заказники 21% та інші об'єкти 5%. Як видно з рис. 1.2.1 найбільшу площу займають національні природні парки, заповідники -41%.

Рис. 1.2.1. Розподіл площі природно-заповідного фонду Львівської області за категоріями на 1 січня 2020 року [складено автором на основі 41, 101]

На території Львівської області функціонує 398 територій та об'єкти природно-заповідного фонду, загальною площею 180,19 тис. га, що складає 8,25 % від площі території Львівської області.

Протягом 2016-2020 років в межах Львівської області створено/оголошено 45 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, серед них: НПП «Бойківщина», НПП «Королівські Бескиди», ботанічні заказники «Двірцівський», «Долина ірисів», ландшафтні заказники «Урочище Солониця», «Торфовище Білогорща», «Журавлиний», лісові заказники «Лісопарк Рудно», «Воля Якубова» та ін., також варто зазначити, що у 2019 році вперше в Україні створено 4 пралісові пам'ятки природи «Сможанська», «Тухлянська», «Зубрицька» та «Східницька».

Через територію Львівщини проходить Головний Європейський вододіл між басейнами Чорного і Балтійського морів.

Головні річки Львівської області : Дністер, Західний Буг, Стрий, Бистриця, Стир, Вишня, Рата, Солокія. Загалом 8950 річок сумарною довжиною 16 343 км. Для водних видів відпочинку, оздоровлення і туризму найбільш придатними є річки Дністер, Стрий, Свіча, Західний Буг, окремі штучні водойми в околицях Львова та Яворівському районі.

Гарний відпочинок біля таких озер: Брюховицьке, Винники, Задорожнє, Мертве. Мертве озеро – популярний туристичний об'єкт парку «Сколівські Бескиди».

Водоспади Львівщини: Гуркало, Кам'янка, Сопіт водоспад в Сколівському районі, Лазний в Дрогобицькому, Яворівська Ніагара в Яворівському районі. Водоспад Гуркало має висоту близько 5 метрів. Водоспад Кам'янка охороняється як геологічна пам'ятка природи.

Львівщина також має природні ландшафтні, лісові, водні та інші рекреаційні ресурси. Серед них особливий інтерес представляють гірські місцевості, придатні для гірськолижного спорту, зокрема, смт Славське з прилеглими населеними пунктами, с.Тисовець Сколівського району, с. Розлуч, м. Турка Турківського району та інші. Туристично-рекреаційний

потенціал Сколівського району нараховує 86 відпочинкових закладів (70 діючих), близько 200 приватних агроосель, 3 канатно-крісельні дороги, 27 бугельних витяги, 30 гірськолижних трас (8 затверджено міжнародною федерацією спорту) [86].

20 водосховищ, які розташовані в басейнах річок Дністра, Західного Бугу та Сяну. Для водних видів відпочинку, оздоровлення і туризму найбільш придатними є річки Дністер, Стрий, Свіча, Західний Буг, окремі штучні водойми в околицях Львова та Яворівському районі.

За даними Львівського обласного управління лісового та мисливського господарства площа лісового фонду складає близько 694,7 тис. га (понад 8% усіх лісів України), вкритих лісом територій – 623 тис. га. Середня лісистість території області становить 31,8 % (по Україні – 16%). Основні масиви лісів зосереджені в горах Карпат та на півночі області.

У Львівській області налічують 186 гірських сіл, зокрема в Турківському(65), Старосамбірському(65), Сколівському (52), Дрогобицькому (13) районах, тому одним з пріоритетів є розвиток агротуризму і зеленого туризму.

Середня лісистість території області становить 31,8 % (по Україні – 16 %). Площа лісового фонду складає близько 694,7 тис. га (понад 8 % всіх лісів України), вкритих лісом територій – 623 тис. га. Основні масиви лісів зосереджені в горах та на півночі області. На Малому Поліссі переважають соснові і сосново-дубові ліси, на Розточчі – соснові і буковососнові, на Подільській височині – буково-дубові та грабово-дубові, на Передкарпатті – дубовобуково-ялицеві, в Карпатах – букові, ялицево-букові, ялицеві і ялинові ліси. Середній вік насаджень Львівської області складає 60 років, при цьому він вищий в гірській частині і менший на рівнинних і передгірських територіях. Клімат Львівщини помірно-континентальний, з м'якою зимою, затяжною вологою весною, теплим дощовим літом і відносно сухою теплою осінню. Середня температура січня -5°C , липня від $+18^{\circ}\text{C}$ у центральній частині області та до $+12^{\circ}\text{C}$ в горах. Територія Львівської

області належить до зони надмірного зволоження. Річна кількість опадів коливається від 600 мм на рівнині до 1000 мм в горах. Отже, наявні у Львівській області кліматичні умови, природні мінеральні та водні ресурси є сприятливими не лише для ведення промислової та сільськогосподарської економічної діяльності, а й розвитку рекреаційно-оздоровчого туризму.[85].

Станом на 01 січня 2019 року в області налічується 377 територій та об'єктів природнозаповідного фонду, загальною площею 158,31 тис.га, з них 25 територій та об'єктів, площею 64,5 тис.га мають статус загальнодержавного значення. Показник заповідності від загальної площі області становить 7,2 %. Карпатський регіон є тим регіоном, де заповідність становить більше 20,0% від площі регіону. Існуючий показник заповідності в області хоча й вищий від середнього в Україні на 1,5 %, проте нижчий від сусідніх європейських країн та середнього для Європи. З урахуванням природно-історичних та фізико-географічних особливостей регіону оптимальним на сьогодні для області слід вважати показник заповідності на рівні 10 % [86].

В області є 3 об'єкти, які включені комісією МАБ ЮНЕСКО до всесвітньої мережі біосферних резерватів.

Регіональний ландшафтний парк «Надсянський» загальною площею 19428 га створений з метою забезпечення екологічного балансу верхів'я ріки Сян, яке знаходиться в межах України та Польщі, з 1998 року є складовою частиною першого у світі міжнародного українсько-польсько-словацького біосферного резервату «Східні Карпати».

З метою збереження біорізноманіття, розвитку місцевих громад, проведення еколого-освітньої діяльності створено українську частину міжнародного біосферного резервату «Розточчя», який рішенням комісії МАБ ЮНЕСКО у 2011 році включений до Світової мережі біосферних резерватів. Площа українського резервату становить 74416,0 га.

У 2017 році на 41-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини букові праліси України внесено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО як

«Незаймані букові ліси в Карпатах та інших регіонах Європи». До пралісів у межах Львівщини віднесено лісові масиви Розточчя площею 384,81 га.[86].

Дані таблиці 1.2.1 свідчать про структуру природно-заповідного фонду Львівської області.

Таблиця 1.2.1

Структура природно-заповідного фонду Львівської області станом на 01.01.2019 р. [складено автором на основі 101]

Об'єкти природно-заповідного фонду Львівської області	Кількість об'єктів, шт.	Площа, га
Загальнодержавного значення	25	64551,30
у тому числі		
Природний заповідник «Розточчя»	1	2084,5
Національний природний парк «Яворівський»	1	7078,6
Національний природний парк «Сколівські Бескиди»	1	35684,00
Національний природний парк «Північне Поділля»	1	15587,90
Заказники	2	3303,00
Пам'ятки природи	2	592,80
Ботанічні сади	2	41,20
Дендрологічні парки	2	64,00
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	6	115,30
Місцевого значення	352	93762,42
у тому числі		
Регіональний ландшафтний парк «Знесіння»	1	312,0
Регіональний ландшафтний парк «Надсянський»	1	19428,00
Регіональний ландшафтний парк «Верхньодністровські Бескиди»	1	8536,0
Регіональний ландшафтний парк «Равське Розточчя»	1	19103,0
Регіональний ландшафтний парк «Стільське Горбогір'я»	1	8909,90
Заказники	48	27955,69
Пам'ятки природи	193	2241,39
Заповідні урочища	48	6502,40
Ботанічні сади	1	1,50
Зоопарк	1	5,9
Пам'ятки садово-паркового мистецтва	56	766,63
Всього	377	158313,72

Аналізуючи сучасний стан туристично-рекреаційної сфери області, насамперед слід наголосити на сталій позитивній динаміці її розвитку впродовж останніх років. Це знаходить своє відображення в зростанні туристичних потоків, поступовому розвитку туристичної й рекреаційної інфраструктури регіону, розширенні спектру туристичних послуг, зростанні

якості сервісу сфери обслуговування туризму і курортів.

В області створена розгалужена мережа рекреаційних закладів: 133 санаторно-курортних заклади (в т.ч. на базі багатих природно-рекреаційних ресурсів, зокрема, Великий Любінь, Моршин, Немирів, Роздол, Східниця, Трускавець, Шкло), 82 заклади готельного господарства, близько 500 приватних садиб, які займаються сільським туризмом.

У Львівській області поширені й обмежено використовують торфові лікувальні грязі. Відомі такі родовища торфових грязей: Великий Любінь, Шкло, Немирів, Моршин. Мінеральні та термальні води Львівщини є достатньо різноманітними з досить значними розвіданими запасами, що може знайти своє застосування при розширенні чи будівництві нових лікувально-оздоровчих закладів, поширенню лікувально-оздоровчого туризму, фармакології та косметології.

Із восьми типів мінеральних вод, які використовуються у бальнеології, у Львівській області відомо сім.

Бориславське родовище озокериту – найбільше в Україні. Є ще родовища озокериту у селищі міського типу Стара Сіль Старосамбірського району.

Важливим аспектом туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини є розвиток на її території сільського (зеленого) туризму. На сьогодні цей вид туризму порівняно з іншими видами вважається доволі дешевим. Згідно з офіційними даними Головного управління статистики у Львівській області, у межах досліджуваного регіону налічується більше 250 агроосель. Львівська область є однією з найкраще забезпечених туристично-рекреаційними ресурсами серед областей України. Загалом досліджувана територія відзначається сприятливими природними умовами та багатими культурно-історичними ресурсами. Установлено, що найбільш туристично привабливими населеними пунктами регіону є міста Львів (374943 ос.), Борислав (136554 ос.) і Стрий (8043 ос.), Жовківський (21495 ос.), Пустомитівський (51963 ос.) і Сколівський (23797 ос.) райони. З'ясовано, що

найбільші запаси рекреаційних ресурсів є в Дрогобицькому, Жовківському, Пустомитівському, Сокальському та Стрийському районах. Значні запаси мають міста Львів, Жовква, Золочів, смт Олесько та с. Підгірці. Найменші запаси ресурсів спостерігаються у Бродівському, Жидачівському, Кам'янка-Бузькому, Миколаївському, Перемишлянському, Радеківському, Самбірському і Турківському районах. [46].

Рельєф Львівщини придатний для використання у сфері гірськолижного туризму. Гірськолижні курорти Львівської області вражають своїми різноманітними гірськими рельєфами, а такі назви, як Динамо (гора Тростян), Славське, Волосянка («Захар Беркут»), Орявчик, Тисовець, Розлуч, Плав'я («Плай») відомі не лише в нашій країні, але й далеко за її межами.

Розглянута забезпеченість Львівської області природно-рекреаційними ресурсами. Забезпеченість значними природно-рекреаційними ресурсами дозволяє розвивати рекреаційний напрямок у туризмі.

1.3. Історико-культурні ресурси Львівської області як чинник розвитку туристичної діяльності

Область має найбільшу в Україні кількість, різноманітність і ступінь збереження об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, яка представлена всіма типами будівель широкого хронологічного періоду – від Княжої доби до середини XX століття. На території Львівщини на державному обліку перебуває 8 453 пам'ятки культурної спадщини (з них 816 – пам'яток національного значення): 3 755 пам'яток архітектури (з них – 794 – національного значення), 3 833 пам'ятки історії (з них – 14 національного значення), 306 пам'яток монументального мистецтва (з них 5 – національного значення), 500 пам'яток садовопаркового мистецтва (з них 5 – національного значення). В області діють 10 театрів, серед яких Львівський оперний театр – один з найкрасивіших у Європі. Львівщина належить до областей України з найбільшою кількістю замків. [86]. Велика частина

пам'яток історії та культури (понад 2000) зосереджена у Львові – місті світової культурної спадщини ЮНЕСКО, а також у містах Жовкві, Белзі, Бібрці, Золочеві, Жидачеві, Самборі, Дрогобичі

До затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 № 878 Списку історичних населених місць України внесено 56 міст і селищ, які розташовані у Львівській області. Список історичних міст України у Львівській області наведено у таблиці 1.3.1.

Таблиця 1.3.1

Список історичних міст України у Львівській області [76]

№ п/п	Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
1	2	3
1	м. Львів	1256 рік
2	м. Белз	1031 рік
3	м. Бібрка	1211 рік
4	м. Борислав	XIV століття
5	м. Броди	1084 рік
6	смт Брюховичі	XV століття
7	м. Буськ	1097 рік
8	смт Великий Любін	XIII століття
9	м. Великі Мости	кінець XV століття
10	м. Винники	XIII століття
11	м. Глиняни	1379 рік
12	смт Гніздичів	1491 рік
13	м. Городок	1213 рік
14	м. Добромиль	1374 рік
15	м. Дрогобич	1106 рік
16	м. Дубляни	1440 рік
17	м. Жидачів	1164 рік
18	м. Жовква	1368 рік
19	м. Золочів	1442 рік
20	смт Івано-Франкове	1611 рік
21	м. Кам'янка-Бузька	1464 рік
22	м. Комарно	XII-XIII століття
23	смт Краковець	1425 рік
24	смт Куликів	XIV століття
25	смт Магерів	XIV століття
26	смт Меденичі	1395 рік
27	м. Миколаїв	1570 рік
28	м. Моршин	1482 рік
29	м. Мостиська	1392 рік
30	смт Немирів	1580 рік
31	смт Нижанковичі	1408 рік
32	смт Новий Яричів	1370 рік

Продовження таблиці 1.1.3

1	2	3
33	сmt Олесько	1366 рік
34	м. Перемишляни	1437 рік
35	сmt Підкамінь	1441 рік
36	сmt Поморяни	1437 рік
37	м. Пустомити	1441 рік
38	м. Рава-Руська	1455 рік
39	м. Радехів	1474 рік
40	сmt Розділ	1569 рік
41	м. Рудки	1462 рік
42	м. Самбір	1238 рік
43	м. Сколе	1397 рік
44	м. Сокаль	1441 рік
45	сmt Стара Сіль	1255, 1421 роки
46	м. Старий Самбір	XI століття, 1553 рік
47	м. Стрий	1396 рік
48	м. Судова Вишня	1230 рік
49	м. Турка	1431 рік
50	м. Угнів	1360 рік
51	м. Хирів	1374 рік
52	м. Ходорів	1394 рік
53	м. Червоноград	1692 рік
54	сmt Шкло	XV століття
55	сmt Щирець	XII століття
56	м. Яворів	1376 рік

На території Львівщини створено 10 історико-культурних заповідників. Історико-культурні заповідники – спеціальні законодавчо визначені території, що охоплюють ансамблі й комплекси пам’яток історії та культури, мають виняткову історичну, наукову й культурну цінність та перебувають під охороною держави.

Перелік історико-культурних заповідників Львівської області наведено у таблиці 1.3.2.

Таблиця 1.3.2

Історико-культурні заповідники Львівської області [76]

№	Найменування	Адреса	Підпорядкування	Рішення про створення
1	2	3	4	5
1.	Державний історико-культурний заповідник «Тустань»	с. Урич, Стрийський район	Львівська обласна рада	Постанова Кабінету Міністрів України від 05.10.1994 № 687

Продовження таблиці 1.3.2

1	2	3	4	5
2.	Державний історико-архітектурний заповідник у Жовкві	м. Жовква, пл. Вічева, 2 Львівський район	Міністерство культури та інформаційної політики України	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1994 року № 546 "Про державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві Львівської області"
3.	Державний історико-культурний заповідник у Белзі	м. Белз, Червоноградський район	Міністерство культури та інформаційної політики України	Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 № 1678 «Про Державний історико-культурний заповідник у м. Белз»
4.	Державний історико-культурний заповідник «Нагуєвичі»	вул. Івана Франка, с. Нагуєвичі, Дрогобицький район	Львівська обласна рада	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.1994 № 154 «Про державний історико-культурний заповідник «Нагуєвичі» на батьківщині Івана Франка»
5.	Історико-культурний заповідник «Личаківський цвинтар»	вул. Мечникова, 33, м. Львів	Львівська міська рада	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1761
6.	Державний музей-заповідник «Одеський замок»	смт Олесько, Золочівський район	Міністерство культури та інформаційної політики України	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1761
7.	Державний музей-заповідник «Золочівський замок»	м. Золочів	Міністерство культури та інформаційної політики України	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001р. № 1761
8.	Історико-культурний заповідник «Давній Пліснеськ»	с. Підгірці, Золочівський район	Львівська обласна рада	Рішення XXXV сесії VI скликання Львівської обласної ради від 15.09.2015 № 1449
9.	Історико-культурний заповідник «Стільське городище»	села Стільсько, Дуброва та Ілів, Стрийський район	Львівська обласна рада	Рішенням Львівської обласної ради від 15.09.2015 р. № 1450
10.	Історико-культурний заповідник «Древній Звенигород»	с. Звенигород, Львівський район	Львівська обласна рада	Рішення Львівської обласної ради від 18.06.2020 № 1060

На території Львівської області розташовано 5 об'єктів, які внесені до Списку Світової спадщини ЮНЕСКО, а саме: Ансамбль історичного центру Львова та чотири дерев'яні церкви (церква святого Юрія XVI –XVII ст.,

Пресвятої Трійці 1720 року, Собор Пресвятої Богородиці 1838 року, Зіслання Святого Духа 1502 року).

Львівщина належить до областей України з найбільшою кількістю замків. За дослідженнями науковців, тут з давньоруських часів до XVIII ст. було зведено близько дев'яти десятків мурованих оборонних пам'яток, значну частину яких складали замки. В області налічується 10 замків: Бродівський, Добромильський (замок Гербуртів), Жовківський, Золочівський, Львівський (руїни), Олеський, Свірзький, Старосільський, Підгорецький та Поморянський. Сьогодні Олеський замок є найпопулярнішим туристичним об'єктом за межами Львова. Олеський, Підгорецький, Золочівський, Свірзький, Жовківський замки об'єднані в популярний туристичний маршрут «Золота підкова Львівщини». Туристичним дивом Львівщини вважається замок-фортеця «Тустань» (X-XIII ст.) – пам'ятка історії, археології, архітектури та природи, яка не має аналогів у Європі.[86].

В області функціонують історико-культурні заповідники, які містять пам'ятки архітектури, історії, археології, мистецтва, а також музеї, театри тощо. До них можна віднести і промислові об'єкти, які мають певну туристичну цінність (закинуті шахти, старі місця нафтовидобутку, солеваріння, гутного виробництва тощо).[76].

В області – 10 історико-культурних заповідників: Державний музей-заповідник «Жовківський замок», Державний історико-культурний заповідник «Тустань», Державний історико-культурний заповідник у Белзі, Державний історико-культурний заповідник «Нагуєвичі», Історико-культурний заповідник «Личаківський цвинтар», Державний музей-заповідник «Олеський замок», Державний музей-заповідник «Золочівський замок», Історико-культурний заповідник «Давній Пліснеськ», Історико-культурний заповідник «Стільське городище», Історико-культурний заповідник «Древній Звенигород».

Львівщина – найбагатша храмами область України, які є шедеврами

архітектури і не мають аналогів у світі. Загалом у Львівській області збереглося найбільше дерев'яних церков серед всіх областей України – близько 800 з 2,5 тисяч.

До найбільш важливих сакральних об'єктів, що приваблює для паломницьких і культурно-пізнавальних подорожей, слід віднести греко-католицький оборонний Крехівський Василіанський монастир, стародавній печерний монастир «Скеля Тимоша» (Жовківський р-н), Святоуспенську Унівську лавру XV-XIX ст., (с. Унів, Перемишлянський р-н), комплекс печерного монастиря XI ст. з церквою Успіння (с.Страдч, Яворівський р-н). [58].

Дерев'яні сакральні споруди розміщені рівномірно по всій території області, дещо компактніше – у південних районах (Сколівський і Турківський) і на Розточчі (Яворівський район), що зумовлено близькістю будівельної сировини – деревини. Кам'яні сакральні споруди розміщені по території області нерівномірно, вони переважають у великих містах, насамперед, у Львові, та районних центрах (Жовква, Сокаль, Золочів, Самбір). Це пов'язано із розповсюдженням магдебурзького права, яке сприяло поширенню європейської планувальної структури міст, європейських традицій будівництва. На півдні області кам'яних сакральних споруд майже нема, традиційно там переважало дерев'яне будівництво. Замкові комплекси переважно зосереджені у подільській частині області (Олесько, Золочів). Лінія побудованих укріплень проходить саме через перехрестя найважливіших торговельних шляхів. Громадські та житлові будівлі історичного значення розміщені у великих містах, де вони у минулому виконували, окрім основних, також адміністративні функції (Львів, Жовква). Однак окремі житлові споруди (присадибні будинки) розміщені за межами великих міст, у приміській зоні (Пустомитівський район). Палацово-паркові комплекси знаходяться у північній та північно-східній частинах області (Тартаків, Броди, Буськ, Підгірці). Після того як будівництво замків втратило свою актуальність, почалося масове

будівництво палаців, що ґрунтувалося на перебудові замкових комплексів чи спорудженні на їх місці нових. Внаслідок цього географія поширення палаців дуже близька до географії замкових комплексів. Музеї розміщені переважно у центральній і північній частинах області, передусім у районних центрах чи великих містах. Пам'ятки, пов'язані з історичними подіями та життям і діяльністю визначних людей, розміщені рівномірно на всій території області і зосереджені як у великих містах, так і у сільській місцевості.[49].

Древні городища, скельно-печерні комплекси: Стільське городище, городище Ілів в Миколаївському районі, підземний монастир в с.Страдч Яворівського району, Крехівський печерний монастир Жовківського району, скельний монастир Розгірче Стрийського району

За даними Міністерства культури та інформаційної політики України до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО внесені наступні об'єкти Львівської області:

- Ансамбль пам'ятки архітектури 1670-1678 рр. церкви св. Юра в м. Дрогобичі;
- Пам'ятка архітектури 1720 р. церква Пресвятої Трійці в м. Жовкві;
- Ансамбль пам'ятки архітектури 1502-1600 рр. церкви Зіслання Святого Духа в с. Потеличі, Жовківського району;
- Ансамбль пам'ятки архітектури 1838-1902 рр. церкви Собору Пресвятої Богородиці в с. Маткові, Турківського району.

Проведена оцінка історико-культурних ресурсів регіону як чинника розвитку туристичної діяльності показала, що Львівська область має найбільшу в Україні кількість та різноманітність об'єктів історико-культурної спадщини та високий рівень використання. Дослідження засвідчило, що культурна спадщина є важливим фактором соціального, економічного і духовного розвитку області.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

2.1. Організація туристичної діяльності у Львівській області.

Туристичні послуги надають 354 туристичних підприємств. Туристично-екскурсійні маршрути обслуговують 750 кваліфікованих екскурсоводів та гідів-перекладачів. Виїзний туризм є вигіднішою формою діяльності туристичних підприємств, ніж в'їзний (іноземний) та внутрішній туризм. Виїзним туризмом займається майже кожна туристична фірма, а в'їзним та внутрішнім туризмом – близько 20% туристичних підприємств області.

Аналіз туристичної діяльності у Львівській області показав, що об'єктивно область має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного розміщення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів тощо.[93].

Туристичні послуги на території Львівської області в 2019 році надавали 420 суб'єкта туристичної діяльності, зокрема 61 туроператор, 298 турагент та 61 суб'єкт, що здійснюють екскурсійну діяльність. За останні три роки збільшилась кількість суб'єктів туристичної діяльності із 282 за 2017р. до 420 за 2019р., збільшення на 138 (48,9%). За кількістю суб'єктів туристичної діяльності Львівська область займає 3 місце.

В 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилась кількість туроператорів із 63 до 61, а в порівнянні з 2018 роком збільшилась на 3 туроператора (5,2%). Кількість турагентів збільшилась із 2017р. до 2019 р. на 122 (69,3%). Також збільшилась кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність із 43 за 2017р. до 61 за 2019р., збільшення на 18 (41,9%).

З 2017р. по 2019р. в Україні збільшилась кількість суб'єктів туристичної діяльності (юридичні особи) із 1743 за 2017р. до 1867 за 2019р., збільшення на 124(7,1%), в порівнянні з 2018р. на 34(1,8%). Як видно із таблиці 2.1.1 туристичні послуги на території Львівської області в 2019 році надавали 148 суб'єкта туристичної діяльності (юридичні особи). В 2019р. в порівнянні з 2017р. зменшилась кількість суб'єктів туристичної діяльності із 159 за 2017р. до 148 за 2019р., зменшення на 11 (16,9%), а в порівнянні із 2018р. їх кількість збільшилась на 6 (4,2%).

Таблиця 2.1.1

Суб'єкти туристичної діяльності (юридичні особи) за регіонами

України за 2017-2019 рр. [68]

(од.)

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	1743	1833	1867	+124	+34	+7,1	+1,8
Вінницька	27	25	24	-3	-1	-11,1	-4
Волинська	23	19	21	-2	+2	-8,7	+10,5
Дніпропетровська	118	119	111	-7	-8	-5,9	-6,7
Донецька	22	31	29	+7	-2	+31,8	-6,45
Житомирська	14	16	17	+3	+1	+21,4	6,25
Закарпатська	31	28	30	-1	+2	-3,2	+7,1
Запорізька	63	62	61	-2	-1	-3,2	-1,6
Івано-Франківська	34	34	31	-3	-3	-8,8	-8,8
Київська	39	45	51	+12	+6	+30,8	+13,3
Кіровоградська	12	13	14	+2	+1	+16,7	+7,7
Луганська	7	8	7	0	-1	0	-12,5
Львівська	159	142	148	-11	+6	-6,9	+4,2
Миколаївська	23	18	21	-2	+3	-8,7	+16,7
Одеська	140	135	128	-12	-7	-8,6	-5,2
Полтавська	17	15	14	-3	-1	-17,6	-6,7
Рівненська	26	27	30	+4	+3	+15,4	+11,1
Сумська	19	18	19	0	+1	0	+5,5
Тернопільська	17	20	22	+5	+2	+29,4	+10
Харківська	84	83	86	+2	+3	+2,4	+3,6
Херсонська	14	16	14	0	-2	0	-12,5
Хмельницька	26	25	25	-1	0	-3,8	0
Черкаська	24	27	28	+4	+1	+16,7	+3,7
Чернівецька	38	39	35	-3	-4	-7,9	-10,2
Чернігівська	15	12	17	+2	+5	+13,3	+41,7
м. Київ	751	856	884	+133	+28	+17,7	+3,3

За даними таблиці 2.1.2 протягом з 2017 р. по 2019 р. в Україні збільшилась кількість суб'єктів туристичної діяльності (фізичні особи-підприємці) із 1726 в 2017 р. до 2797 в 2019 р., збільшення на 1071 (62 %), в порівнянні з 2018 р. на 337(13,7%).

Таблиця 2.1.2

Суб'єкти туристичної діяльності (фізичні особи-підприємці) за регіонами України за 2017-2019 рр. [68]

(од.)

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	1726	2460	2797	+1071	+337	+62,0	+13,7
Вінницька	42	62	65	+23	+3	+54,8	+4,8
Волинська	43	55	75	+32	+20	+74,4	+36,4
Дніпропетровська	207	297	318	+111	+21	+53,6	+7,1
Донецька	20	62	67	+47	+5	+235	+8,1
Житомирська	33	47	51	+18	+4	+54,5	+8,5
Закарпатська	32	63	57	+25	-6	+78,1	-9,5
Запорізька	97	126	92	-5	-34	-5,2	-27,0
Івано-Франківська	71	94	93	+22	-1	+31,0	-1,1
Київська	77	172	180	+103	+8	+133,8	+4,6
Кіровоградська	31	41	58	+27	+17	+87,1	+41,5
Луганська	10	21	39	+29	+18	+290	+85,7
Львівська	123	200	272	+149	+72	+121,1	+36,0
Миколаївська	40	69	64	+24	-5	+60,0	-7,2
Одеська	124	135	164	+40	+29	+32,2	+21,5
Полтавська	76	140	136	+60	-4	+78,9	-2,8
Рівненська	34	66	86	+52	+20	+152,9	+30,3
Сумська	39	61	87	+48	+26	+123,1	+42,6
Тернопільська	28	43	72	+44	+29	+157,1	+67,4
Харківська	179	183	175	-4	-8	-2,2	-4,4
Херсонська	53	64	68	+15	+4	+28,3	+6,25
Хмельницька	64	64	63	-1	-1	-1,6	-1,6
Черкаська	68	74	84	+16	+10	+23,5	+13,5
Чернівецька	27	38	44	+17	+6	+63,0	+15,8
Чернігівська	36	46	41	+5	-5	+13,9	-10,9
м. Київ	172	237	346	+174	+109	+101,2	+46,0

Як бачимо із таблиці 2.1.3 туристичні послуги на території Львівської області в 2019 році надавали 272 суб'єкта туристичної діяльності (фізичні особи-підприємці). В 2019р. в порівнянні з 2017р. збільшилась кількість

суб'єктів туристичної діяльності із 123 за 2017 р. до 272 за 2019 р., збільшилась на 149 (121,1%%), а в порівнянні із 2018 р. їх кількість збільшилась на 72 (36%).

Таблиця 2.1.3

Суб'єкти туристичної діяльності у Львівській області за 2017-2019 рр. [68]

(од.)

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+ /-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Туроператори	63	58	61	-2	+3	-3,2	+5,2
Турагенти	79	72	73	-6	+1	-7,6	+1,4
Суб'єкти що здійснюють екскурсійну діяльність	17	12	14	-3	+2	-17,6	-16,7
Всього	159	142	148	-11	+6	-6,9	+4,2
Фізичні особи підприємці							
Турагенти	97	161	225	+128	+64	+131,9	+39,7
Суб'єкти що здійснюють екскурсійну діяльність	26	39	47	+21	+8	+80,8	+20,5
Всього	123	200	272	+149	+72	+121,1	+36
Разом:	282	342	420	+138	+78	+48,9%	+22,8

У 2019 році туристичну діяльність в області впроваджували 148 суб'єкти туристичної діяльності (юридичні особи), середньооблікова кількість штатних працівників становила 725 осіб, із них мали вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму 366 (50.5%), жінок 507 (69.9%), осіб до 30 років 214 (29,5%). Фізичні особи підприємці 277, середньооблікова кількість штатних працівників становила 235 осіб, із них 87 (37%) мали вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму.

Як видно з рис. 2.1.1 протягом 2017-2019 рр. кількість туроператорів зменшилась.

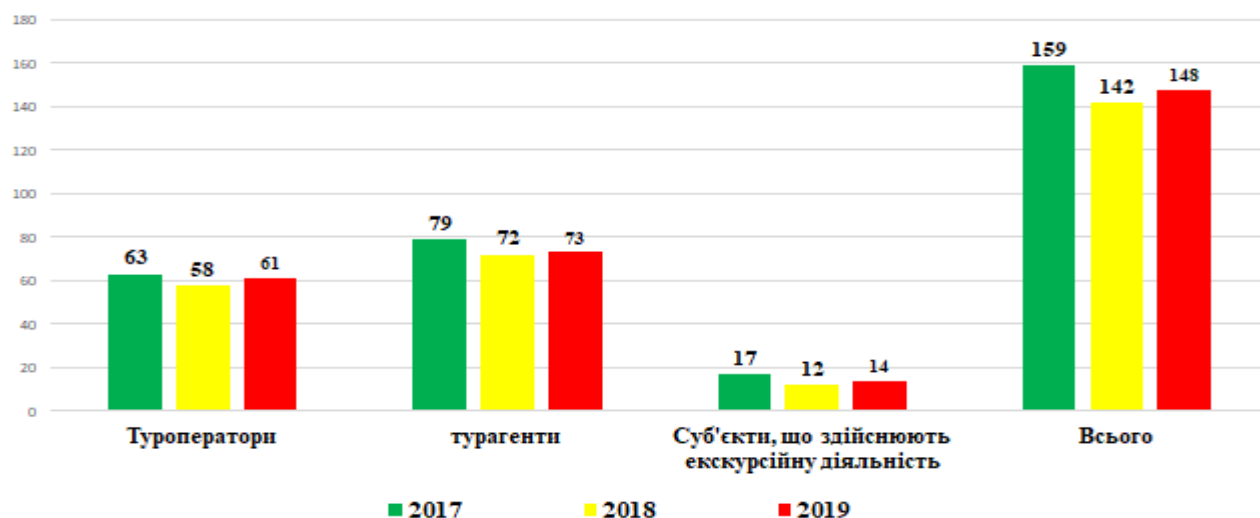

Рис. 2.1.1. Суб'єкти туристичної діяльності (юридичні особи) у Львівській області за 2017-2019 рр. [складено автором на основі 68]

Як видно з рис. 2.1.2 кількість суб'єктів туристичної діяльності (фізичні особи) у Львівській області протягом 2017-2019 року збільшилась, зокрема кількість турагентів із 97 за 2017 р. до 225 за 2019 р.

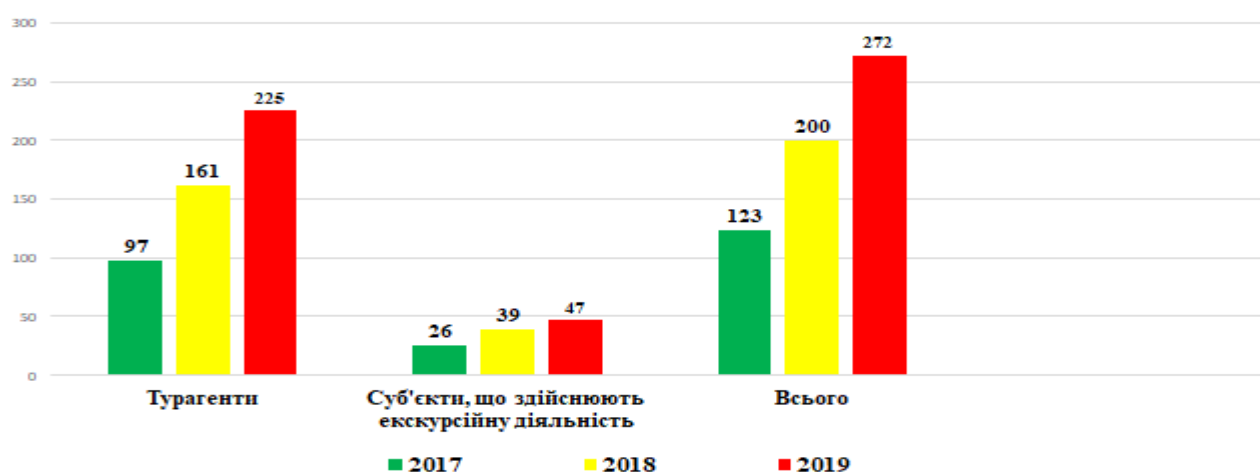

Рис.2.1.2. Суб'єкти туристичної діяльності (фізичні особи) у Львівській області за 2017-2019 рр. [складено автором на основі 68]

Туристичні послуги на території Львівської області надають 420 суб'єкта туристичної діяльності, зокрема 61 туроператор, 298 турагента та 61 суб'єкт, що здійснюють екскурсійну діяльність. За останні три роки

збільшилась кількість суб'єктів туристичної діяльності із 282 за 2017р. до 420 за 2019р., збільшення на 138 (48,9%).

Як видно з рис.2.1.3 у Львівській області протягом 2017-2019рр. кількість суб'єктів туристичної діяльності як юридичних осіб, так і фізичних осіб збільшилась.

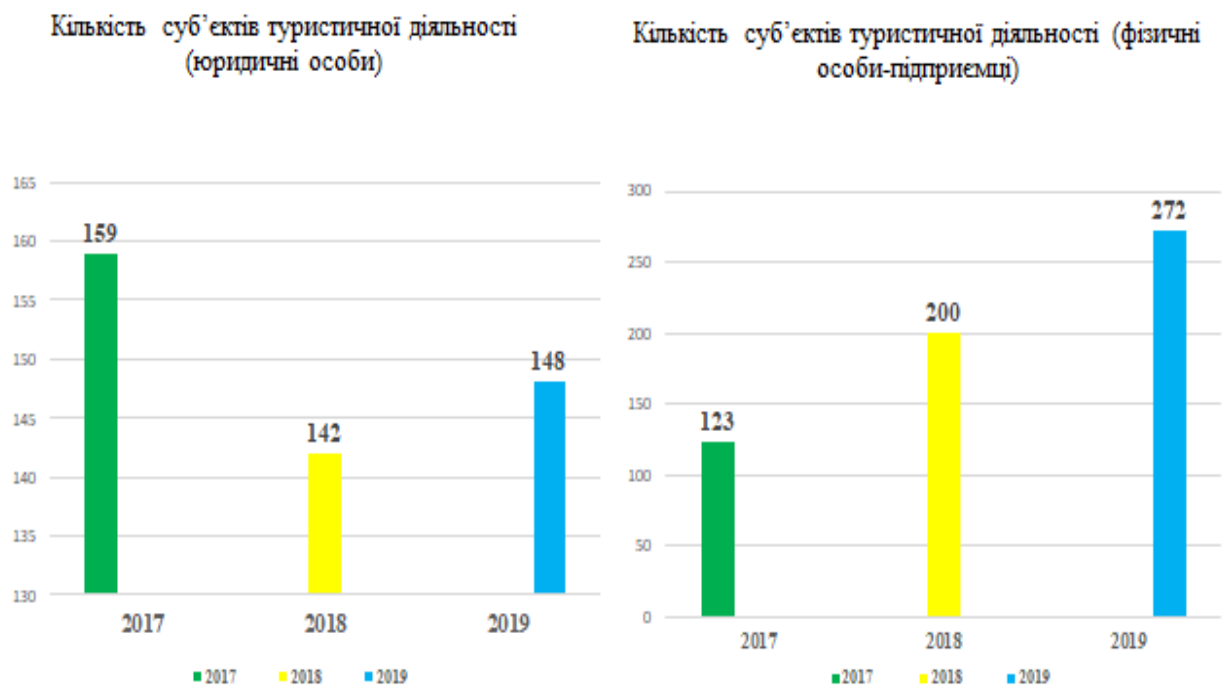

Рис. 2.1.3. Суб'єкти туристичної діяльності Львівської області за 2017-2019 рр. [складено автором на основі 68]

Як бачимо із таблиці 2.1.4, кількість туроператорів в Україні збільшилась із 498 за 2017р. до 538 за 2019р., збільшення на 40 (8%). У Львівській області кількість туроператорів зменшилась із 63 в 2017р. до 61 за 2019р. (-2), що становить -3,2%, а в порівнянні із 2017 р збільшилась на 3 (5,2%).

За даними Головного управління статистики у Львівській області середньооблікова кількість штатних працівників туроператорів у Львівській області більше 400 (2017 р. – 403, 2018 р. – 406), що становить 8,4% від усіх в Україні за даними 2018 року.

Таблиця 2.1.4

Кількість туроператорів за регіонами України за 2017-2019 рр. [68]

(од)

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	498	529	538	40	9	8,0	1,7
Вінницька	6	7	6	0	-1	0	-14,3
Волинська	4	3	4	0	1	0	33,3
Дніпропетровська	12	12	15	3	3	25	25
Донецька	0	6	3	3	-3	-	-50
Житомирська	2	3	2	1	0	50	0
Закарпатська	12	14	12	0	-2	0	-14,3
Запорізька	5	4	3	-2	-1	-40	-25
Івано-Франківська	10	10	8	-2	-2	-20	-20
Київська	7	6	6	-1	0	-14,3	0
Кіровоградська	0	0	0	0	0	-	-
Луганська	0	0	0	0	0	-	-
Львівська	63	58	61	-2	3	-3,2	5,2
Миколаївська	3	3	3	0	0	0	0
Одеська	20	17	13	-7	-4	-35	-23,52
Полтавська	0	0	0	0	0	-	-
Рівненська	3	1	3	0	2	0	200
Сумська	3	3	3	0	0	0	0
Тернопільська	6	7	7	1	0	16,7	0
Харківська	7	4	8	1	4	14,3	100
Херсонська	2	1	2	0	1	0	100
Хмельницька	0	1	2	2	1	-	100
Черкаська	9	7	7	-2	0	-22,2	0
Чернівецька	10	9	7	-3	-2	-30	-22,2
Чернігівська	1	1	1	0	0	0	0
м. Київ	313	352	361	48	9	15,3	2,5

Як бачимо за даними таблиці 2.1.5. протягом 2017-2019рр. кількість турагентів в Україні збільшилась із 2802 за 2017 р. до 3903 за 2019 рр., збільшення на 1101, що становить 39,3%. У Львівській області збільшилась кількість турагентів із 2017р. до 2019р. на 69,3% і становить за 2019р. – 298.

Середньооблікова кількість штатних працівників турагентів у Львівській області 2017р. – 325, 2018р. -339 осіб, що становить 5% від загальної кількості працівників турагентів України.

Таблиця 2.1.5

Кількість турагентів за регіонами України за 2017-2019рр. [68]

(од).

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	2802	3565	3903	1101	338	39,3	9,5
Вінницька	60	78	81	21	3	35	3,8
Волинська	53	63	85	32	22	60,4	34,9
Дніпропетровська	313	404	414	101	10	32,3	2,5
Донецька	42	86	91	49	5	116,7	5,9
Житомирська	42	55	63	21	8	50	14,6
Закарпатська	48	75	72	24	-3	50	-4
Запорізька	147	174	143	-4	-31	-2,7	-17,8
Івано-Франківська	85	108	109	24	1	28,2	0,9
Київська	103	202	217	114	15	110,7	7,4
Кіровоградська	38	50	68	30	18	78,9	36
Луганська	17	28	44	27	16	158,8	57,1
Львівська	176	233	298	122	65	69,3	27,9
Миколаївська	58	81	81	23	0	39,6	0
Одеська	220	232	248	28	16	12,7	6,9
Полтавська	91	147	150	59	3	64,8	2,0
Рівненська	54	87	104	50	17	92,6	19,5
Сумська	55	76	101	46	25	83,6	32,0
Тернопільська	37	51	78	41	27	110,8	52,9
Харківська	251	254	245	-6	-9	-2,4	-3,5
Херсонська	59	71	71	12	0	20,3	0
Хмельницька	81	78	76	-5	-2	-6,1	-2,6
Черкаська	81	91	103	22	12	27,2	13,2
Чернівецька	51	67	70	19	3	37,2	4,5
Чернігівська	50	57	56	6	-1	12	-1,75
м. Київ	590	717	835	245	118	41,5	16,4

Як бачимо за даними таблиці 2.1.6 кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність збільшилась із 169 за 2017р., 2018р. -199, до 223 за 2019р. Протягом 2017-2019рр. відбулося збільшення на 54 (31,9%), в порівнянні із 2018р. на 24 (12,1%). У Львівській області теж відбулось збільшення суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність із 43 за 2017 р. до 61 за 2019р., збільшення на 10 (41,9%).

Таблиця 2.1.6

Суб'єкти екскурсійної діяльності за регіонами України у 2017-2019 рр. [68]

(од.)

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	169	199	223	54	24	31,9	12,1
Вінницька	3	2	2	-1	0	-33,3	0
Волинська	9	8	7	-2	-1	-22,2	-12,5
Дніпропетровська	0	0	0	0	0	0	0
Донецька	0	1	2	2	1	0	100
Житомирська	3	5	2	-1	-3	-33,3	-60
Закарпатська	3	2	3	0	1	0	50
Запорізька	8	10	7	-1	-3	-12,5	-30
Івано-Франківська	10	10	7	-3	-3	-30	-30
Київська	6	9	8	2	-1	33,3	-11,1
Кіровоградська	5	4	4	-1	0	-20	
Луганська	0	1	2	2	1		100
Львівська	43	51	61	18	10	41,9	19,6
Миколаївська	2	3	1	-1	-2	-50	-66,7
Одеська	24	21	34	7	10	29,2	47,6
Полтавська	2	8	0	-2	-8	-100	-100
Рівненська	3	5	9	6	4	200	80
Сумська	0	0	2	2	2	0	0
Тернопільська	2	5	9	7	4	350	80
Харківська	5	8	8	3	0	60	0
Херсонська	6	8	9	3	1	50	12,5
Хмельницька	9	10	10	1	0	11,1	0
Черкаська	2	3	2	0	-1	0	-33,3
Чернівецька	4	1	2	-2	1	-50	100
Чернігівська	0	0	1	1	1	0	0
м. Київ	20	24	34	14	10	70	41,7

Середньооблікова кількість штатних працівників суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність у Львівській області в 2017р.- 74, 2018р.- 66 осіб.

Серед туристичних фірм у м. Львів такі: «Клуб мандрівників», ТОВ «Моноліт», туристична агенція «Поїхали з нами», туроператор «Відвідай», туристична компанія «Вир мандрів», турфірма «Дана», туристична фірма «Калина туртранс», «Мандри», туристична фірма «Пілігрим».

Розподіл суб'єктів туристичної діяльності підприємств Львівської

області за господарсько-цивільним статусом за даними рис. 2.1.4 в 2019 році виглядає так: юридичні особи становлять 35%, фізичні особи – 65%.

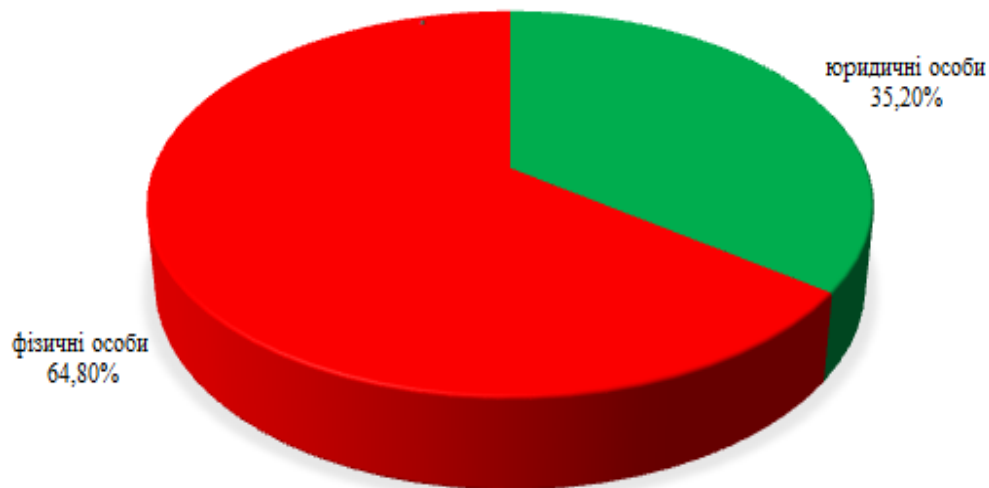

Рис. 2.1.4. Розподіл суб'єктів туристичної діяльності підприємств Львівської області за господарсько-цивільним статусом 2019 р. [складено автором на основі 68]

Львівська область займає 2 місце серед регіонів України за кількістю туристів, обслужених турфірмами.

Як свідчать дані таблиці 2.1.7 в 2019 році кількість обслуговуваних туристів (без екскурсоводів) туроператорами та турагентами Львівської області збільшилась, зокрема підприємцями юридичними особами із 122485 за 2017р. до 143222 за 2019р., збільшення на 20737 осіб, що складає 16,9%. Кількість обслуговуваних туристів підприємцями – фізичними особами також збільшилась відповідно на 53555 осіб (101,7%). А кількість обслуговуваних туристів громадян України підприємцями – фізичними особами у межах України зменшилась із 29063 за 2017р до 17857 за 2019р., зменшення на 5367, що становить 38,5%. Це говорить про те, що потрібно

більше розвивати місцевий туризм і активізувати організацію туристичних подорожей у межах рідного краю. Розвиток місцевого туризму не потребує значних капіталовкладень, оскільки передбачає використання наявної інфраструктури населених пунктів та помешкань сільських господарів.

Таблиця 2.1.7

Показники кількості туристів-громадян України, обслугованих туроператорами та турагентами у Львівській області у 2017-2019 рр. [68]

(од.)

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) – усього	122485	114364	143222	+20737	+28858	+16,9	+25,2
у тому числі подорожувальників	117055	107969	137787	+20732	+29818	+17,7	+27,6
у межах України	57392	38657	64492	+7100	+25835	+12,4	+66,8
за кордоном	59663	69312	73295	+13632	+3983	+22,8	+5,7
Фізичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) – усього	52665	67891	106220	+53555	+38329	+101,7	+56,4
у тому числі подорожувальників	52053	66669	103726	+51673	+37057	+99,3	+55,6
у межах України	29063	23224	17857	-11206	-5367	-38,5	-23,1
за кордоном	22990	43445	85869	+62879	+42424	+273,5	+97,6

На рис. 2.1.5 показано, яку частку за кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності, займає Львівська область в Україні.

В 2019 році частка Львівської області в Україні за кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності становить 4,1%.

Як свідчать дані таблиці 8.2.1 за 2019 рік кількість туристів- іноземців, обслуговуваних турагентами та туроператорами України збільшилась, зокрема туроператорами із 2017р. до 2019р. на 5165, що становить 15,8%

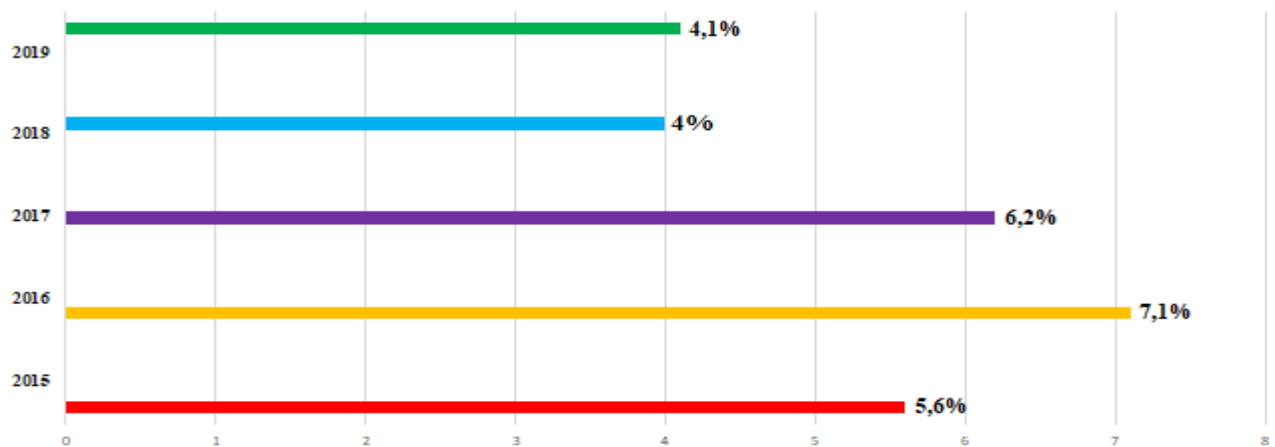

Рис. 2.1.5. Частка Львівської області в Україні за кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності за 2015-2019 рр., %
[складено автором на основі 68]

В 2019 році частка Львівської області в Україні за кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності становить 4,1%.

Як свідчать дані таблиці 2.1.8 за 2019 рік кількість туристів-іноземців, обслуговуваних турагентами та туроператорами України збільшилась, зокрема туроператорами із 2017р. до 2019р. на 5165, що становить 15,8%.

Таблиця 2.1.8

Обсяги туристів-іноземців, обслуговуваних туроператорами та турагентами
Україна в 2017-2019 рр. [68]

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) – усього	38563	72941	83703	+45140	+10762	+117,0	+14,7
Туроператори	32731	41815	37896	+5165	-3919	+15,8	-9,4
Турагенти	5832	31126	45807	+39975	+14681	+685,4	+47,2
Фізичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) - усього турагенти	1042	3004	3137	+2095	+133	+201,0	+4,4

Як бачимо із таблиці 2.1.9 кількість туристів-іноземців, обслуговуваних юридичними особами у Львівській області із 2017р. до 2019р. збільшилась на 5, що становить 0,09%, а фізичними особами збільшилась на 307,5%.

Таблиця 2.1.9

Показники кількості туристів-іноземців, обслуговуваних туроператорами та турагентами у Львівській області в 2017-2019 рр. [68]

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Кількість обслуговуваних туристів (без екскурсантів)- усього	5430	6395	5435	+5	-960	+0,09	-15,0
Фізичні особи							
Кількість обслуговуваних туристів (без екскурсантів)- усього турагенти	612	1222	2494	+1882	+1272	+307,5	+104,1

В 2019 році кількість обслуговуваних туристів (без екскурсантів) туроператорами та турагентами Львівської області збільшилась, зокрема підприємцями юридичними особами із 122485 за 2017р. до 143222 за 2019р., збільшення на 20737 осіб, що складає 16,9%. Кількість обслуговуваних туристів підприємцями – фізичними особами також збільшилась відповідно на 53555 осіб (101,7%). А кількість обслуговуваних туристів громадян України підприємцями – фізичними особами у межах України зменшилась із 29063 за 2017р до 17857 за 2019р., зменшення на 5367, що становить 38,5%. Це говорить про те, що потрібно більше розвивати місцевий туризм і активізувати організацію туристичних подорожей у межах рідного краю.

Розвиток місцевого туризму не потребує значних капіталовкладень, оскільки передбачає використання наявної інфраструктури населених пунктів та помешкань сільських господарів.

Кількість обслуговуваних туристів туроператорами та турагентами у Львівській області, за офіційними статистичними даними 2019р., склала

249442 особи, зокрема число туристів, що виїжджали за кордон, становило 159164 осіб (63,8%), в'їзні іноземні туристи - 7929 (3,2%) а внутрішніх туристів – 82349 особи (33%). За період з 2017р. до 2019р. відбулось збільшення кількості обслуговуваних туристів на 74292 (42,4%), зокрема за рахунок кількості туристів- громадян України, які виїжджали за кордон на 76511 осіб(92,6%) та іноземних туристів на 1887 особи (31,2%). Кількість внутрішніх туристів навпаки зменшилась на 4106 (-4,7%).

Як видно з рис. 2.1.6. за 2019 рік збільшився відсоток виїзних туристів із 47,2% за 2017р. до 63,8% за 2019р.

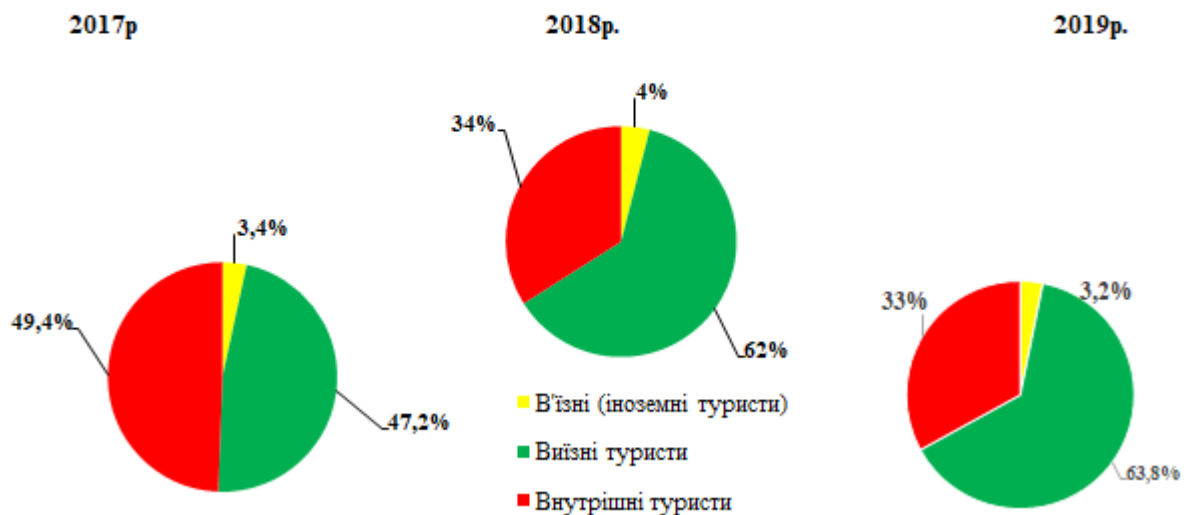

Рис. 2.1.6. Відсоток обслуговуваних туристів туроператорами та турагентами Львівської області за видами туризму, у % протягом 2017-2019 рр. [складено автором на основі 68]

При проведенні аналізу туристичного потоку в'їзних (іноземних) туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами Львівської області за 2019р. всього Львівську область відвідали 7929 іноземних туристів. За метою поїздки туристи розподілились наступним чином: дозвілля, відпочинок -5477 (69,1%); лікування 2419 (30,5%); спортивний туризм 24 (0,3%); службова, ділова, навчання -9 (0,1%).

Внутрішні туристи 82349 осіб за метою поїздки розподілились таким чином: дозвілля, відпочинок -52450 (63,7%); лікування 29456 (35,8%); спортивний туризм 182 (0,2%); службова, ділова, навчання -261 (0,3%).

Як бачимо із таблиці 2.1.10 в 2019 році збільшився відсоток виїзних туристів із 47,2% за 2017 рік до 63,8% за 2019 рік, зменшився відсоток внутрішніх туристів із 49,4% до 33%.

Таблиця 2.1.10

Показники кількості туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму у Львівській області за 2017–2019 рр. [68]

(осіб)

Роки	Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами усього	Із загальної кількості туристів		
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи
2017	175150	6042 (3,4%)	82653(47,2%)	86455 (49,4%)
2018	182255	7617 (4,2%)	112757 (61,9%)	61881(33,9%)
2019	249442	7929 (3,2%)	159164(63,8%)	82349 (33%)
Відхилення 2019/2018 р.: - абсолютне, (±)	+67187	+312	+46407	+20468
- відносне, %	+36,9	+4,1	+41,1	+33,1
Відхилення 2019/2017 р.: - абсолютне, (±)	+74292	+1887	+76511	-4106
- відносне, %	+42,4	+31,2	+92,6	-4,7

Послугами турфірм Львівської області в 2019 році скористалися 249 442 туристів, що більше ніж у 2017 році на 74292 туристів (42,4%), а в порівнянні із 2018 роком збільшення на 67187 осіб, що складає 36,9%.

За сприянням туристичних фірм Львівської області у 2019 році 159164 вітчизняних туристів виїжджали за кордон, що більше, ніж у 2018 році на 46407 (41,1%).

Прийняття ефективних управлінських рішень у сфері діяльності турагентів і туроператорів потребує аналізу закономірностей процесів щодо реалізації ними туристичних путівок. За статистичними даними кількість

туристичних путівок, реалізованих туроператорами та турагентами Львівської області збільшилась протягом 2017-2019рр.

Слід зазначити, що кількість реалізованих путівок громадянам для подорожі в межах України зменшилась, зокрема фізичними-особами-підприємцями (турагенти) зменшилась на 13118 (0,5%), а юридичними особами на 12008, що становить (42,6%), що бачимо за даними таблиці 2.1.11. Це говорить про те, що внутрішній туризм не розвинений ще і потрібно активізувати організацію туристичних подорожей у межах рідного краю. Розвиток місцевого туризму не потребує значних капіталовкладень, оскільки передбачає використання наявної інфраструктури населених пунктів та помешкань сільських господарів.

Таблиця 2.1.11

Показники кількості туристичних путівок, реалізованих туроператорами та турагентами у Львівській області у 2017-2019 рр. [68]

(од.)

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи (туроператори, турагенти)							
Усього	177029	244662	500976	+323947	+256314	+64	+104,8
іншим організаціям	99410	177949	427626	+328216	+1249677	+ 76,7	+140,3
у тому числі реалізованих безпосередньо населенню усього	77619	66713	73350	-4269	+6637	-76,8	+9,9
з них громадянам України для подорожі в межах України	40201	26727	28193	-12008	-1466	-42,6	5,4
за кордоном	33251	35751	41483	+8232	+5732	+19,8	+16,0
іноземцям	4167	4235	3674	-493	561	-13,4	-13,2
Фізичні особи-підприємці (турагенти)							
Усього	36157	37829	52725	+16568	+14896	+0,5	+0,4
з них громадяни України для подорожі в межах України	25368	18261	12150	-13218	-6111	-0,5	-0,3
за кордоном	10175	18686	38157	+2798	+19471	+2,7	+1,0
іноземцям	614	882	2418	1804	1536	2,9	1,7

Як бачимо за даними таблиці 2.1.12 збільшилась вартість туристичних путівок, реалізованих юридичними особами у Львівській області із 2018р. до 2019р. на 22,3%, фізичними особами на 37,4%.

Таблиця 2.1.12

Вартість туристичних путівок, реалізованих туроператорами та турагентами у Львівській області у 2017-2019 рр. [68]

(тис. грн)

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Усього	929662,0	1261474,4	1542569,2	+612907,2	+281094,8	+65,9	+22,3
іншим організаціям	152923,3	486095,2	700905,9	+547982,6	+214810,7	+358,3	+44,2
у тому числі реалізованих безпосередньо населенню	776738,7	775379,2	841663,3	+64924,6	+66284,1	+8,3	+8,5
з них громадяни України для подорожі в межах України	223576,2	239117,2	259714,4	36138,2	20597,2	16,2	8,6
за кордоном	514897,4	487702,3	532017,8	+17120,4	44315,5	+3,3	+9,1
іноземцям	38265,1	48559,7	49931,1	+11666	+1371,4	+30,5	+2,8
Фізичні особи-підприємці (турагенти)							
Усього	382472,0	643550,4	884251,1	+501779,1	+240700,7	+131,2	+37,4
з них громадяни України для подорожі в межах України	112332,4	150721,1	80456,6	-31875,8	-70264,5	-28,4	-46,6
за кордоном	264636,3	485144,0	797319,7	+532683,4	+312175,7	+201,3	+64,3
іноземцям	5503,3	7685,3	6474,8	+971,5	-1210,5	+17,6	-15,7

Показники витрат суб'єктів туристичної діяльності на послуги сторонніх організацій, що використовуються при виробництві туристичного продукту у Львівській області за 2019 рік свідчать, що найбільша частка витрат на послуги сторонніх організацій приходилося на розміщення і проживання 63,8%, частка на транспортне обслуговування 21,6%, частка на

харчування становить 10,3% від загальних витрат по області.

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. Місцеві ради самостійно приймають рішення про необхідність справляння даного збору на території громади. Як бачимо за даними таблиці 2.1.13 лідерами за обсягом туристичного збору в 2019 р. на Львівщині є: міста обласного значення Львів 10 366 144 грн, м. Трускавець 5 722 637 грн, м. Моршин 342 661 грн.

Таблиця 2.1.13

Туристичний збір в регіонах України у 2019 році [95]

Регіон	Бюджет	Туристичний збір, грн	% доходів бюджету
1	2	3	4
Вінницька область	м. Вінниця	2050458	0,25
	м. Хмельник	29505	0,07
	Тульчинська ОТГ	21031	0,09
Волинська	м. Луцьк	587609	0,17
	Шацька ОТГ	189131	2,15
	м. Ковель	125338	0,1
Дніпропетровська	м. Дніпро	343626	0,01
	м. Кривий Ріг	2414850	0,14
Донецька	м. Світлогірськ	497791	4,83
Житомирська	м. Житомир	1629776	0,36
Закарпатська	м. Ужгород	1378903	0,57
Запорізька	М. Запоріжжя	2536790	0,16
Івано-Франківська	м. Івано-Франківськ	1 293 498	0,33
Київська	М. Бориспіль	2345838	1,67
Кіровоградська	М. Кропивницький	495220	0,14
Луганська	м. Сєверодонецьк	884572	0,52
Львівська	м. Львів	10 366 144	0,53
	м. Трускавець	5 722 637	7,25
	м. Моршин	342 661	1,35
	Славська ОТГ	433 209	1,35
Миколаївська	м. Миколаїв	1 320 865	0,18
Одеська	м. Одеса	11 568 719	0,53
Полтавська	м. Полтава	1 156 746	0,20
	м. Миргород	155 990	0,20
	м. Кременчук	452 319	0,14
Рівненська	м. Рівне	605 385	0,17
	м. Острог	18 705	0,17
Сумська	м. Суми	753 027	0,18
Тернопільська	м. Тернопіль	461 205	0,12
Харківська	м. Харків	7 636 853	0,20
Херсонська	м. Херсон	753 247	0,19

Продовження таблиці 2.1.13

1	2	3	4
Хмельницька	м. Хмельницький	480 873	0,10
Черкаська	м. Черкаси	1 266 875	0,22
Чернівецька	м. Чернівці	770 114	0,17
Чернігівська	м. Чернігів	853 872	0,16
м. Київ	м. Київ	63628669	0,46

За даними Державної фіскальної служби України обсяг надходжень до сплати туристичного збору в Україні за 2018р. становив 90,7 млн. грн. До областей України за найбільшими обсягами надходжень від сплати туристичного збору, що надійшли до місцевих бюджетів у 2018 році увійшли: м. Київ-33,0 млн. грн (36,4% від загальної суми туристичного збору; Львівська область -13,4 млн. грн (14,8%); Одеська область -11,6 млн. грн (12,7%); Закарпатська область – 3,8 млн. грн (4,2%); Івано-Франківська область -3,7 млн. грн (4,1%).

Львівська область увійшла до областей України за найбільшими обсягами надходжень від сплати туристичного збору, що надійшли до місцевих бюджетів у 2018 році. Частка надходжень у Львівській області склала 13,4 млн. грн (14,8%).

Протягом 2018 – 2019 років область зайняла другі місця серед регіонів України за обсягом туристичного збору, кількістю розміщених у готельних закладах та за кількістю туристів з України.

Обсяг надходжень від сплати туристичного збору у 2018 році склав 90,7 млн. грн, що на 29,2% більше, ніж у 2017 році, а в порівнянні з 2016 роком на 67,7%. Обсяг надходжень від сплати туристичного збору у Львівській області за 2018р. більше, ніж в 2017 році на 25%, від 2016р. на 59,4%.

У 2018 році відбулось зростання суми сплати податків суб'єктами господарювання підприємницької діяльності туристичної сфери України у порівнянні з 2017 роком на 20,7%, у Львівській області на 27,4%. Найбільше зростання суми сплати податків суб'єктами підприємницької діяльності

туристичної сфери у 2018 році у порівнянні з 2017 роком відбулись у Закарпатській (33,2%), Львівській (на 27,4%), Полтавській (на 26,0%).

Як видно з таблиці 2.1.14 в Україні доходи від надання туристичних послуг як юридичних, так і фізичних осіб стрімко зростають. Якщо у 2017 р. дохід юридичних осіб у сфері надання туристичних послуг складав 18503 млн. грн, то у 2019 р. зростає до 31949 млн грн, або на 72,7%. Збільшуються і доходи від екскурсійної діяльності, збільшення на 97,4%. Фізичні особи – підприємці також забезпечили зростання доходів на 44,6 % – від 519,6 до 751,5 млн грн.

Таблиця 2.1.14

Доходи від надання туристичних послуг в Україні [95]

(тис. грн)

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизного податку й аналогічних обов'язкових платежів), тис. грн	18502975,3	21069268,5	31948701	13445726	10879433	72,7	80,9
у тому числі від екскурсійної діяльності	57565,5	89220,9	113651	56085,5	24430,1	97,4	43,5
Фізичні особи – підприємці							
Дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизного податку й аналогічних обов'язкових платежів), тис. грн	519654,3	556652,4	751474,8	231820,5	194822,4	44,6	84,0

За даними Національного банку України і даних таблиці 2.1.15 у Львівській області збільшились прямі інвестиції із 5,2 млн. дол США за 2017р. до 12,5 млн. дол. США за 2019р. (140,4%).

Таблиця 2.1.15

Прямі інвестиції за видом економічної діяльності «Тимчасове розміщування і харчування» в економіці регіонів України за 2017-2019 рр. [95]

(млн дол.)

Регіон	Період			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	269,6	242,6	238,9	-30,7	-3,7	-11,4	-1,5
Вінницька	-	-	-	-	-	-	-
Волинська	-	-	-	-	-	-	-
Дніпропетровська	3,7	1,7	1,0	-2,7	-0,7	-73	-158,8
Донецька	8,2	8,6	1,1	-7,1	-7,5	-86,6	-82,5
Житомирська	-	-	-	-	-	-	-
Закарпатська	7,6	6,6	6,9	-0,7	0,3	-9,2	-10,6
Запорізька	4,2	2,9	5,0	0,8	2,1	19,0	27,6
Івано-Франківська	7,3	5,5	1,0	-6,3	-4,5	-86,3	-114,5
Київська	18,4	18,7	31,1	12,7	12,4	69,0	67,9
Кіровоградська	-	-	-	-	-	-	-
Луганська	-	-	-	-	-	-	-
Львівська	5,2	4,8	12,5	7,3	7,7	140,4	152,1
Миколаївська	0,4	0,4	0,4	0	0	0	0
Одеська	10,3	7,0	7,1	-3,2	0,1	-31,7	-45,7
Полтавська	0,1	0,5	2,3	2,2	1,8	-	-
Рівненська	0,2	0,0	0,1	-0,1	0,1	-50	-
Сумська	-	-	-	-	-	-	-
Тернопільська	-	-	-	-	-	-	-
Харківська	2,2	2,7	2,1	-0,1	-0,6	-4,5	-3,7
Херсонська	2,8	2,7	1,1	-1,7	-1,6	-60,7	-63,0
Хмельницька	-	-	-	-	-	-	-
Черкаська	-	-	-	-	-	-	-
Чернівецька	0,8	0,0	0,3	-0,5	0,3	-62,5	-
Чернігівська	-	-	-	-	-	-	-
м. Київ	198,2	180,5	166,9	-31,3	-13,6	-15,8	-17,3

За даними Національного банку України та даних таблиці 2.1.16 найвагоміша частка капітальних інвестицій, спрямована на тимчасове розміщення й організацію харчування, збільшилась із 37,1 млн. дол. США до 48,7 млн. дол. США.

Таблиця 2.1.16.

Прямі інвестиції в Україну у 2017-2019 рр. [95]

(млн дол.)

Вид економічної ділянки	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Тимчасове розміщення й організацій харчування	37,1	28,3	48,7
Мистецтво, спорт, розваги й відпочинок	-4,6	-3,8	-30,2

Як бачимо з рис. 2.1.7 найпопулярнішими напрямками для подорожей українських туристів були: Єгипет, Туреччина, Болгарія, Угорщина, Італія, Чехія.

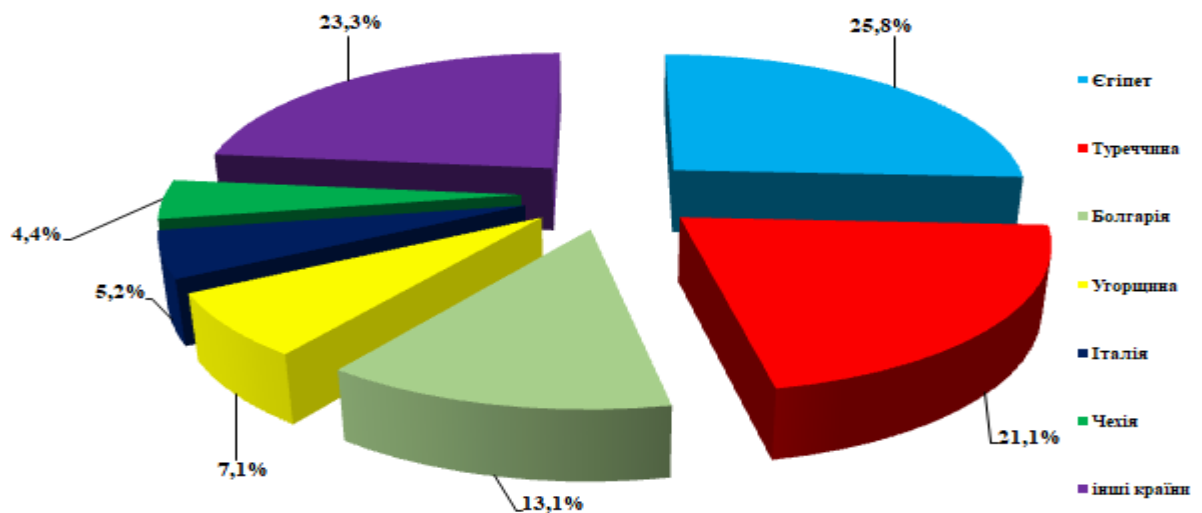

Рис. 2.1.7. Розподіл туристів-громадян України у Львівській області за країнами їх подорожі у 2019 році (у %) [складено автором на основі 35]

Проаналізована організація туристичної діяльності у Львівській області показала, що за останні три роки збільшилась кількість суб'єктів туристичної діяльності із 282 за 2017р. до 420 за 2019р., збільшення на 138 (+48,9%). За кількістю суб'єктів туристичної діяльності Львівська область займає третє місце, а за кількістю туристів, обслужених турфірмами друге місце серед регіонів України. Область увійшла до областей України за найбільшими обсягами надходжень від сплати туристичного збору.

2.2. Особливості розвитку туристичної інфраструктури у Львівській області.

Розвиток туризму у Львівській області безпосередньо залежить від таких секторів економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, виробництво товарів туристичного призначення.

За розвитком інфраструктури туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації Львівська область у 2018 році займає одне з провідних позицій в Україні – третє місце за кількістю колективних засобів розміщування, друге місце за кількістю осіб, обслугованих у колективних засобах розміщування, а за кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності область поступається лише м. Києву, увійшла в п'ятірку областей України за найбільшими обсягами надходжень від сплати туристичного збору. Переважає лікувально-оздоровчий та відпочинковий туризм і досить мала частка таких видів туризму як спортивний, спеціалізований.

Колективні засоби розміщування є одним із джерел даних про туристичні потоки. Основними показниками туристичних потоків є кількість розміщених, у тому числі, іноземців, кількість ночівель, проведених приїжджими в цих закладах, та середня тривалість перебування у них/

За даними Головного управління статистики Львівської області та статичної інформації «Колективні засоби розміщування» 2017-2019рр. та таблиці 1.2.2. в 2019 році кількість колективних засобів розміщування в порівнянні із 2017 роком зменшилась на 207 (61,4%).

Як бачимо з таблиці 2.2.1 відповідно зменшилась і кількість місць у закладах розміщування із 2017 р. до 2019 р. на 19739, що становить 59,9%.

За даними таблиці 2.2.2 в 2019 році в порівнянні з 2017 роком збільшилась кількість колективних засобів розміщування на 35 (2,2%), а у Львівській області збільшилась на 1 (0,8%).

Таблиця 2.2.1

Характеристика колективних засобів розміщування у Львівській області за
2017–2019 рр. [68]

Роки	Кількість колективних засобів розміщування, од.			Кількість місць, од.			Кількість осіб, що перебували в колективних засобах розміщування, осіб		
	усього	У тому числі		усього	У тому числі		усього	У тому числі	
		Готелів та аналогічних засобів розміщування	Спеціалізованих засобів розміщування		Готелів та аналогічних засобів розміщування	Спеціалізованих засобів розміщування		Готелів та аналогічних засобів розміщування	Спеціалізованих засобів розміщування
2017	337	277	60	32927	18292	14635	987866	871 401	116 465
2018	129	104	25	13191	11450	1741	572159	547174	24985
2019	130	106	24	13188	11430	1758	533878	517315	16563
Відхилення 2019/2017 р.: абсолютне, (±)	-207	-171	-36	-19739	-6862	-12877	-453988	-354086	-99902
- відносне, %	-61,4	-61,7	-60	-59,9	-37,5	-88	-45,9	-40,6	-85,8
Відхилення 2019/2018 р.: абсолютне, (±)	+1	+2	-1	-3	-20	+17	-38281	-29859	-8422
- відносне, %	+0,8	+1,9	-4	-0,02	-0,17	0,9	-6,7	-5,4	-33,7

Львівську область можна визначити як регіон-лідер за кількістю колективних засобів розміщування.

Таблиця 2.2.2

Колективні засоби розміщування в Україні за регіонами за 2017-2019 рр. [68]
(осіб)

Регіон	Роки			Відхилення			
	2017	2018*	2019*	абсолютне (+)		відносне, %	
				2019/2017	2019/2018	2019/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Україна	4115	1591	1626	-2489	35	-60,5	2,2
Вінницька	85	22	21	-64	-1	-75,3	-4,53
Волинська	131	72	61	-70	-11	-53,43	-15,3
Дніпропетровська	228	93	106	-122	13	-53,53	14,0
Донецька	121	78	88	-33	10	-27,3	12,8
Житомирська	80	17	19	-61	2	-76,2	11,8

Продовження таблиці 2.2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Закарпатська	250	54	59	-191	5	-76,4	9,2
Запорізька	374	123	133	-241	10	-64,4	8,1
Івано-Франківська	274	67	64	-210	-3	-76,6	-4,5
Київська	162	86	96	-66	10	-40,7	11,6
Кіровоградська	46	30	37	-9	7	-19,6	23,3
Луганська	29	9	11	-18	2	-62,1	22,2
Львівська	337	129	130	-207	1	-61,4	0,8
Миколаївська	271	102	103	-168	1	-62,0	1,0
Одеська	529	177	187	-342	10	-64,6	5,6
Полтавська	107	43	44	-63	1	-58,9	2,3
Рівненська	52	17	18	-34	1	-65,4	5,9
Сумська	52	21	21	-31	0	-59,6	0
Тернопільська	66	14	15	-51	1	-77,3	7,1
Харківська	175	67	73	-102	6	-58,3	8,9
Херсонська	225	107	88	-137	-19	-60,9	-17,7
Хмельницька	90	33	31	-59	-2	-65,5	-6,1
Черкаська	119	54	55	-64	1	-53,8	1,8
Чернівецька	81	11	13	-68	2	-83,9	18,2
Чернігівська	49	25	24	-25	-1	-51,0	-4
м. Київ	182	140	129	-53	-11	-29,1	-7,8

*Юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб

У структурі засобів розміщування найбільшу частку займають готелі 61-69% від усіх колективних засобів розміщування, туристичні бази, гірські притулки тощо -18-22% (рис. 2.2.1).

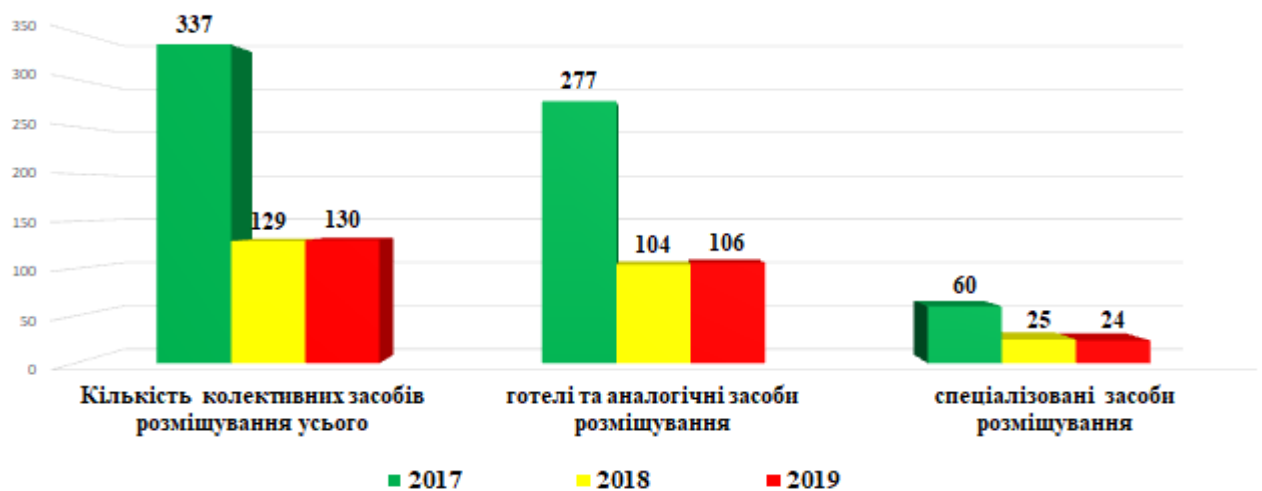

Рис. 2.2.1. Колективні засоби розміщування у Львівській області за 2017-2019 рр. [складено автором на основі 68]

За даними таблиці 2.2.3 номерний фонд готельного господарства України за 2019р. складав 39634 номерів, за 2018р. 39589 номерів, збільшення на 45, що становить 0,1%. Кількість номерного фонду у готелях та аналогічних засобах розміщування Львівської області має тенденцію до збільшення на 35 номерів (0,7%).

Таблиця 2.2.3

Номерний фонд у готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України за 2018-2019 рр. [95]

(осіб)

Регіон	Роки		Відхилення	
	2018	2019	абсолютне (+/-)	відносне, %
Україна	39589	39634	45	0,1
Вінницька	749	717	-32	-4,3
Волинська	671	524	-147	-21,9
Дніпропетровська	2143	2459	316	14,7
Донецька	700	907	207	29,6
Житомирська	548	580	32	5,8
Закарпатська	1430	1749	319	22,3
Запорізька	755	853	98	13,0
Івано-Франківська	2084	2120	36	1,7
Київська	1953	2179	226	11,6
Кіровоградська	618	634	16	2,6
Луганська	321	296	-25	-7,8
Львівська	5642	5677	35	0,7
Миколаївська	838	782	-56	-6,7
Одеська	3490	3454	-36	-1,0
Полтавська	1330	1343	13	1,0
Рівненська	590	541	-49	-8,3
Сумська	431	425	-6	-1,4
Тернопільська	423	477	54	12,8
Харківська	1889	1890	1	0,05
Херсонська	726	958	232	32,0
Хмельницька	928	833	-95	-10,2
Черкаська	770	880	110	14,3
Чернівецька	504	530	26	5,1
Чернігівська	650	462	-188	-28,9
м. Київ	9406	8364	-1042	-11,1

Стан та динаміку за кількістю місць у готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України можна дослідити за допомогою таблиці 2.2.4.

Таблиця 2.2.4

Показники кількості місць у готелях та аналогічних засобах розміщення за регіонами України (юридичні особи та фізичні особи-підприємці) за 2017-2019 рр. [68]

(од.)

Адміністративні одиниці	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	133396	181242	186840	53444	5598	+40,1	+3,1
Вінницька	2279	1895	1869	-410	-26	-18,0	-1,4
Волинська	2283	3684	3309	+1026	-375	-44,9	-10,2
Дніпропетровська	7758	11826	13070	+5312	1244	+68,5	+10,5
Донецька	2398	9505	10884	+8486	+1379	+353,9	+14,5
Житомирська	2248	995	1615	-633	+620	-28,1	+62,3
Закарпатська	10169	3748	4672	-5497	+924	-54,05	+24,6
Запорізька	7373	16102	17938	10565	+1836	+143,3	+11,4
Івано -Франківська	11082	6229	5912	-5170	-317	-46,6	-5,1
Київська	5345	9489	10184	+4839	+695	+90,5	+7,3
Кіровоградська	1587	2114	2377	+790	+263	+49,8	+12,4
Луганська	1202	869	952	-250	+83	-20,8	+9,5
Львівська	18292	13191	13188	-5104	-3	-27,9	-0,02
Миколаївська	3332	12620	12081	+8749	-539	+262,5	-4,3
Одеська	11021	23427	26151	+15130	+2724	+137,3	+11,6
Полтавська	4052	3363	3453	-599	+90	-14,8	+2,7
Рівненська	1755	1557	1588	-167	+31	-9,5	+2,0
Сумська	1204	1532	1424	+220	-108	+18,3	-7,05
Тернопільська	2907	1267	1392	-1515	+125	-52,1	+9,9
Харківська	5633	7511	7824	+2191	+313	+38,9	+4,2
Херсонська	2131	19581	16594	+14463	-2987	+678,7	-15,3
Хмельницька	3746	2823	2606	-1140	-217	-30,4	-7,7
Черкаська	2936	3978	4308	+1372	+330	+46,77	+8,3
Чернівецька	3285	1325	2108	-1177	+783	-35,8	+59,1
Чернігівська	1580	1949	1722	+142	-227	+9,9	-11,6
м. Київ	17798	20662	19619	+1821	-1043	+10,2	-5,0

Дані табл. 2.2.4 свідчать, що у 2019 році кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщення в цілому по Україні становила 186840 од., що на 40,1% більше, ніж в 2017 році. У Львівській області протягом 2017-2019 рр. кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщування зменшилась на 5104 од. (- 27,9%).

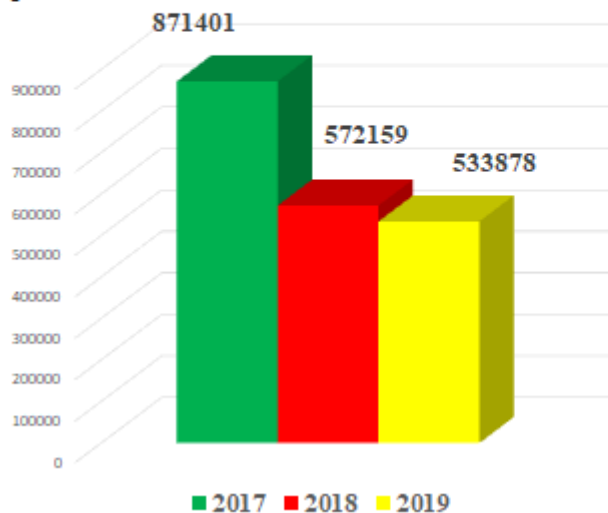
Кількість осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах

розміщування в Україні зменшилась із 2017р. до 2019р. на -30,9%.

Загальна кількість осіб, що перебували у колективних закладах розміщування Львівської області починаючи з 2017р зменшилась на 45,9% за рахунок зменшення осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування на 40,6% і зменшення осіб у спеціалізованих засобах розміщування на 85,8%.

Номерний фонд готельного господарства України за 2019 р. складав 39634 номерів, за 2018р. 39589 номерів, збільшення на 45, що становить 0,1%.

Кількість осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщення

Показники кількості місць у готелях та аналогічних засобах розміщення

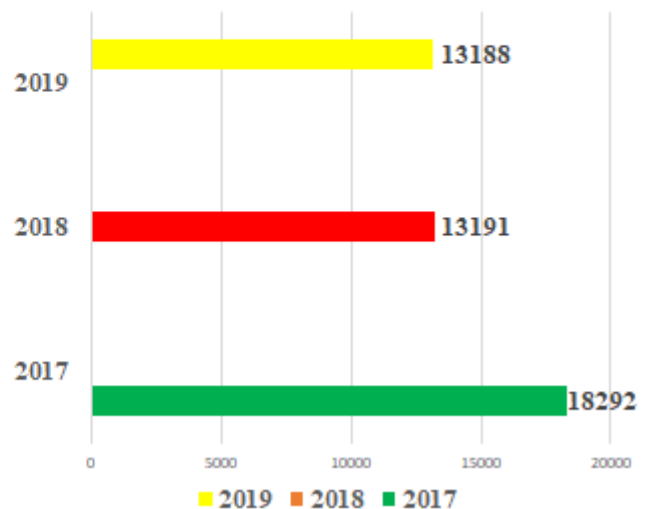

Рис. 2.2.2. Кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщення Львівської області та кількість осіб, що перебували в них за 2017-2019 рр.

[складено автором на основі 68]

Кількість номерного фонду у готелях та аналогічних засобах розміщування Львівської області має тенденцію до збільшення на 35 номерів (0,7%).

У 2019 році кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщення (юридичні особи та фізичні особи -підприємці)в цілому по

Україні становила 186840 од., що на 40,1% більше, ніж в 2017 році.

У Львівській області протягом 2017-2019 рр. кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщування зменшилась на 5104 од. (- 27,9%).

Як бачимо із таблиці 2.2.5 кількість осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування в Україні зменшилась із 2017р. до 2019р. на -30,9%. У Львівській області теж відбулось зменшення на – 45,9%, а в порівнянні із 2018 роком в 2019 році зменшення становить - 6,7%.

Таблиця 2.2.5

Кількість осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України (юридичні особи та фізичні особи-підприємці за 2017-2019 рр. [52, 95]

(осіб)

Адміністративні одиниці	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	6661177	4826277	4604935	-2056242	-221342	-30,9	-4,6
Вінницька	161649	78426	83902	-77747	5476	-48,1	7,0
Волинська	129437	55740	46013	-78924	-9727	-63,2	-17,5
Дніпропетровська	422857	383907	377294	-45563	-6613	-10,8	-1,7
Донецька	142192	215053	131764	-10428	-83289	-7,3	-38,7
Житомирська	85650	34335	40324	-45326	5989	-52,9	17,4
Закарпатська	313082	114619	102410	-210672	-12209	-67,3	-10,6
Запорізька	319594	162299	172731	-146863	10432	-45,9	6,47
Івано-Франківська	340680	168742	166808	-173872	-1934	-51,0	-1,1
Київська	293519	374943	319670	26151	-55273	8,9	-14,7
Кіровоградська	58553	43697	52831	-5722	9134	-9,8	20,9
Луганська	32974	22935	19976	-12998	-2959	-39,4	-12,9
Львівська	987866	572159	533878	-453988	-38281	-45,9	-6,7
Миколаївська	209681	117860	116355	-93326	-1505	-44,5	-1,3
Одеська	478104	289913	306474	-171630	16561	-35,9	5,7
Полтавська	261530	164452	162659	-98871	-1793	-37,8	-1,1
Рівненська	98798	39470	35530	-63268	-3940	-64,0	-10
Сумська	58098	43471	44657	-13441	1186	-23,1	2,7
Тернопільська	125262	46103	43723	-81539	-2380	-65,1	-5,2
Харківська	292245	218535	187204	-105041	-31331	-35,9	-14,3
Херсонська	161183	129660	104027	-57156	-25633	-35,5	-19,8
Хмельницька	183297	119847	120971	-62326	1124	-34,0	0,9
Черкаська	174712	105209	114025	-60687	8816	-34,7	8,3
Чернівецька	120017	53340	48873	-71144	-4467	-59,3	-8,4
Чернігівська	59253	56673	46408	-12845	-10265	-21,7	-18,1
м. Київ	1155444	1214889	1226428	70984	11539	6,1	0,9

Наявні у місті готелі належать до усіх категорій і надають понад 6 тис. місць для розміщення гостей, про що свідчать дані Львівської міськради. За даними «Центру розвитку туризму м. Львова» станом на 2019 р. у місті функціонує 282 підприємства готельного бізнесу. Проте, частка готельних мереж в індустрії гостинності Львова не надто велика, зараз у місті є три готелі, що відносяться до закордонних готельних ланцюгів, а саме: – Grand Hotel Lviv Luxury & Spa (готельна мережа «InterContinental Hotel Group») – Ramada Lviv (готельна мережа «Windham Hotel Group») – Accor Hotels (готельна мережа «Ibis Kiev Lviv») Щодо національних мережевих готелів, на ринку міста Львова ведуть свою діяльність такі компанії як «Reikartz Hotels Group» (готелі «Reikartz Медіваль Львів» та «Reikartz Дворжець Львів»), а також «Premier Hotels and Resorts» (готель «Premier Hotel Dnister»). На більш локальному рівні функціонує мережа готелів «Джем» («Готель Джем на Гнатюка», «Готель Джем на Коперника»).[73].

Кількість осіб, які перебували у закладах лікувально-оздоровчої сфери України у 2018 році збільшилась в порівнянні із 2016 роком на 231140 осіб, що становить 1,5%. Це говорить про стабільний попит на заклади лікувально-оздоровчої сфери. Разом з тим знизився попит на пансіонати (-2%), санаторії-профілакторії (-15%), оздоровчі заклади 1-2 денного перебування (-37,5%), дитячі заклади оздоровлення цілорічної дії (-28%).

Доходи від наданих послуг лікувально-оздоровчої сфери Львівської області збільшилась на 25,6%, а в порівнянні із 2017 роком на 4,8%. Збільшення доходу в 2018 році в порівнянні з 2016р. відбулися в санаторіях на 32,9%, в пансіонатах з лікуванням на 29,3%, дитячих санаторіях 27,6% , на базах відпочинку 26,2%.

Як бачимо із таблиці 2.2.6 у Львівській області зменшилась кількість іноземців, що перебували у колективних засобах розміщування із 138 789 за 2017р. до 118 204 за 2019р., зменшення на 20585 осіб, що становить 14,8%, а в порівнянні і з 2018р. зменшення на 11327 (8,7%).

Таблиця 2.2.6

Кількість іноземців, що перебували у колективних засобах розміщування за регіонами України за 2017-2019 рр. [52, 95]

(осіб)

Адміністративні одиниці	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	932548	798881	812722	-119826	+13841	-12,8	+1,7
Вінницька	5686	2500	6327	641	3827	11,3	153,1
Волинська	5721	2350	1579	-4142	-771	-72,4	-32,8
Дніпропетровська	22095	11410	13604	-8491	2194	-38,4	19,2
Донецька	663	1343	1085	422	-258	63,6	-19,2
Житомирська	4336	1760	2279	-2057	519	-47,4	29,5
Закарпатська	31293	10021	6097	-25196	-3924	-80,5	-39,1
Запорізька	10229	3979	5308	-4921	1329	-48,1	33,4
Івано-Франківська	18388	17511	13460	-4928	-4051	-26,8	-23,1
Київська	35483	49414	31020	-4463	-18394	-12,6	-37,2
Кіровоградська	1300	782	1362	62	580	4,8	74,2
Луганська	743	758	620	-123	-138	-16,5	-18,2
Львівська	138789	129531	118204	-20585	-11327	-14,8	-8,7
Миколаївська	11230	7674	6162	-5068	-1512	-45,1	-19,7
Одеська	83483	47826	54165	-29318	6339	-35,1	13,2
Полтавська	7953	6441	6056	-1897	-385	-23,8	-6,0
Рівненська	7019	3885	2171	-4848	-1714	-69,1	-44,1
Сумська	4241	2487	1871	-2370	-616	-55,9	-24,8
Тернопільська	14455	6144	7473	-6982	1329	-48,3	21,6
Харківська	40434	36037	26205	-14229	-9832	-35,2	-27,3
Херсонська	608	1867	2023	1415	156	232,7	8,4
Хмельницька	16513	12973	12471	-4042	-502	-24,5	-3,9
Черкаська	6865	3127	4061	-2804	934	-40,8	29,9
Чернівецька	6789	5463	3815	-2974	-1648	-43,8	-30,2
Чернігівська	2549	4007	4082	1533	75	60,1	1,9
м. Київ	455683	429591	481222	25539	51631	5,6	12,0

За даними таблиці 2.2.7 частка іноземців, що перебували у колективних засобах розміщування Львівської області в 2019 році становить 0,76% від усіх по Україні.

Таблиця 2.2.7

Територіальна структура візного туристичного потоку в Україні за використанням послуг колективних закладів розміщення у 2017-2019 рр.

[52, 95]

Адміністративні одиниці	Роки			Частка, %		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Україна	932548	798881	812722	100	100	100
Вінницька	5686	2500	6327	0,61	0,29	0,12
Волинська	5721	2350	1579	2,37	1,43	1,67
Дніпропетровська	22095	11410	13604	0,07	0,17	0,13
Донецька	663	1343	1085	0,46	0,22	0,28
Житомирська	4336	1760	2279	3,36	1,25	0,75
Закарпатська	31293	10021	6097	1,1	0,50	0,65
Запорізька	10229	3979	5308	1,097	2,19	1,66
Івано-Франківська	18388	17511	13460	3,8	6,19	3,82
Київська	35483	49414	31020	0,14	0,10	0,17
Кіровоградська	1300	782	1362	0,08	0,09	0,08
Луганська	743	758	620	14,88	16,21	14,54
Львівська	138789	129531	118204	1,20	0,96	0,76
Миколаївська	11230	7674	6162	8,95	5,99	5,66
Одеська	83483	47826	54165	0,85	0,81	0,75
Полтавська	7953	6441	6056	0,75	0,49	0,27
Рівненська	7019	3885	2171	0,45	0,31	0,23
Сумська	4241	2487	1871	1,55	0,77	0,92
Тернопільська	14455	6144	7473	4,34	4,51	3,22
Харківська	40434	36037	26205	0,07	0,23	0,25
Херсонська	608	1867	2023	1,77	1,62	1,53
Хмельницька	16513	12973	12471	0,74	0,39	0,50
Черкаська	6865	3127	4061	0,73	0,68	0,47
Чернівецька	6789	5463	3815	0,27	0,50	0,5
Чернігівська	2549	4007	4082	48,86	53,77	59,21
м. Київ	455683	429591	481222	0,61	0,31	0,78

За даними статистичних даних на Львівщині надходження від ресторанної діяльності становить близько 10 відсотки обсягу внутрішнього валового продукту області. Ресторани Львова досить вишукані та затишні. Смачна кухня та європейський смак дизайну інтер'єрів залишають задоволення кожного відвідувача [25].

Як бачимо із таблиці 2.2.8 Львівська область займає 4 рейтингове місце за кількістю закладів ресторанного господарства та 9 рейтингове місце по їх забезпеченості на 10 тис. осіб. серед областей України.

Таблиця 2.2.8

Забезпеченість населення України закладами ресторанного господарства та рейтингові місця станом у розрізі областей станом на 2019 рік [14, 20]

№ п/п	Регіон	Кількість закладів, од	Населення, осіб	Забезпеченість, од./ 10 тис. осіб	Рейтингове місце за кількістю	Рейтингове місце за забезпеченістю
1	Вінницька	1727	1 560 394	11,07	12	13
2	Волинська	1015	1 035 330	9,80	22	18
3	Дніпропетровська	2977	3 206 477	9,28	5	21
4	Донецька	2390	4 165 901	5,74	9	23
5	Житомирська	1142	1 220 193	9,36	17	20
6	Закарпатська	2855	1 256 802	22,72	7	2
7	Запорізька	1830	1 705 836	10,73	11	15
8	Івано-Франківська	2867	1 373 252	20,88	6	4
9	Київська	4505	1 767 940	25,45	1	1
10	Кіровоградська	938	945 549	9,92	23	17
11	Луганська	1134	2 151 833	5,27	18	24
12	Львівська	3606	2 522 021	14,30	4	9
13	Миколаївська	1080	1 131 096	9,55	19	19
14	Одеська	3722	2 380 308	15,64	2	5
15	Полтавська	2135	1 400 439	15,25	10	6
16	Рівненська	1265	1 157 301	10,93	16	14
17	Сумська	1569	1 081 418	14,51	13	7
18	Тернопільська	769	1 045 879	7,35	24	22
19	Харківська	3698	2 675 598	13,82	3	8
20	Херсонська	1271	1 037 640	12,25	15	11
21	Хмельницька	2655	1 264 705	20,99	8	3
22	Черкаська	1518	1 206 351	12,58	14	10
23	Чернівецька	1025	904 374	11,33	20	12
24	Чернігівська	1019	1 005 745	10,13	21	16
	Разом	57712	39202382	14,72	-	-

Станом на 2019 р. в Україні функціонувало 57712 підприємств ресторанного бізнесу та 5335 колективних засобів розміщення. Найбільша кількість ресторанів як бачимо з рис. 2.2.3 була розташована у Київській (4505 підприємств), Харківській (3698 од), Одеській (3722 підприємств) та Львівській (3606 підприємств) областях [20].

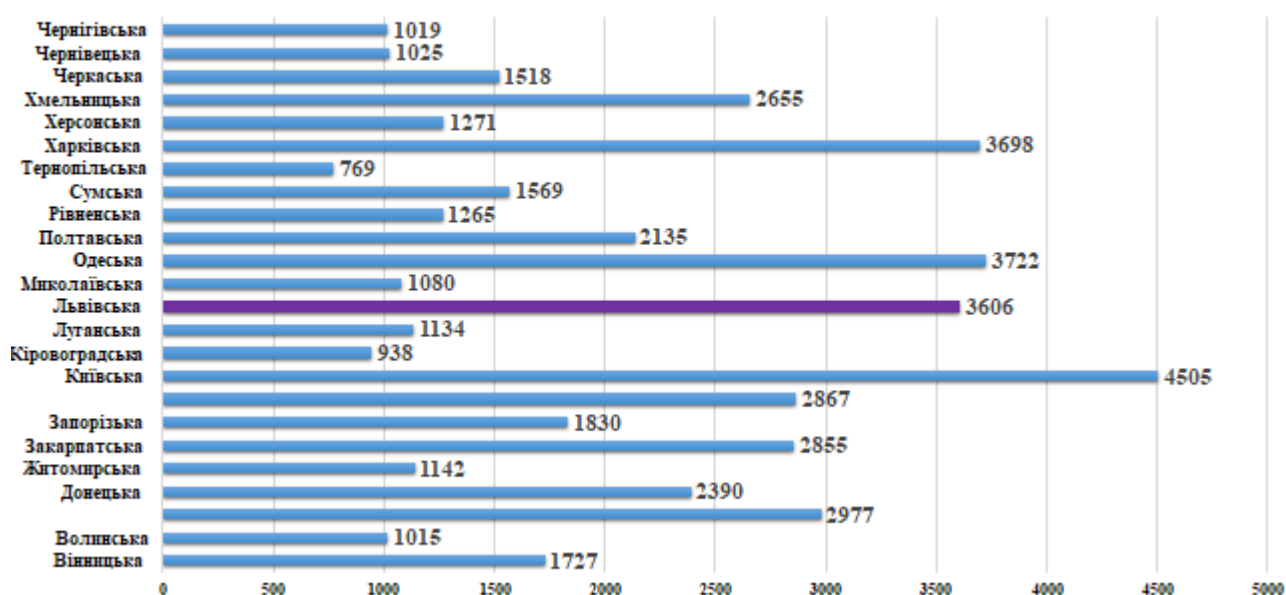

Рис. 2.2.3. Кількість закладів ресторанного господарства у розрізі областей України станом на 2019 рік [складено автором на основі 14]

У Львівській області не менш важливе значення має оздоровлення і відпочинок дітей. За даними Державної служби статистики України кількість дитячих закладів оздоровлення і відпочинку у Львівській області зменшилась із 238 в 2017 році до 144 за 2019р. на 144, що становить 39,5% (рис. 2.2.4).

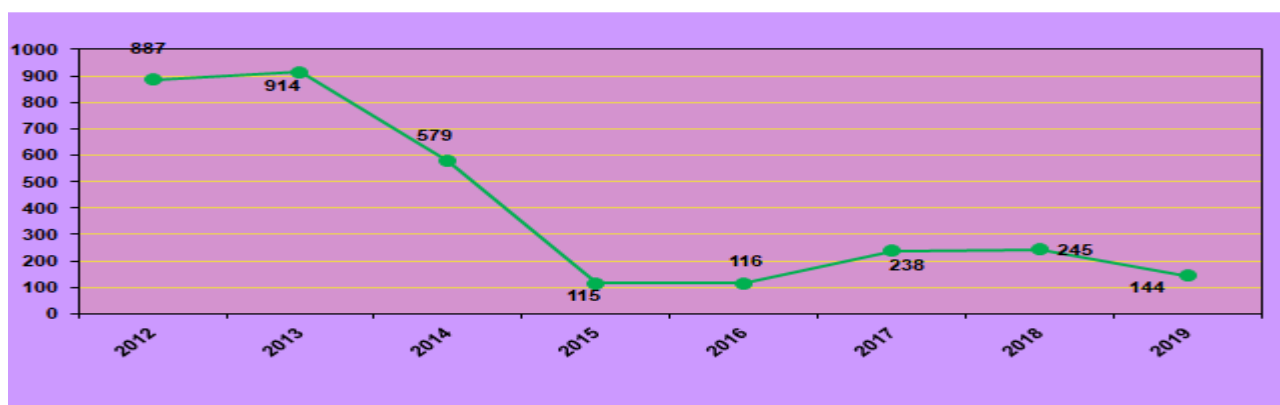

Рис. 2.2.4. Динаміка кількості дитячих закладів оздоровлення і відпочинку у Львівській області за 2012-2019 рр.

[складено автором на основі 35]

Як видно з таблиці 2.2.9 кількість дитячих закладів оздоровлення та відпочинку в 2019 році зменшилась в порівнянні з 2017 роком на - 94 одиниці, що становить 39,4%.

Таблиця 2.2.9

Показники функціонування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку у Львівській області за 2017–2019 рр. [35]

Роки	Кількість закладів, одиниць, од.		У них місць, одиниць, од.		Кількість дітей, які перебували у закладах, осіб	
	усього	у т. ч.	усього	у т. ч.	усього	у т. ч.
		заклади оздоровлення		у закладах оздоровлення		у закладах оздоровлення
2017	238	2	1997	168	20299	545
2018	245	1	1947	155	19593	498
2019	144	2	2312	320	17464	-
Відхилення 2019/2017 р.:	-94	0	+315	152	-2835	-
- абсолютне, (±)						
- відносне, %	-39,4	0	+15,8	90,5	-14	-
Відхилення 2019/2018р.:	-101	+1	+365	165	-2129	-
- абсолютне, (±)						
- відносне, %	-41,2	100	+18,7	106,4	-10,9	-

Згідно наказу Державної служби статистики №261 від 27.08.2020 форма державного статистичного спостереження № 1-от (один раз на рік) "Звіт дитячого закладу оздоровлення та відпочинку за літо 20__ року" скасована.

За даними Державної служби статистики Львівської області та рис. 2.2.5 у 2019 році оздоровлення дітей здійснювалось у 144 у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку влітку, у цих закладах перебували 17464 осіб.

В області створена розгалужена мережа рекреаційних закладів: 133 санаторно-курортних заклади (в т.ч. на базі багатих природно-рекреаційних ресурсів, зокрема, Великий Любінь, Моршин, Немирів, Роздол, Східниця, Трускавець, Шкло), 82 заклади готельного господарства, близько 500

приватних садиб, які займаються сільським туризмом. Лікувально-оздоровчі та відпочинкові центри:

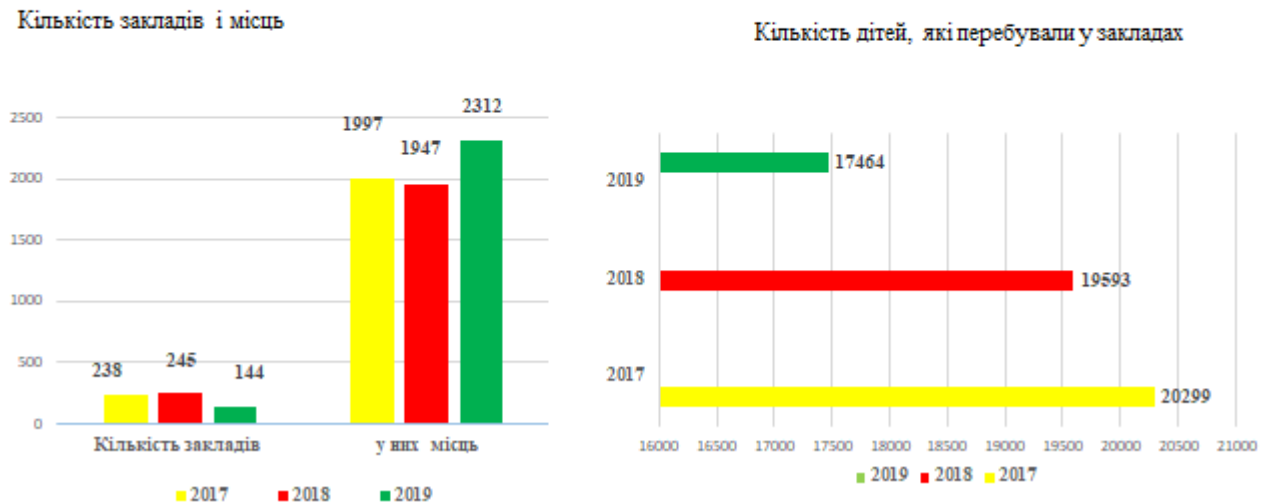

Рис. 2.2.5. Показники функціонування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку у Львівській області 2017-2019 рр.

[складено автором на основі 35]

– м. Трускавець (добовий дебіт родовищ мінеральних вод складає 47,2 м³/добу) – курорт державного і міжнародного значення, понад 25 мінеральних джерел (найбільш відома мінеральна вода «Нафтуся» із загальними розвіданими та прогнозними ресурсами понад 5000 м³/добу);

– смт Східниця (добовий дебіт родовища 64,6 м³/добу) – бальнеологічний курорт, налічується 38 джерел і понад 17 свердловин з різним фізико-хімічним складом. До послуг туристів та відпочиваючих – 5 пансіонатів, 2 бази відпочинку, лікарня;

– м. Моршин (добовий дебіт родовища складає 79,0 м³/добу – курорт державного значення. До послуг відпочиваючих 12 санаторіїв, 3 пансіонати, бальнеогрязелікарня, аеросолярій, інгаляторій тощо. Сумарні розвідані та прогнозні ресурси лікувальних розсолів складають понад 600 м³/добу, з яких

на даний час використовується лише приблизно 1 м³/добу;

- смт Немирів (запаси вод – 320 м³/добу) – бальнеологічний курорт, 6 мінеральних джерел, функціонують санаторій, бальнео-лікарня, грязелікарня, табори відпочинку;

- смт Шкло (запаси вод – 5,0 м³/добу) – бальнеологічний курорт, функціонують санаторій, бальнео-лікарня, грязелікарня, табори відпочинку.

Крім курортів, найбільш відомі родовища мінеральних вод без специфічних компонентів і властивостей розташовані в смт Олеську (220 м³/добу), с. Балучині (158 м³/добу), смт Новому Милятині (138 м³/добу), с. Солуки (86 м³/добу). Їх загальні прогнозні запаси складають близько 27 тис. м³/добу.

В наведеному додатку Б надана інформація щодо санаторно-курортних закладів Львівської області, які надають послуги з санаторно-курортного лікування за даними Львівської обласної державної адміністрації. В даних закладах рекомендують пройти реабілітацію після перенесеного COVID-19 захворювання.

Аналізуючи сучасний стан та розвиток курортів можна стверджувати, що існуюча матеріально-технічна база потребує реконструкції та модернізації для приведення її до європейських стандартів, а для цього потрібно залучати інвестиції (табл. 2.2.10).

Львівська область забезпечена розвиненою мережею транспортних комунікацій, ділянки яких проходять за напрямками міжнародних європейських доріг, сприяють пропуску транзитних транспортних потоків через регіон, що обумовлює його стратегічне значення у розвитку економіки країни. Залізничний, автомобільний і повітряний види транспорту забезпечують вантажні і пасажирські перевезення у всіх видах сполучення – міжнародні, міжрегіональні і внутрішньорегіональні. Область має розгалужену мережу автомобільних доріг (державного та місцевого значення), яка забезпечує вантажні і пасажирські внутрішньодержавні (України), транзитні (Європи) та внутрішньообласні потоки.

Таблиця 2.2.10

Матриця SWOT-аналіз розвитку готельної індустрії/ санаторно-курортних та оздоровчих закладів у Львівській області [складено автором на основі 71, 80]

Сильні сторони	Слабкі сторони
1.Вигідне географічне розташування. 2.Екологічно чистий регіон 3.Значні природні туристично-рекреаційні ресурси, в тому числі бальнеологічні. 4.Велика санаторно-курортна база 5.Розташування санаторно-курортних та оздоровчих закладів на екологічно чистих територіях. 6.Власний сайт готелю	1.Застаріла матеріально-технічна база 2. Невідповідний рівень якості обслуговування туристів до їх потреб 3. Сезонна залежність 4. Міграція висококваліфікованих кадрів 5. Пасивна реклама 6. Низькі обсяги інвестиції для будівництва готелів.
Можливості	Загрози
1.Покращення екології у регіоні. 2.Оновлення матеріально-технічної бази. 3.Удосконалення якості обслуговування. 4. Підвищення кваліфікації персоналу 5.Збільшення асортименту наданих послуг 6.Розвиток інфраструктури	1.Зниження платоспроможного попиту населення 2.Несприятлива економіко-політична ситуація в країні. 3. Нестабільність курсу валют. 4. Недосконала податкова система. 5. Епідеміологічна ситуація

Територією області проходять ділянки автомобільних транспортних коридорів, які обслуговують переважно транспортні потоки з Центральної Європи (коридор № 3) і Південної Європи (коридор № 5).

Експлуатаційна довжина залізниці загального користування складає 1280,0 км (орієнтовно 6 % від загальної довжини залізничних колій України). Довжина електрифікованих залізничних ліній – 818,0 км (64 %). Щільність залізничної мережі – 59 км / тис. км² , що у 1,6 рази вище середнього показника по Україні (36 км / тис. км²).

Автомобільні дороги протяжність автомобільних доріг загального користування Львівської області становила 8378,7 км, з них з твердим покриттям – 8198,9 км або 97,9 % наявних шляхів.

Повітряний транспорт Міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького – найбільше летовище у Західній Україні за пасажиропотоком та маршрутною мережею, розташоване на відстані 6 км від центру міста. Аеропорт регіональний, стратегічний, міжнародного класу 4 «Д».

Пункти пропуску через державний кордон В межах Львівської області довжина українсько-польського кордону складає 280 км. На межі області функціонують:

- шість міжнародних автомобільних пунктів пропуску – «Рава-Руська-Гребенне», «КраковецьКорчова», «Шегині-Медика», «Смільниця-Кросценко», «Грушів-Будомєж»⁶, «Угринів-Долгобичув»⁷;

- чотири залізничних пункти пропуску – «Рава-Руська – Гребенне», «Мостиська-Пшемисль», «Хирів-Кросценко», «Рава-Руська-Верхрата»;

- пішохідний пункт пропуску «Шегині-Медика».

Усі пункти пропуску мають статус міжнародних. Рівень технічного оснащення та пропускна спроможність пунктів пропуску не відповідає реальним потребам і міжнародним нормам.

В області налічується 1644 мостів для проходження пішоходів та руху автотранспорту загальною довжиною 31449 п.м. На території області існує широка автобусна маршрутна мережа, яка складає 822 маршрути, у тому числі: міські – 94; приміські – 425; міжміські внутрішньообласні – 303 та функціонує 38 автостанцій.

На сьогоднішній день у Львівській області працює 232 автобуси пристосованих для перевезення людей з обмеженими фізичними можливостями, з них: 5 – на міжміських автобусних маршрутах, 27 – на приміських автобусних маршрутах, а саме в районах, 200 – на міських автобусних маршрутах [95].

В таблиці 2.2.11 наведені пасажиропотоки у Львівській області протягом трьох років вказують на те, що найбільше перевезення здійснювалось автомобільним транспортом, але в 2019 році відбулось зменшення пасажиропотоку за всіма видами транспорту.

Культурно – дозвілєва туристична інфраструктура Львівської області складається із закладів різних типів: театрів, клубних закладів, бібліотек і музеїв. Вони впливає на туристичну привабливість регіону.

Таблиця 2.2.11

Пасажиropотоки у Львівській області за 2017-2019 pp. [95]

Показники	2017 p.	2018 p.	2019 p.
Залізничним транспортом загального користування (млн)	12,7	11,6	10,9
Перевезення пасажирів автомобільним транспортом (автобусами) за регіонами (млн)	131,1	124,3	123,7
Перевезення пасажирів автомобільним транспортом (автобусами) у міжнародному сполученні за регіонами (тис.)	460,1	404,7	356,0
Перевезення пасажирів автомобільним транспортом (автобусами) у міжміському сполученні за регіонами (тис.)	15131,4	13335,2	12529,0

У 1992 p. майже всі культові споруди на Львівщині, в яких містилися громадські музеї, були повернуті релігійним громадам. У 1990–2007 pp. на території області було створено 60 нових громадських музеїв і музейних кімнат різних профілів, в експозиціях яких відтворено найзначніші події відновлення державності українського народу в 1917–1991 роках. Серед цих закладів – музей Митрополита Андрея Шептицького (м. Львів), музей історії медицини Галичини ім. Мар'яна Панчишина (м. Львів), музейна кімната пам'яті В'ячеслава Чорновола (м. Дрогобич), музей-садиба Степана Бандери (с.Воля Задеревацька Стрийського р-ну) та інші.

У сучасний період Львівщина займає одне з провідних місць в Україні за кількістю музеїв, в тому числі й музеїв і музейних кімнат на громадських засадах. За офіційними даними, у 2018 p. на території Львівської області налічується 27 державних музеїв, які впродовж зазначеного періоду відвідало 1928,1 тис. осіб. У 2017p. показник кількості музейних відвідувань, в порівнянні з 2016 p., збільшився на 30,9 тис. ос., та становить 1928,1 тис. осіб [97].

Як видно з рис. 2.2.6 за профільною приналежністю найбільшу частку займають історичні музеї 37% та комплексні 15%.

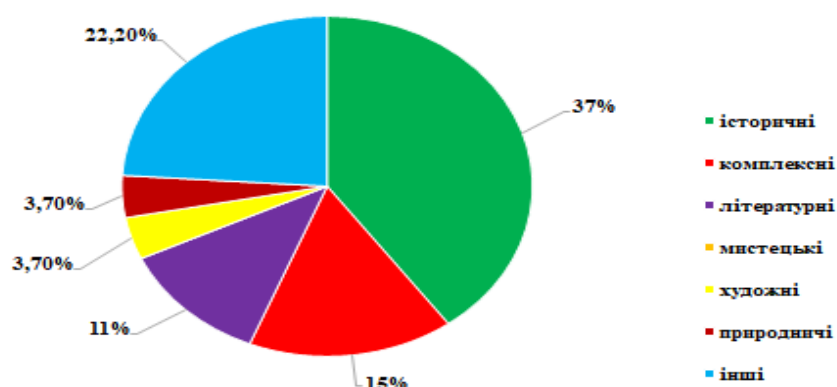

Рис. 2.2.6. Профільна приналежність музеїв Львівщини
[складено автором на основі 35]

Вагомий вплив на функціонування музейної мережі здійснюють громадські музеї – на території Львівської області функціонує 153 громадські музеї, серед яких 35 громадських музеїв національнопатріотичного спрямування. З усієї кількості громадських музеїв у містах та селищах функціонує 95, у селах – 58. У закладах освіти розміщено 84 музеї та музейні кімнати, 53 – у школах, 6 – у гімназіях, 4 – у коледжах, 3 – у ліцеях, 6 – у ВПУ, 12 – у ВНЗ.

Зазначимо, що у межах області є низка музеїв, які своїми унікальними колекціями відомі далеко за межами України. Серед них: Народний музей-аптека «Під чорним орлом», Народний музей метрології та вимірювальної техніки, Музей історії пожежної справи, Музей історії медицини Галичини ім. Мар'яна Панчишина, Зоологічний, Мінералогічний, Археологічний та Палеонтологічний музеї ЛНУ ім. І. Франка, Музей-садиба Степана Бандери у Волі Задеревацькій, Народний музей «Бойківщина» та інші.

Окрему групу складають приватні музеї, присвячені тій або іншій тематиці чи проблемі. Серед них слід назвати перший в Україні музейпивоварню «Львівська броварня», який відкрито 14 жовтня 2005 р. Значну групу складають відомчі музеї, що сьогодні можуть бути як

державними, так і недержавними (Музей метрології та вимірювальної техніки, Музей історії Львівської залізниці, Музей хвороб людини та ін.).

Характерним для музейного сьогодення області є відродження приватних музеїв, що проходять складний шлях інтеграції до музейної мережі України. Окрему групу складають приватні музеї, присвячені тій або іншій тематиці чи проблемі. Серед них слід назвати перший в Україні музейпивоварню «Львівська броварня», який відкрито 14 жовтня 2005 р. Значну групу складають відомчі музеї, що сьогодні можуть бути як державними, так і недержавними (Музей метрології та вимірювальної техніки, Музей історії Львівської залізниці, Музей хвороб людини та ін.)[97].

Збільшилась кількість відвідувачів музеїв за 2017р. і склала 1928,1 тис. осіб, відповідно збільшилась і кількість відвідувань музеї на 100 осіб склала 76, 2016р. – 75.

Слід підкреслити про проблемні питання музейної галузі області: відсутність достатнього фінансування, фінансування реставраційних робіт, відсутність приміщень під музейні фонди, комп'ютеризація, створення інтерактивних сайтів та сторінок у соціальних мережах.

За кількістю театрів серед регіонів України Львівська область посідає третє місце.

У Львівській області налічується 10 професійних театрів, із них 9 розташовані у м. Львів та один у Дрогобичі – Львівський обласний академічний музично-драматичний театр імені Юрія Дрогобича– має понад 70-річну історію.

Серед театрів: Львівський національний академічний театр опери та балету імені С. Крушельницької, Національний академічний український драматичний театр імені М. Заньковецької, 3 драматичні, 2 лялькових, 1 дитячий, 1 музично-драматичний театр,

У театрах Львівщини працює майже півтори тисячі осіб, половина з них – художній та артистичний персонал.

Львівська область має розгалужену мережу закладів культури (2953

об'єкти), серед яких:

- 1284 бібліотек (у т.ч. 1048 у сільській місцевості, крім ОТГ);
  - 1390 закладів культури клубного типу (у т.ч. 1027 у сільській місцевості, крім ОТГ);
  - 175 музеїв: 4 музеї зі статусом національного, 2 НАН України, 5 КЗ ЛОР, 2 заповідники КЗ ЛОР, 154 громадських, 4 міського підпорядкування, 4 районного підпорядкування;
  - 81 початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (у т.ч. 8 у сільській місцевості);
  - 5 вищих мистецьких навчальних закладів I-II рівнів акредитації, 2 вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації;
  - 2 обласні театри КЗ ЛОР – «Львівський академічний обласний театр ляльок», «Львівський обласний академічний музично-драматичний театр ім.Ю.Дрогобича» (у 2018 році – 914 вистав, 93 158 глядачів);
  - 2 національні театри, які перебувають у підпорядкуванні Міністерства культури України, Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької, Львівський національний академічний театр опери та балету ім.С. Крушельницької;
  - 5 театрів діють у місті Львові: Львівський академічний драматичний театр ім. Л.Українки, Львівський академічний театр «І люди, і ляльки», Перший академічний український театр для дітей та юнацтва, Львівський академічний театр ім.Л.Курбаса, Львівський академічний духовний театр «Воскресіння».
- Закладами культури і мистецтв обласного підпорядкування є 6 установ (КЗ ЛОР) – «Львівська національна філармонія», «Галицький академічний камерний хор», «Заслужена академічна капела України «Трембіта»; «Львівська державна академічна чоловіча хорова капела «Дударик», (у 2018 році – 781 концертів, 343 150 глядачів), а також «Культурно-мистецький центр Львівський палац мистецтв», «Львівський обласний центр народної творчості і культурно-освітньої роботи». За кількістю та обсягом фінансування бібліотек Львівщина займає 1-ше місце в Україні. Музейна

галузь Львівщини є однією з найпривабливіших в Україні для відвідувачів, чому сприяє багатий музейний фонд та високопрофесійні працівники, розташування музеїв у будівлях, які є пам'ятками архітектури (центральна частина міста Львова, замки так званої «Золотої Підкови»), а також місцях, пов'язаних з визначними постатями.

Станом на 1 січня 2019 року основний фонд музеїв-юридичних осіб області склав понад 1 582 689 предметів (12,9% всього Музейного фонду України). Для збереження існуючих переваг розвитку галузі культури слід переорієнтовувати відповідну сферу на надання якісних послуг, що є затребуваними як серед мешканців області так і серед іноземних та внутрішніх туристів. [86].

До колоритних етнографічних музеїв Львівської області належать: музей народної архітектури та побуту, Шевченківський гай (Львів), музей національної культури (с. Плав'є, Львівська обл.), Історико-етнографічний музей «Бойківщина» (м.Самбір, Львівська обл.), музей етнографії і художнього промислу Інституту народознавства НАН України (Львів).

За рівнем ресурсного потенціалу етнографічного туризму Львівська область входить до високого рівня і тому тут можна розвинути етнографічний туризм, що допоможе зберегти самобутність українського народу, його історію та культуру приверне увагу вітчизняних і іноземних туристів, що принесе країні збільшення конкурентоспроможності та профілювання на міжнародному туристському ринку.

Місце проведення більшості етнофестивалів (етно-фестивальна туристична дестинація) приурочене до певного туристичного ресурсу чи об'єкту. Найбільше етнофестивалів проводиться в місті Лева, оскільки Львів нагадує музей просто неба, у ньому міститься понад дві тисячі історичних, архітектурних і культурних пам'яток. Також, це місто завжди відігравало роль значного історичного, культурного, політичного й економічного центру. До прикладу, за останні роки вже чимало т.зв. брендівих, цебто реально популярних серед туристично активної молоді етнофестивалів Львівської

області розташовуються в околі таких традиційних центрів притягання туристичних потоків: – осередків компактного проживання певної етнічної групи (Бойківський фестиваль в Турці, “Карпатія” в Трускавці), – замків (Свірж, Старе Село, Золочів), – старовинних монастирів (Підкамінь, Лаврів, Крехів, Унів), – атракційних залишків оборонних фортифікацій (“Фортмісія” в с. Поповичах) і літописних міст Давньої Русі (фестиваль в Звенигороді, “Тустань” у с. Уричі) тощо [79].

У Львівській області є усі умови для розвитку етнофестивального туризму: наявність туристичних ресурсів, зацікавленість туристів, неповторна місцева кухня, кулінарні традиції, свята.

Серед проведених гастрономічних фестивалів у м.Львові: фестиваль кави, фестиваль чаю, «Свято пампуха», фестиваль шоколаду; у місті Рахів «Гуцульська бринза». Проводяться також професійно-ремісничі етнофестивали у місті Львів свято пекарів: свято хліба, «Львівське пиво», міжнародний фестиваль «Замкові ворота», а у Рахівському районі – свято вівчарів. Формою відзначення традиційних свят є «Різдво у Львові», «Флюгери Львова», «Етновир». Протягом року у місті проходять дев'ять великих і значна кількість локальних міських і сільських свят, які мають етнографічну, історичну, екологічну спрямованість. Зокрема, це етнофестиваль «Підкамінь» (с. Підкамінь Брідівського району), екологічний «Верхобуж» (с. Верхобуж) та історичний фестиваль «Ту стань!» (с. Урич Сколівського району), фестивалі лемківської культури «До тебе лину, рідна земле» (с. Нагірне, Самбірського району), української слави «Кульчиці-фест» (с. Кульчиці Самбірського району). Ці фестивалі охоплюють усю територію області. [100]

У Львівській області зосереджені осередки ткацтва, вишивки, гаварецької кераміки, писанкарства, ковальства, гончарства, глинянських килимів, лозоплетіння, яворівської забавки, створення лялькимотанки та інших. Вироби майстрів славяться за далеко за межами області. Тут проводяться міжнародні фестивалі, конференції, виставки, що утверджують

туристичну привабливість Львівської області.

Найбільш активні райони з проведення фестивалів – Турківський (Бойківські фестини), Старосамбірський (Старява-фест, Бойківський фестиваль «Карпатія»). Територія Турківщини є осередком компактного проживання етнографічної групи українців – бойків, які зберегли й примножують свою культурно-побутову ідентичність. Саме Турківщина є центром Бойківщини, де базуються Всеукраїнське громадське товариство «Бойківщина XXI століття» та Міжнародна громадська організація «Світовий Конгрес Бойків». Починаючи з 1992 року, відбулося шість Всесвітніх Бойківських фестин і три Світових Конгреси Бойків. Ці заходи відвідали понад 900 тисяч осіб з України та із-за кордону. Загалом у гірських районах щорічно проводиться понад 100 фестивалів, які популяризують регіон та його особливості.[87].

За даними Департаменту з питань культури, національностей та релігій Львівської облдержадміністрації на кінець 2019 року у Львівській області функціонувало 1269 публічних і спеціалізованих бібліотек, із них 184 (14,5%) у міській місцевості і 1085 (85,5%) у сільській місцевості рис. 2.2.7.

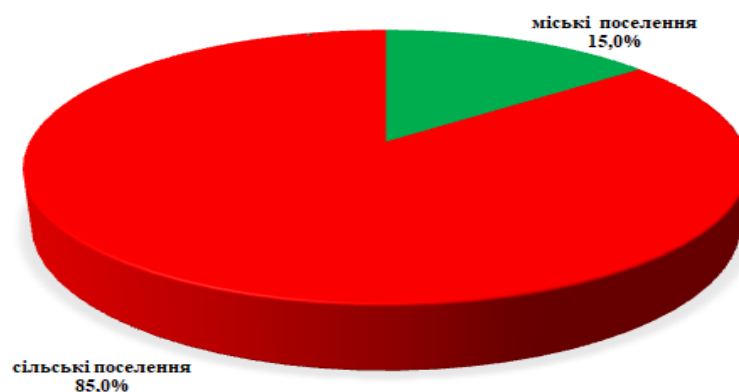

Рис. 2.2.7. Розподіл публічних і спеціалізованих бібліотек Львівської області за місцем розташування у 2019 р. [складено автором на основі 35]

Як бачимо за даними рис. 2.2.8. кількість бібліотек зменшилось із 1332 в 2017 році до 1269 в 2019 році.

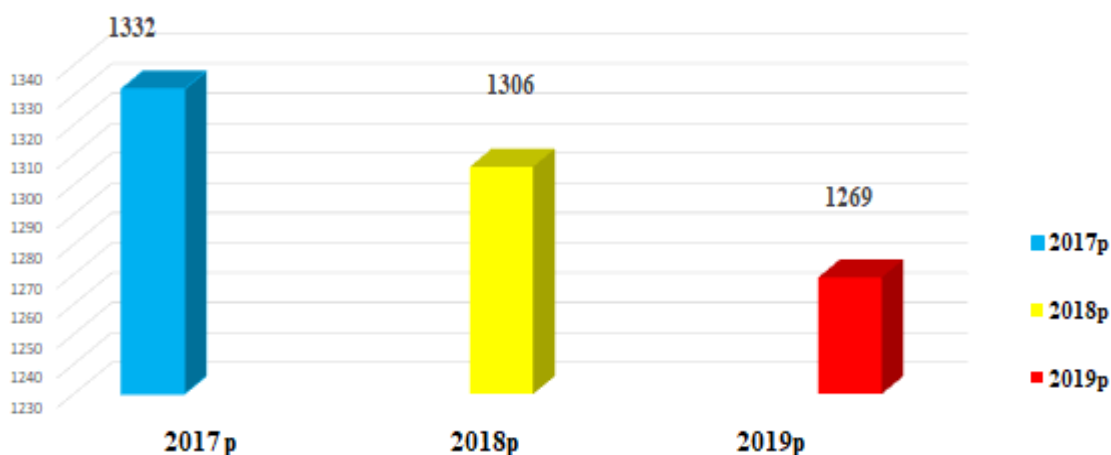

Рис. 2.2.8. Кількість бібліотек у Львівській області за 2017-2019 рр.

[складено автором на основі 35]

Провідними бібліотеками Львівської області є Національна наукова бібліотека України ім. В.Стефаника, обласна науково-педагогічна бібліотека, обласна наукова медична бібліотека, обласна бібліотека для дітей, обласна універсальна наукова бібліотека, обласна бібліотека для юнацтва. У бібліотеках працює 2454 бібліотечних працівника.

Слід відмітити, що кількість бібліотек зменшилась із 1332 в 2017 році до 1269 за 2019 рік, закрились 63 бібліотеки, що становить -4,7%. Відповідно зменшились бібліотечні фонди на 19,4% і в 2019 році містять 16 млн. примірників видань. 81,6 тис. примірників на електронних носіях та аудіовізуальні видання. На 100 осіб населення припадає 637 примірників.

На одну бібліотеку припадає 2 тисячі населення. Бібліотечний фонд за мовами видань розподілився таким чином: 55% українська мова, 36% російська мова та 9% інші мови (табл. 2.2.12).

Таблиця 2.2.12

Кількість бібліотек у Львівській області 2017-2019 рр. [35]

Роки	Кількість бібліотек, од.	Бібліотечний фонд, тис. примірників	Кількість читачів, тис.	Кількість виданих примірників читачам, млн.	Кількість примірників на одного читача
2017	1332	17664,2	915,2	17,7	19
2018	1306	16882,9	888,0	17,9	20
2019	1269	15999,7	864,5	16,5	19
Відхилення 2019/2017 р.: абсолютне, (±)	-63	-1664,5	-50,7	-1,2	0
- відносне, %	-4,7	-9,4	-5,5	-6,8	-
Відхилення 2019/2018 р.: абсолютне, (±)	-37	-883,2	-23,5	-1,4	1
- відносне, %	-2,8	-5,3	-2,6	-7,8	5,3

Всього читачів було 864,5 тис., що на 1000 населення складає 344 читача, із усіх читачів у віці до 18 років (31%).

Найбільше читачів у сільській місцевості, що складає 52% від усіх читачів області.

Всього в 2019 році читачам бібліотек Львівської області було видано 16,5 млн. примірників, у середньому один читач отримав 19 книжок.

Кожен працівник цих бібліотек видав 6,7 тис. примірників.

Крім того, у закладах освіти Львівської області працює 1041 бібліотек, із них у закладах загальної середньої освіти 948 (91,1%), закладах професійно-технічної освіти 50(4,8%) та 43 (4,1%) у закладах вищої освіти.

Як бачимо із таблиці 2.2.13 за даними 2019 року у Львівській області розташовано 1368 клубних закладів, із них у міській місцевості 78 (5,7%) і 1290 (94,3%) у сільській місцевості. Кількість їх протягом 2017-2019 рр. зменшилась на 51(-3,6%).

Для Львівської області туристичні інформаційні центри є важливим елементом інфраструктури, оскільки значна частка туристів є неорганізованими і потребують інформації.

Таблиця 2.2.13

Клубні заклади Львівської області за 2017-2019 рр. [34]

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Усього	1419	1420	1368	-51	-52	-3,6	3,7
у міській місцевості	118	116	78	-40	-38	33,9	-32,7
у сільській місцевості	1301	1304	1290	-11	-14	-0,8	-1,1
Кількість місць у закладах, тис.	256,4	256,9	233,7	-22,7	-8,8	-23,2	-9,0
Кількість місць у закладах розрахованих на 100 осіб	10	10	9	-1	10	-1	10

Проте туристичні інформаційні центри у регіоні розміщені в більшості у м. Львові чи районних центрах, але не в усіх. Крім того діяльність окремих із них є частковою внаслідок відсутності фінансування [57].

Інформаційно-туристичні центри (ТІЦ) знаходяться:

- у міжнародному аеропорту м.Львів ім.Данила Галицького за адресою: вул. Любінська, 168;
- ринок, 1 приміщення Львівської міської ради, вхід від фонтану Нептун, ліворуч від центрального входу в Ратушу;
- на вокзалі м. Львова, вул. Площа Двірцева, 1 (у приміщенні головного залізничного вокзалу; касовий зал, біля каси №1).
- у м. Жовква Львівська області, пл. Вічева, 2 А (Звіринецька брама) [100].

Основними заходами в сфері удосконалювання інформаційного забезпечення туризму є:

- створення системи інформаційно-туристичних центрів на території області;
- вироблення концепції й створення на території області багатьох інформаційних зон пріоритетного розвитку туризму;

– стимулювання діяльності координаційного управління культурою та туризмом у м. Львові та створення туристичного прес-клубу при обласному інформаційно-туристичному центрі [57].

Охарактеризовані особливості розвитку туристичної інфраструктури у Львівській області. Важливим є наявність підприємств з обслуговування сфери туризму, висококваліфікованих трудових ресурсів, забезпечення туристів закладами розміщення, транспортного сполучення, рівня розвитку соціальної інфраструктури та вигідності економіко-географічного розміщення.

2.3. Основні напрямки вдосконалення розвитку туризму у Львівській області.

Для ефективного використання потенціалу туризму Львівщини необхідно проводити регіональну політику, спрямовану на використання можливостей області як туристичного регіону, необхідно розвивати туристичну та рекреаційну інфраструктуру, забезпечити збереження природного фонду, проводити реконструкцію пам'яток історико-архітектурної спадщини, зміцнювати матеріально-технічну базу музеїв; створювати нові туристичні маршрути, модернізувати дорожньо-транспортну інфраструктуру.

З метою усунення недоліків, які негативно впливають на розвиток туристичної галузі Львівської області розроблені та затверджені «Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року», «Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років», «Стратегія розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 роки», програма «Охорона, збереження і популяризація історико-культурної спадщини у Львівській області на 2021-2025 роки», програма розвитку туризму та курортів у Львівській області на 2021-2025 роки.

Основним стратегічним цілям:

- створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту на засадах системної маркетингової діяльності, спрямованої на чітке позиціонування різних видів туристичних продуктів, адаптованих до вимог і очікувань споживачів;
- забезпечення ефективного й комплексного (економічного, соціального, екологічного та інноваційного) використання наявного туристичного і курортно-рекреаційного потенціалу шляхом розв'язання проблеми рекреаційного природокористування й охорони навколишнього природного середовища та удосконалення територіальної структури сфери туризму і курортів з метою розвитку туристичних територій, брендингу територій;
- системне підвищення якості інфраструктури курортів і рекреаційних територій шляхом виконання комплексної програми поетапного вдосконалення матеріально-технічної бази з використанням можливостей кластерних моделей, державно-приватного партнерства та соціального замовлення;
- удосконалення інформаційної інфраструктури рекреаційних і туристичних послуг шляхом створення центрів туристичної інформації та популяризації туристичних продуктів під час провадження ярмаркової, фестивальної та виставкової діяльності;
- організація системи якісної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців туристичного супроводу й обслуговування, інших професій сфери туризму і курортів.

Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років:

Оперативна ціль. Підвищення атракційності та інфраструктурного забезпечення туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації.

Завдання: Збереження природничої та історико-культурної спадщини.

Розбудова санаторно-курортної та спортивно-рекреаційної інфраструктури.

Розвиток інформаційної та організаційно-інноваційної інфраструктури.

Оперативна ціль. Підвищення якості регіонального туристичного продукту та його просування.

Завдання: Підтримка і розвиток існуючих та потенційних туристичних продуктів і послуг. Забезпечення позиціонування та просування туристичних дестинацій і туристичних брендів Львівщини. Упровадження цифрових систем моніторингу туристичних даних.

Стратегія розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 роки:

Створення сприятливих умов для подолання економічної депресивності гірських територій шляхом:

- сприяння розвитку традиційних і найперспективніших для цих територій видів господарської діяльності – лісівництва, гірського сільського господарства, рекреаційно-туристичної сфери, екологічно сумісних видів промислової діяльності, включаючи переробку місцевих сировинних ресурсів, розвиток альтернативної енергетики;

- розробки та забезпечення реалізації низки цільових економічних підпрограм («Гірське тваринництво», «Органічна продукція», «Лісовий кластер», «Рекреаційні центри», «Зелений туризм», «Надра Карпат») з урахуванням екологічних обмежень, зумовлених природною специфікою гір.

Збереження й розвиток етнокультурної спадщини:

- відновлення й охорона об'єктів історичної, природної та культурної спадщини на гірських територіях, популяризація історико-культурних надбань [87].

Програма охорони культурної спадщини – це система заходів, що здійснюється місцевими органами виконавчої влади й місцевого самоврядування шляхом забезпечення ефективного управління в галузі охорони культурної спадщини.

Виконання заходів Програми сприятиме реалізації стратегічного бачення Львівщини як території європейських цінностей, де створені умови й

можливості для розвитку, збереження та популяризації культурної спадщини, що зафіксовано в Стратегії розвитку Львівської області на 2021 – 2027 роки.

Завданнями Програми є:

1. Збереження, дослідження та реставраційні роботи на об'єктах культурної спадщини Львівщини.
2. Комплексна реставрація пам'яток Львівщини, внесених до Списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.
3. Популяризація культурної спадщини Львівщини.
4. Підтримка проєктів охорони та збереження культурної спадщини, що реалізуються на території Львівської області.
5. Збереження, охорона та дослідження археологічної спадщини.
6. Сприяння в охороні та збереженні і популяризації культурної спадщини України за кордоном. [76]

Разом з тим, реалізація наведених напрямів розвитку туризму у Львівській області потребує створення та просування нових туристичних продуктів, які підвищать ефективність реалізація туристичного потенціалу Львівської області. Для цього запропоновано низку туристичних маршрутів: «Золота підкова», «Перлини Львівщини», «Львів та фортеця Тустань».

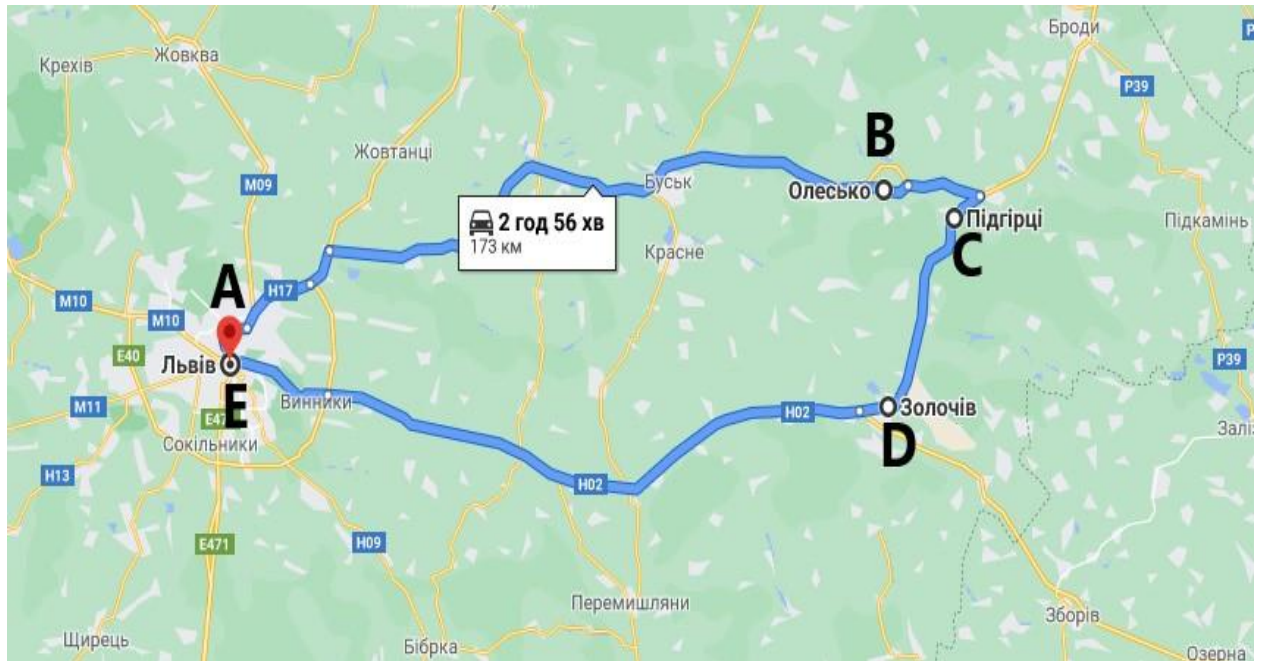
Тур «Золота підкова» ознайомить з найкрасивішими замками Львівщини: Олеським, Підгорецьким, Золочівським. Подорож по замках збагатить світогляд і допоможе краще ознайомитись з культурою Львівщини.

Туристичний маршрут «Перлини Львівщини» ознайомить туристів з містами Львів, Дрогобич та Трускавець, які є дійсно перлинами Львівської області. Трускавець – курортна «візитка» Львівщини, а туристичною перлиною Трускавця є курортний парк.

Тур «Львів та фортеця Тустань» це неймовірна подорож до природного заповідника «Сколівські бескиди», ознайомлення з містом-фортецею Тустань, яка входить до складу історико-культурного заповідника та є

унікальною наскальною оборонною спорудою на Прикарпатті.

Схематичне зображення маршруту туру «Золота підкова» наведено на рисунку 2.3.1.

Деталі маршруту:

Львів (UA) — Олесько (UA) — Підгірці (UA) — Золочів (UA) — Львів (UA)

Відстань за маршрутом ~ 176 км

Приблизний час поїздки ~ 3 ч 1 м

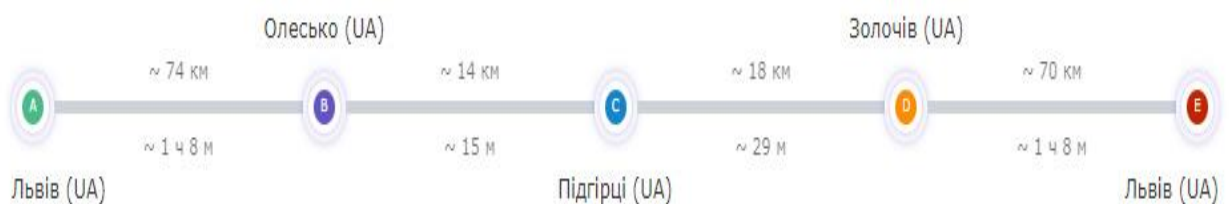

Рис. 2.3.1. Маршрут туру «Золота підкова» [складено автором]

Параметри маршруту, характеристику та програму туру «Золота підкова» наведено в таблицях 2.3.1-2.3.3.

Таблиця 2.3.1

Параметри маршруту «Золота підкова» [складено автором]

Пункти	Відстань, км	Спосіб долання (вид транспорту, його клас)	Час перебування в дорозі
A – B	м. Львів – смт Олесько 74 км	автобус	1 год 8 хв
B – C	сmt Олесько-м. Підгірці 14 км	автобус	15 хв
C – D	м. Підгірці – м. Золочів 18 км	автобус	29 хв
D – E	м. Золочів- м. Львів 70 км	автобус	1 год 8 хв
A- E	176 км		3 год

Таблиця 2.3.2

Характеристика туру «Золота підкова» [складено автором]

Характеристики	Зміст
Назва туру	«Золота підкова»
Маршрут	м. Львів-сmt. Олесько-м. Підгірці-м. Золочів-м Львів
Обґрунтування назви туру	«Золота підкова Львівщини» – популярний туристичний маршрут найбільш відомими замками Львівської області. Назву «Золота підкова» отримав через розташування замків дугою, що схожа на підкову. Золота підкова Львівщини – це три кращі українські замки: Олеський, Підгорецький, Золочівський, які входять в найпопулярніший туристичний маршрут України. Мета цього маршруту полягає в популяризації замкової спадщини Галичини та в ознайомленні з оборонно-палацовою архітектурою магнатських резиденцій краю.
Тип туру	Автобусний тур
Вид туру	Культурно-пізнавальний, тур вихідного дня
Сезон	Цілорічно
Цільова аудиторія	Для різних вікових та соціальних груп споживачів, 15 осіб
Тривалість	2 дні
Форма організації	Груповий/ індивідуальний, індивідуально-груповий
Загальна протяжність маршруту	176 км (від початкової до кінцевої точок)
Приблизна вартість туру загалом та на 1 особу	1430 грн
Послуги, включені до вартості туру	Проживання в готелі «Львів» м. Львів (1 доба – 700 грн.), харчування (2 сніданки, обід, вечеря- 240 грн.), транспортне обслуговування на маршруті (автобусне перевезення – 350 грн.), страховка медична та транспортна (70 грн.), супровід гіда, екскурсійне обслуговування гідом відповідно до програми туру (70 грн.).
Послуги, які не включені до вартості туру та оплачуються додатково	Обід у кафе «Равелін Золочівського замку» (приблизна вартість комплексного обіду – 60 грн.), вартість квитків у музеях (15 грн.), особисті витрати. Додаткове харчування; *вхідні квитки в замки, музеї; факультативні екскурсії; власні витрати.

Таблиця 2.3.3

Програма туру «Золота підкова» [складено автором]

День програми	Деталізований опис програми (з зазначенням часу, заходів програми, об'єктів відвідування)
1 день	<p>8.00 початок екскурсії по м. Львів.</p> <p>8.00-10.00. – автобусна екскурсія по м. Львів: «Аристократичний Львів» (відвідування церкви св. Юра, Високого замку, Храму Ольги та Єлизавети).</p> <p>10.10.- переїзд в готель «Львів» (група залишає речі в резервному номері готелю). Економ клас 700 грн.</p> <p>10.40.-12.00 -пішохідна екскурсія «Вулицями старого міста».</p> <p>Прогулянка по середньовічній центральній частині міста: площа Ринок, Успенська церква, Домініканський костел, Кафедральний собор, аптека-музей, Вірменська церква, ринок народних промислів</p> <p>12.00 -12.30.- обід.</p> <p>12.30. – 16.00- вільний час.</p> <p>16.30.-18.00 -театралізована екскурсія по Львову «Казка по-Львівські»</p> <p>18.00 – 18.30 вечеря</p> <p>18.30-21.00-вечірня театралізована екскурсія «Містичний Львів»</p> <p>21.20 – прибуття до готелю, вільний час, відпочинок.</p>
2 день	<p>8.00 – 9.00 Виселення з готелю. сніданок у кафе готелю за типом «шведський стіл».</p> <p>9.00.- виїзд групи на замську екскурсію «Золота підкова Львівщини» (відвідування Олеського, Підгорецького, Золочівського замків).</p> <p>9.10 – 10.18 – переїзд до смт Олесько</p> <p>10.30- 11.40- екскурсія по Олеському замку, відвідання палацово-паркової архітектури.</p> <p>11.40-11.55 – переїзд до м. Підгірці</p> <p>12.00- 13.40 – піша екскурсія Підгорецьким замком</p> <p>13.40- 14.00 – переїзд до м. Золочів</p> <p>14.00-14.30. – обід у кафе «Равелін Золочівського Замку» м. Золочева.</p> <p>14.30- 16.10. – оглядова екскурсія Золочівського замку, відвідання Китайського Палацу.</p> <p>16.20. Від'їзд Повернення до м. Львів. Приблизний час прибуття 17.30</p>

*Ціни на вхідні квитки:

Аптека музей – 10 грн. дит, 15 грн/дор;

Підгорецький замок – 60грн/дор, 30 грн/студенти, 20 грн/дит+60 грн/група екскурсійне обслуговування для дит. групи;

Золочівський замок – 90 грн/дор, 60 грн/студенти, 20 грн/дит +60 грн/група екскурсійне обслуговування для дит. групи;

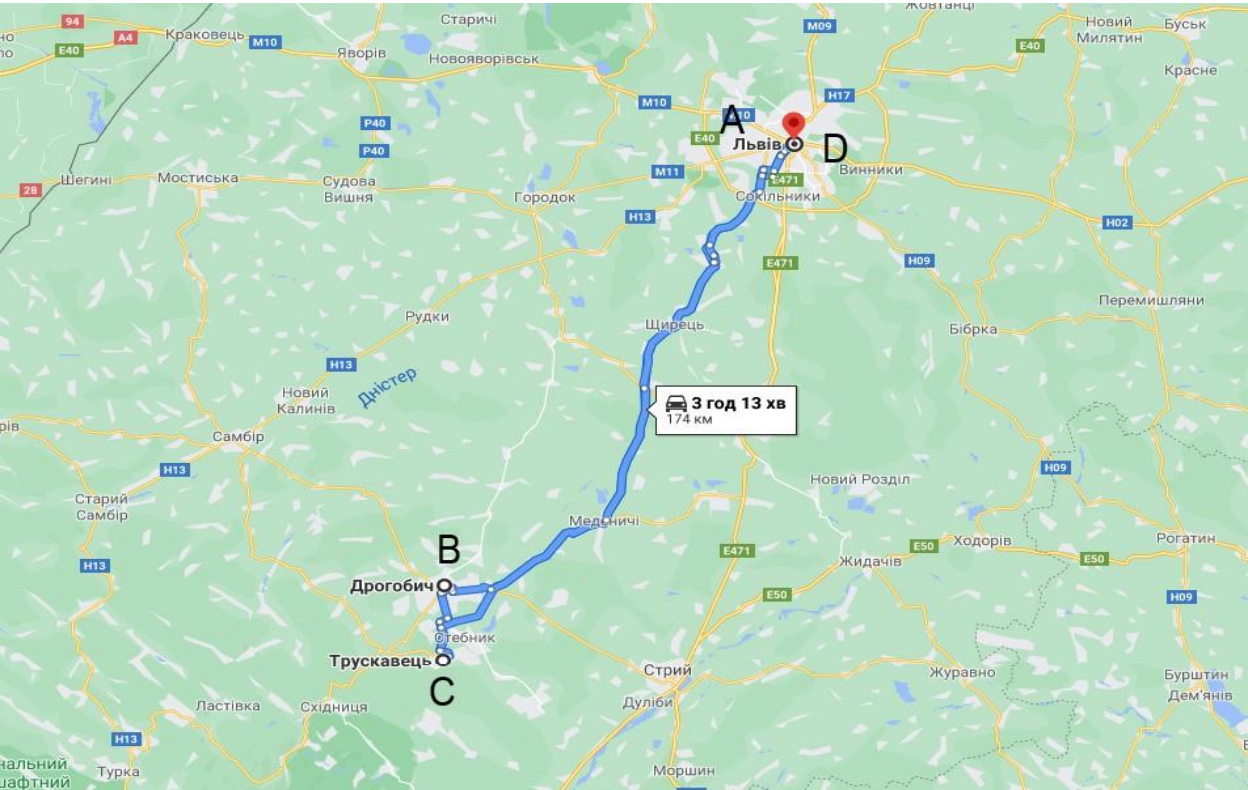
Олеський замок – 90 грн/дор, 60 грн/студенти, 20грн/дит +60 грн/група екскурсійне обслуговування для дит. Групи.

Входить у вартість туру: проживання в готелі; транспортне

обслуговування по програмі; екскурсійне обслуговування по програмі; харчування по програмі (2-разове); страховка.

Не входить у вартість туру: додаткове харчування; вхідні квитки в замки, музеї; факультативні екскурсії; власні витрати.

Схематичне зображення маршруту туру «Перлини Львівщини» наведено на рисунку 2.3.2.

Деталі маршруту:
Львів (UA) — Дрогобич (UA) — Трускавець (UA) — Львів (UA)
Відстань за маршрутом ~ 191 км
Приблизний час поїздки ~ 3 ч 20 м

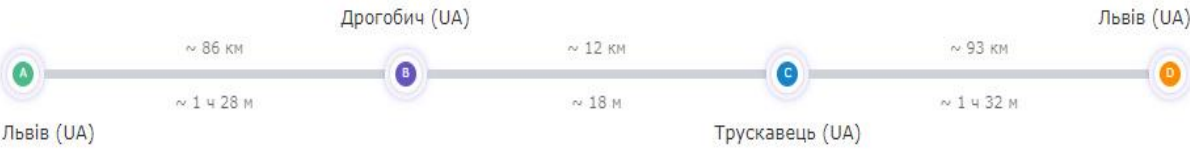

Рис. 2.3.2. Маршрут туру «Перлини Львівщини» [складено автором]

Параметри маршруту, характеристику та програму туру «Перлини Львівщини» наведено в таблицях 2.3.5-2.3.7.

Таблиця 2.3.5

Параметри маршруту «Перлини Львівщини» [складено автором]

Пункти	Відстань, км	Спосіб долання (вид транспорту, його клас)	Час перебування в дорозі
А – В	86	автобус	1 год 28 хв.
В – С	12	автобус	18 хв.
С – D	93	автобус	1 год 32 хв.
А-Д	191		3 год 18 хв.

Таблиця 2.3.6

Характеристика туру «Перлини Львівщини» [складено автором]

Характеристики	Зміст
Назва туру	«Перлини Львівщини»
Маршрут	м. Львів–м. Дрогобич–м.Трускавець–м. Львів
Обґрунтування назви туру	Туристичний маршрут «Перлини Львівщини» отримав назву за те, що міста Львів, Дрогобич та Трускавець дійсно є перлинами Львівщини. Трускавець – курортна «візитка» Львівщини. Серцем Трускавця є бювет мінеральних вод. Туристичною перлиною Трускавця є курортний парк, закладений ще у 20-30-их роках минулого століття.
Тип туру	Автобусний тур
Вид туру	Культурно-пізнавальний, тур вихідного дня.
Сезон	Цілорічно
Цільова аудиторія	Для різних вікових та соціальних груп споживачів, 15 осіб.
Тривалість	3 дні / 2 ночі
Форма організації	Груповий/ індивідуальний, індивідуально-груповий
Загальна протяжність маршруту	191 км (від початкової до кінцевої точок)
Приблизна вартість туру загалом та на 1 особу	1580 грн
Послуги, включені до вартості туру	Проживання в готелі «Панський двір» м. Львів (1 доба – 420 грн.), харчування 2 сніданки, обід – 250 грн., транспортне обслуговування на маршруті (автобусне перевезення – 600 грн.), страховка медична та транспортна (70 грн.), супровід гіда, екскурсійне обслуговування гідом відповідно до програми туру (140 грн.).
Послуги, які не включені до вартості туру та оплачуються додатково	Обід у кафе готелю «У Надії» (приблизна вартість 60-100 грн), вартість квитків у музеях (15-20 грн.), особисті витрати

Таблиця 2.3.7

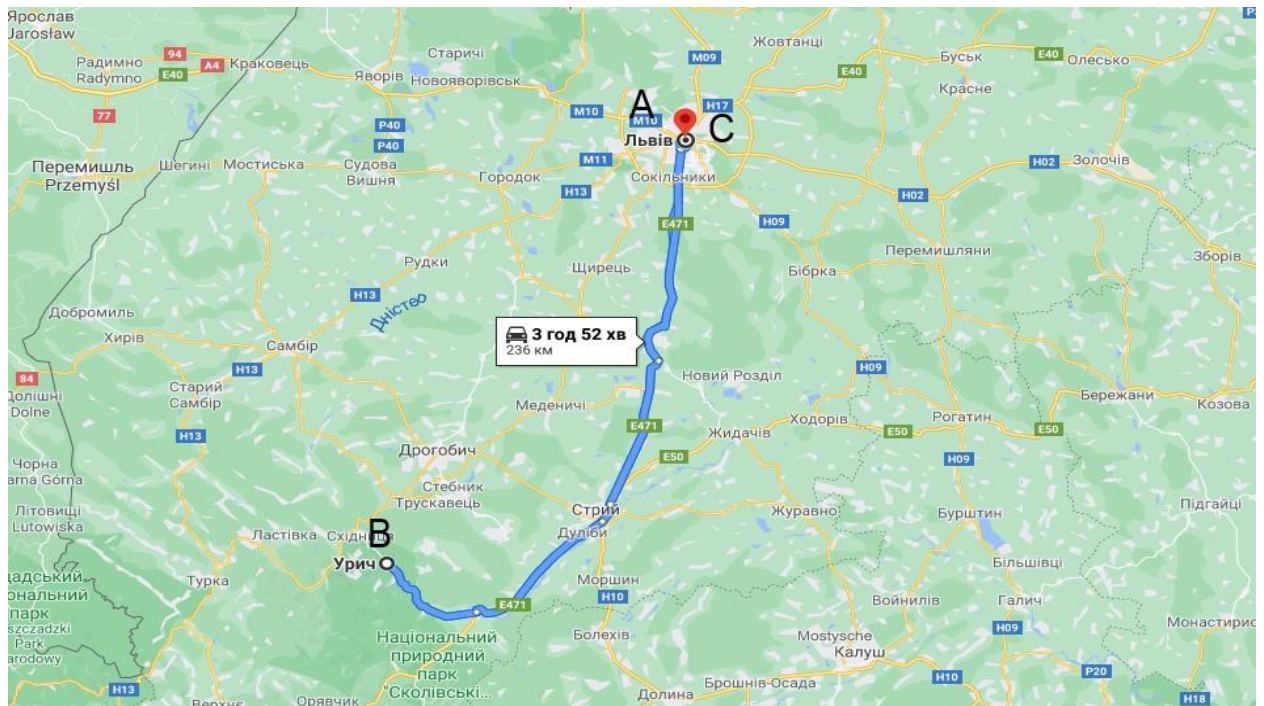
Програма туру «Перлини Львівщини» [складено автором]

День програми	Деталізований опис програми (з зазначенням часу, заходів програми, об'єктів відвідування)
1 день	<p>8.00 – 10.30- екскурсія «Львів ближче неба». Понад дахами та майже поміж хмарами. Виняткові панорами та незвичайні ракурси. Екскурсія дахами та долами Львова. Абсолютний і суто львівський ексклюзив. Панорами, що захоплюють дух та історії, котрі збуджують уяву. А ще – можливість зробити фото, яким будуть заздрити навіть ті, хто вже багато разів бував у Львові.</p> <p>10.40.- прибуття в готель, група залишає речі в резервних номерах готелю.</p> <p>12.00-12.30 обід.</p> <p>13.00- 15.00- Гра-квест «Про що мовчать Леви». Як відомо, Львів – місто левів. Їх скульптурні, живописні та інші зображення можна майже на кожному кроці. Дослідники нараховують таких сьогодні близько 5000 тис. Існує легенда, що ті львів'яни, які свого часу зробили щось на благо нашого міста залишилися в історії в образах красенів левів. І є в році всього одна ніч, коли всі леви, і кам'яні, і залізні ... перетворюються в людей і всю ніч сперечаються між собою хто ж з них більше прославив місто. В ході динамічної гри чекають незабутні пригоди, загадки і головоломки, пов'язані з історією і життям міста, а також можливість дізнатися про що мовчать львівські леви ... Як і кожна гра, квест має початок і кінець, переможців і переможених, нагороди та призи!</p> <p>15.00 -16.00 Вільний час.</p> <p>17.00-19.00-Квест «Таємниці львівської кави». Ознайомлення з історією львівської кави, кавовими закладами Львова. В кожному новому закладі є підказки. А під кінець квесту чекає філіжанка смачної кави та Гадання на кавовій гущі. (Філіжанка кави оплачується самостійно за бажанням)</p> <p>19.00-19.30.- вечеря в ресторані</p> <p>20.00 -вільний час, відпочинок</p>
2 день	<p>8.00-9.00-сніданок в готелі. Виселення з номерів.</p> <p>9.10. – виїзд у м. Дрогобич.</p> <p>10.00 – 12.00 – оглядова екскурсія по м. Дрогобич.</p> <p>Передбачається під час екскурсії відвідати костел святого Варфоломія із дзвіницею (14-15 століття), церкву Святого Юра (16 століття), церкву Воздвиження Чесного Хреста (1613 рік), музею Бруно Шульца, монастиря Святих Петра і Павла (XIX століття), музею ім. Івана Франка, солеварні XIII століття, хоральної синагоги.</p> <p>12.00-12.30.- обід в кафе «У Надії» міста Дрогобич</p> <p>12.50. – переїзд до м. Трускавець.</p> <p>13.20. – 15.30. Екскурсія:</p> <p>Центральний парк Адамівка, розташований між двома бюветами з мінеральною водою, ставок Слоніца.</p> <p>Єпархіальний музей,</p> <p>Собор святого Миколая,</p> <p>Польський костел,</p> <p>Каплиця святого Пантелеймона,</p> <p>Церква Святої Покрови.</p> <p>Знайомство з українським бальнеологічним курортом Трускавець, проба мінеральної води «Нафтуса».</p> <p>16.00.- виїзд до м. Львів.</p>

Входить у вартість туру: проживання в готелі; транспортне обслуговування по програмі; екскурсійне обслуговування по програмі; харчування по програмі (2-разове); страховка.

Не входить у вартість туру: додаткове харчування; вхідні квитки в замки, музеї; факультативні екскурсії; власні витрати.

Схематичне зображення маршруту туру «Львів та фортеця Тустань» наведено на рисунку 2.3.3.

Деталі маршруту:

Львів (UA) — Урич (UA) — Львів (UA)

Відстань за маршрутом ~ 234 км

Приблизний час поїздки ~ 6 ч 46 м

Рис. 2.3.3. Маршрут туру «Львів та фортеця Тустань» [складено автором]

Параметри маршруту, характеристику та програму туру «Львів та

фортеця Тустань» наведено в таблицях 2.3.7-2.3.9.

Таблиця 2.3.7

Параметри маршруту «Львів та фортеця Тустань» [складено автором]

Пункти	Відстань, км	Спосіб долання (вид транспорту, його клас)	Час перебування в дорозі
А – В	117	автобус	3 год 23 хв.
В – С	117	автобус	3 год 23 хв.
А-С	234		6 год 46 хв.

Таблиця 2.3.8

Характеристика туру «Львів та фортеця Тустань» [складено автором]

Характеристики	Зміст
Назва туру	«Львів та фортеця Тустань»
Маршрут	м. Львів-с.Урич-м. Львів
Обґрунтування назви туру	Туристичний маршрут «Львів та фортеця Тустань» дає можливість відвідати найвизначніші місця Львова, скуштувати ароматної кави та неповторного шоколаду. Неймовірна подорож до природного заповідника «Сколівські бескиди», ознайомлення з фортецею Тустань, яка є унікальною наскальною оборонною спорудою на Прикарпатті. Пропонується майстер-клас карамелі або з розпису пряників, екскурсія та дегустація в майстерні Шоколаду.
Тип туру	Автобусний тур
Вид туру	Культурно-пізнавальний, тур вихідного дня.
Сезон	Цілорічно
Цільова аудиторія	Для різних вікових та соціальних груп споживачів, 15 осіб.
Тривалість	2 дні
Форма організації	Груповий/ індивідуальний, індивідуально-груповий
Загальна протяжність маршруту	234 км (від початкової до кінцевої точок)
Приблизна вартість туру загалом та на 1 особу	1410 грн.
Послуги, включені до вартості туру	Проживання в готелі «Цісар» м. Львів (1 доба – 450 грн.), харчування- 2 сніданки, обід, вечеря (220 грн), транспортне обслуговування на маршруті (автобусне перевезення – 600 грн.), страховка медична та транспортна (70 грн.), супровід гіда, екскурсійне обслуговування гідом відповідно до програми туру (70 грн.).
Послуги, які не включені до вартості туру та оплачуються додатково	Обід та вечеря у кафе (приблизна вартість 60-100 грн) та обід у кафе ««Ukrayins'ki Stravy. Kafe Kolyba»» (приблизна вартість комплексного обіду – 100 грн.), вартість квитків у музеях (25 грн.), особисті витрати. *Аптека музей – 25 грн/дор., 15 грн/дит; водоспад Кам'янка Національного парку «Сколівські Бескиди» – 10 грн/дор., 5 грн/дит.; вхід на територію наскельної фортеці «Тустань» та музей «Історія Тустані» – 52 грн/дор., 26 грн/д Вартість шоколадної екскурсії – 67 гривень за одну особу. Майстер клас карамелі -Вартість 80 грн/особа)

Таблиця 2.3.9

Програма туру «Львів та фортеця Тустань» [складено автором]

День програми	Деталізований опис програми (з зазначенням часу, заходів програми, об'єктів відвідування)
1 день	<p>8.00-11.30 автобусна екскурсія "Львів – перлина Європи": будівля колишнього парламенту Галичини, а зараз Університету, Львівську політехніку, шляхетське казино, район Стрийського парку та ще багато цікавих об'єктів, а також Високий замок – найвищу гору міста. З найвищої точки відкривається чудова панорама на місто за будь-якої погоди. Чудовий парк та залишки оборонного замку залишать приємні враження; Собор Святого Юра – головну святиня українських греко-католиків, “візитівка міста”, один з найдавніших і найгарніших його храмів. Святиня.</p> <p>11.35. Група залишає речі в резервному номері готелю «Цісар» м. Львова</p> <p>12.00-12.30. Обід</p> <p>13.00 -14.00 – пішохідна екскурсія "Вулицями старого міста": оборонні споруди, пам'ятник Данилу Галицькому, монастир Бернардинів, площа Ринок, "чорна кам'яниця", будинок Корнякта з італійським подвір'ям, Вірменський квартал, культурно-мистецький центр "Дзига", Ратуша, аптека – музей, Успенська церква, костели Кафедральний, Домініканців.</p> <p>14.00 -16.00-Вільний час у місті, під час якого факультативно пропонується :</p> <p>14.00-17.30 – Майстер-клас карамелі. На карамельному майстер-класі дорослі та діти перевтілюються в майстрів-карамелів, поринають у чарівний світ солодкої магії, опановують нові навички і створюють авторські солодощі. Кожен учасник після проходження майстер класу отримає сертифікат майстра карамельної справи.</p> <p>17.30-18.30-Дегустація шоколаду в Львівській майстерні шоколаду.</p> <p>Під час екскурсії гостей зустріне екскурсовод – працівник Майстерні, який розповість цікаві факти з історії шоколаду у світі та про Львівську майстерню шоколаду. В рамках екскурсії учасникам буде проведено дегустацію різноманітного шоколаду (білого з горіхами, молочного з карамеллю та особливого чорного). На кожному з 5-ти поверхів Майстерні гості матимуть можливість ознайомитись із особливостями інтер'єру, з асортиментом шоколадної і сувенірної продукції та відчути атмосферу шоколадного світу. А також кожен учасник отримає солодкий подарунок на згадку.</p> <p>19.00-19.30. Вечеря. Ночівля.</p>
2 день	<p>8.00-9.00 – сніданок в ресторані готелю «Цісар» м. Львова. Виселення з номерів.</p> <p>9.10. – посадка в автобус, екскурсія до фортеці Тустань та заповідника "Сколівські бескиди".</p> <p>12.30 – 1-ша зупинка – фортеця Тустань – яка є унікальною наскальною оборонною спорудою на Прикарпатті. Тут колись був розміщений митний пост, від якого до наших днів все ще збереглися могутні скельні утворення.</p> <p>13.00 – 2-га зупинка – Національний парк "Сколівські бескиди", що розташований на схилах гір. На території парку знаходяться 40 видів тварин, занесених до Червоної книги України.</p> <p>13.30. – 3-тя зупинка мандрівки – водоспад Кам'янка та озеро-болото "Журавлине". Водоспад утворився в мальовничому проломі гірського хребта. Вода спадає з висоти величезних скель. Недалеко від водоспаду знаходиться міст через річку Кам'янка. Саме тут, в декількох метрах від моста, знаходиться цілюще джерело з сірководневою мінеральною водою. Вода в ньому дещо схожа за складом і смаком на знамениту “Нафтуся”. У серці заповідника “Сколівські Бескиди”, розташоване надзвичайної краси озеро Журавлине або ж як його ще називають – Мертве. За переказами місцевих жителів, озеро має містичну силу .</p> <p>14.00-14.30 – Обід «Ukrayins'ki Stravy. Kafe Kolyba»</p> <p>15.00 -повернення до м. Львів</p>

Входить у вартість туру: проживання в готелі; транспортне обслуговування по програмі; екскурсійне обслуговування по програмі; харчування по програмі (2-разове); страховка.

Не входить у вартість туру: додаткове харчування; вхідні квитки в замки, музеї; факультативні екскурсії; власні витрати.

Таким чином, у Львівській області розроблено та реалізуються низку Стратегій та Програм розвитку туризму. Їх аналіз показав актуальність обраних напрямів розвитку туризму у регіоні. Запропоновано низку туристичних продуктів, що дозволять підвищити ефективність реалізації напрямів розвитку туризму у Львівській області.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В процесі дослідження розвитку туризму в Львівській області, були зроблені наступні узагальнення та висновки:

- розглянута природно-ресурсна база розвитку туризму у Львівській області показала, що область володіє значними природними туристично-рекреаційними ресурсами це: кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, водні, лісові, природно-заповідні, флоро-фауністичні;

- оцінені історико-культурні ресурси регіону як чинник розвитку туристичної діяльності. Львівська область має найбільшу в Україні кількість, різноманітність і ступінь збереження об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, яка представлена всіма типами будівель широкого хронологічного періоду – від Княжої доби до середини XX століття;

- проаналізована організація туристичної діяльності у Львівській області показала, що у 2019 році частка Львівської області в Україні за кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності становить 4,1%.

Туристичні послуги надають 354 туристичних підприємств. Туристично-екскурсійні маршрути обслуговують 750 кваліфікованих екскурсоводів та гідів-перекладачів. Виїзний туризм є вигіднішою формою діяльності туристичних підприємств, ніж в'їзний (іноземний) та внутрішній туризм. Виїзним туризмом займається майже кожна туристична фірма, а в'їзним та внутрішнім туризмом – близько 20% туристичних підприємств області.

Аналіз туристичної діяльності у Львівській області показав, що об'єктивно область має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного розміщення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів тощо.

Охарактеризовані особливості розвитку туристичної інфраструктури.

Львівська область забезпечена розвиненою мережею транспортних комунікацій, ділянки яких проходять за напрямками міжнародних європейських доріг, сприяють пропуску транзитних транспортних потоків через регіон, що обумовлює його стратегічне значення у розвитку економіки країни.

Визначені основні напрямки вдосконалення розвитку туризму у Львівській області. Вивчаючи туристично-рекреаційний потенціал Львівщини, встановлено, що регіон має всі необхідні передумови для перспективного розвитку таких видів туризму, як культурно-пізнавальний, науково-освітній, релігійний, лікувально-оздоровчий, мисливський, екологічний, діловий, спортивний і екскурсійний.

Об'єктивно оцінюючи туристичні можливості Львівщини, можна зробити висновок, що область має передумови для перспективного розвитку культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, гірськолижного, природничо-пізнавального, науково-освітнього, релігійного, мисливського, сільського, екологічного, водного, етнічного, спортивно-оздоровчого, ділового, відпочинково-розважального, активного, екскурсійного туризму.

Таким чином, з урахуванням викладеного вище можна констатувати, що Львівська область – перспективний регіон України для розвитку туризму та рекреації. Наявність сприятливих природних та рекреаційних ресурсів, природно-кліматичні умови (клімат помірно-континентальний), зручне та вигідне транспортно-географічне положення, наявність великої кількості пам'яток культури та історії, культурний та мистецький центр, широкий спектр допоміжних послуг: закладів харчування, розважальних закладів тощо; розвинута санаторно-курортна база, велика кількість культових об'єктів різних віросповідань і конфесій, мережа автомобільних доріг, залізниць, аеропортів, річкових і морських портів.

Разом з цим залишається ряд невирішених проблем розвитку туристично-рекреаційної сфери можна віднести наступні:

- надмірна територіальна концентрація туристичних потоків в межах

м.Львова та неефективне використання туристично-рекреаційних можливостей у районах області та сільській місцевості;

- неналежний рівень розвитку туристичної та рекреаційної інфраструктури;

- неналежний стан, а подекуди взагалі відсутність впорядкованих (облаштованих) туристичних маршрутів (брак обладнаних місць короточасного відпочинку, гірських туристичних притулків, недостатня кількість ознакованих і впроваджених шляхів активного туризму (пішохідних, велосипедних, водних тощо) та недостатня їх популяризація);

- незадовільний стан пам'яток історико-архітектурної спадщини, доріг та під'їздів до об'єктів туристичної та курортної сфери, недостатнє використання транспортних можливостей для перевезення туристичних потоків;

- недостатнє забезпечення професійними кадрами галузі туризму, курортів і рекреації;

- низький рівень доступності регіону для інклюзивного туриста;

- зниження привабливості територій через забруднення твердими побутовими відходами.

- незадовільний стан туристичних об'єктів (занедбані та напівзруйновані пам'ятки замково-палацової культури);

- незадовільний матеріально-технічний стан закладів культури та мистецтва;

- відсутність сучасних систем охорони, що призводить до втрати окремих цінних експонатів з музеїв, галерей;

- незадовільний стан доріг та відсутність під'їздів до багатьох туристичних об'єктів;

- низький рівень транспортних послуг усіх видів, особливо міжміського сполучення в межах області (відсутність інформації про розклад рейсів або складність її отримання, відміни рейсів, незадовільний стан транспортних засобів);

- недостатність інформаційно-маркетингового забезпечення просування туристичних та інвестиційних можливостей у сфері туризму та рекреації Львівської області.

Проведений аналіз стану розвитку туризму у Львівській області показав, що на сьогодні область має всі умови для розвитку внутрішнього і іноземного туризму. Відповідно розвиток туризму сприятиме розвитку економіки, створенню нових робочих місць. Таким чином, Львівська обл. на сьогодні займає одне з провідних місць у туристичній галузі України та має значні перспективи подальшого регіонального розвитку туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» № 2222-IV від 8.12.2004 р.: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К.: Велес, 2005. – 48 с.

2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. // ВВР. – 2002. – № 34. – Ст. 27. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

3. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 22 червня 2009 р. № 330 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Про затвердження Програми розвитку туризму, курортів та рекреації у Львівській області на 2018-2020 роки // Львівська обласна рада XIII сесія VII скликання рішення № 558 від 05 грудня 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://loda.gov.ua>

5. Про курорти: Закон України від 5.10.2000 р., № 2026-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.

6. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 8 вересня 2005р. №2850 – IV – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>.

7. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24.06.2004 № 1861-IV – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>.

8. Про туризм : Закон України від 15 вересня 1995 р. (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України, 1995, № 31. Ст. 24. № 325/95-ВР. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua> >

9. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 8 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України, 2000р., № 39. Ст. 333 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>

10. Програма соціально-економічного та культурного розвитку м. Львова на 2017–2019 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cityadm.lviv.ua/lmr/strategija/prohramy-sotsialno-ekonomichnoho-ta-kulturnoho-rozvytkum-lvova-na-2017-2019-roky>

11. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінет Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80n9> (дата звернення 26.04.2021).

12. Алексєєва Н. Ф. Регіональні аспекти стратегії розвитку туристичної індустрії / Н. Ф. Алексєєва, Л. М. Сакун // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – №2 (8). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_2_3

13. Антошкова Н. А. Аналіз сучасного ринку ресторанних послуг в Україні / Н. А. Антошкова // Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 18-19 червня 2020 р.). – Львів : Видавництво ЛТЕУ, 2020. – С. 203-205.

14. Арбузова Ю. В. Перспективні напрями розвитку зеленого туризму в Україні / Ю. В. Арбузова, В. Д. Яковенко // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. – 2013. – Вип. 3 (4). – С. 120-128.

15. Атлас Львівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://geoknigi.com/view_map.php?id=28

16. Банах В. М. Музейні інновації та інтерактивність у теорії та практиці музейної справи / В. М. Банах // Historical and cultural studies. – 2016. – Vol. 3. – Num. 1. – С. 1-5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hcs_2016_3_1_3

17. Батиченко С.П. Львівщина як осередок розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні / С. П. Батиченко, Л. В. Мельник, А. Д. Щербань // Молодий вчений. – 2018. – № 10. – С. 452-455.

18.Батченко Л.В. Стратегічні альтернативи організаційно-економічного розвитку туристичних підприємств в Україні / Л.В. Батченко, Л.О. Гончар І.О. Близнюк // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2019. – Вип. 5 – С. 64-70

19.Біланюк О.П. Дисертація Розвиток транскордонного туризму ринку в умовах інтегрування України в ЄМ // Львівський національний університет імені Івана Франка Національна академія наук України ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього». – Львів 2019.

20.Білоус С.В. Підвищення конкурентних переваг готельно-ресторанного та туристичних підприємств за допомогою методів менеджменту / С.В. Білоус, А.Б. Красько, Л.С. Безручко // Економіка та суспільство. – 2021. – Вип. 23.

21. Бігус М. М. Аналіз сучасного стану туристичного бізнесу Львівщини у контексті глобалізаційних процесів / М. М. Бігус // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 14. – С. 124-128.

22.Бриндзя З.Ф. Прагматика удосконалення планування та управління в готельно-ресторанному бізнесі / З.Ф. Бриндзя, А.М. Кулик // Інноваційна економіка. – 2020. – Вип.7-8. – С. 56-64.

23.Богдан Н. М. Розвиток внутрішнього туризму як пріоритет економічних інтересів регіону / Н. М. Богдан, М. І. Писаревський // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2018. – Вип. 6. – С. 188–193.

24. Вишневська Г.Г. Потенціал культурно-пізнавального туризму у збереженні культурної спадщини України / Г.Г. Вишневська // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. – 2013. – Вип. 19(2). – С. 192-196.

25. Вівчарук О.М. Сучасні тенденції розвитку ресторанного господарства в Україні / О.М. Вівчарук // Сучасні тенденції з розвитку готельно-ресторанного бізнесу. Якість і безпечність продуктів харчування:

[Текст] : 36. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Львів, 24 квітня 2019 р.) / Міністерство освіти та науки України, Львівський інститут економіки та туризму. – Львів: ЛІЕТ, 2019. – С. 42-45.

26. Вільчинська О. Тенденції розвитку закладів ресторанного господарства у Львові / О. Вільчинська, В. Гуцуляк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/22779/1/StudN_2019_8_73.pdf

27.Влащенко Н. М. Брендинг та просування туристської дестинації на основі транскордонного співробітництва / Н. М. Влащенко // Економічний форум. – 2016. – № 3. – С. 92-97.

28.Гірняк Л.І. Розвиток готельного господарства у Львові: тенденції та перспективи / Л.І. Гірняк, Т.В. Мосінг // Інновації в управлінні асортиментом, якістю та безпекою товарів і послуг: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 7 грудня 2017 р.). – Львів, 2017. – С. 297–299.

29.Гнаткович О.Д. Конкурентна стратегія готельного господарства м. Львова / О.Д. Гнаткович, Ю.Ю. Оленчин // Економіка та управління підприємствами. – 2019. – Вип. 5

30. Голод А. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування : монографія / А. Голод. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 340 с.

31. Голод А.П. Соціальні проблеми організації міжнародного в'їзного туризму в Україні / А.П. Голод, Л.М. Федоришина // Сталий розвиток економіки. – 2019. – № 1 (42). – С. 115–121.

32. Горин І. Природні туристично–рекреаційні ресурси Львівщини: структура, оцінка потенціалу та характеру сучасного використання / І. Горин // Рекреаційна географія і туризм. Наукові записки. – 2018. – № 2.

33. Головатий М.В. Еколого–географічний аналіз та оцінка бальнеологічних курортів Львівської області / М.В. Головатий // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/10/aref_holovaty.pdf (24.11.2020)

34. Городиський Ю. Я. Геопросторова організація паломництва у Львівській області / Ю. Я. Городинський. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2018.

35. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/sr/accounting.php?ind_page=sr (дата звернення: 04.04.2021р.)

36. Голиборода І. Перспективи розвитку військово–історичного туризму на Львівщині / І. Голиборода // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 29 (2). – С. 45-50.

37. Гришук А.М. Визначення впливу розвитку туризму на національну економіку / А.М. Гришук, Ю.О. Масюк // Економічний аналіз. – 2015. – Том 21. – № 1.

38. Державна фіскальна служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua>

39. Державний веб–портал бюджету для громадян [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [Openbudgat.gov.ua](http://openbudgat.gov.ua)

40. Департамент архітектури та розвитку містобудування ЛОДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://loda.gov.ua> > upravlinn.

41. Департамент екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://deplv.gov.ua>

42. Заклади культури, фізичної культури і спорту України у 2017 році // Статистичний збірник Державна служба статистики України. – Київ, 2018.

43. Демографічний щорічник 2018р. Населення Львівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lv.ukrstat.gov.ua

44. Електронні дашборди туристичної статистики за період 2009–2019 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ntoukraine.org/nsts_analytics_ua.html

45. Заклади культури, фізичної культури і спорту України у 2017 р. : Статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України, 2018. – 95 с.

46. Запотоцький С. Туристично–рекреаційний потенціал Львівської області: географічні особливості використання та відтворення / С. Запотоцький, І. Горин // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2018. – Вип. . – С. 72-78.

47. Запотоцький С. Сучасні тенденції розвитку лікувально–оздоровчого туризму у Львівській області / С. Запотоцький, І. Горин // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія. – 2012. – Вип. 3(72). – С. 70-76.

48. Інфографіка актуальної туристичної статистики за 2019 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/ntou-barometer-poster-2020.pdf>

49. Клапчук О.О. Туристично–рекреаційні ресурси Львівської області : територіальна диференціація, оцінка, напрямки використання: автореф. дис.канд. геогр. наук: 11.00.02 / Оксана Орестівна Клапчук . – Львів : Б.в., 2011 . – 20 с.

50. Корженко К. А. Основні стратегічні перспективи розвитку національного туризму в Україні в умовах соціально–економічної нестабільності / К. А. Корженко // Сталий розвиток економіки. – 2015. – № 1 (26). – С. 14-21.

51. Кондур О. Роль туристичної галузі в сталому розвитку Карпатського регіону: соціальний, освітній та економічний аспекти / О. Кондур, Ю. Копчак, Л. Копчак // Гірська школа Українських Карпат. – 2014. – № 11. – С. 59-61.

52. Колективні засоби розміщування та туристична діяльність у

Львівській області: статистичний збірник 2017 р.

53. Колонтаєвський О.П. Напрями розвитку ринку внутрішнього туризму України / О. П. Колонтаєвський, Д. О. Шаповаленко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. – 2017. – № 2. – С. 164-171.

54. Каднічанська М.Я. Використання історико–культурної спадщини національних природних парків Львівської області у туризмі / М.Я. Каднічанська // Географія та туризм. – 2014. – Вип. 31. – С. 101-109.

55. Комплексна програма розвитку культури Львівщини на 2018–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://loda.gov.ua>

56. Мазур Т.М. Напрямки розвитку курортних містечок в зоні впливу великого міста (на прикладі стм. Великий Любінь Львівської області) / Т.М. Мазур // Містобудування та територіальне планування. – 2020. – Вип. 75. – С. 233-245.

57. Маковей Ю. Інформаційне забезпечення діяльності туристичних підприємств / Ю. Маковей // Ефективність державного управління. – 2016. – Вип. 4 (49).

58. Мальська М. Історико–культурні ресурси як чинник розвитку приміського туризму м. Львова / М. Мальська, Т. Біла // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2013. – Випуск 43. Ч. 1.

59. Мігущенко Ю. В. Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі Львівської області / Ю. В. Мігущенко // Ефективна економіка. – 2015. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_92.

60. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

61. Національний Банк України /Статистика / Статистика зовнішнього сектору / Прямі інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external>

62. Нездоймінов С. Музейна мережа в контексті сучасних проблем екскурсології / С. Нездоймінов, С. Загорулько // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2017. – № 6 (248). – С. 81-93.

63. Никига О.В. Соціально–економічні проблеми організації стаціонарних пізнавальних турів (на прикладі міста Львова) / О.В. Никига // Інноваційна економіка. – 2019. – № 3–4 (79).

64.Новикова В.І. Природно–лікувальні ресурси санаторно–курортного комплексу України / В. І. Новикова, А. С. Пустовойт // Матеріали 2–ї Міжнар. наук.–практ. конф. «Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку» (Черкаси, 16–17 жовт. 2014 р.). – Черкаси : Брама–Україна, 2014. – С. 381–391.

65. Олійник В.В. Сучасний стан та перспективи розвитку подієвого туризму на території України / В.В. Олійник, О.В. Шикіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 14. – С. 460-463.

66.Організація рекреаційно–оздоровчих закладів і місць відпочинку у приміській зоні Львова / Русанова І.В., Данилко Н.Я. // Архітектура. Вісник Національного університету Львівська політехніка. – 2015. – Вип. 816. – С. 154.

67.Офіційний туристичний сайт Львівщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lviv-region.travel/ua/cat/lviv-region>

68.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

69.Офіційний сайт Центру розвитку туризму міста Львова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lviv.travel/>

70.Офіційний сайт Львівської обласної державної адміністрації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://loda.gov.ua/oda/upravlinnya/departament-z-pytankultury-natsionalnostej-tarelihi>

71. Павліш Л. В. Львівщина як перспективний регіон України для розвитку туризму та рекреації // Л. В. Павліш // Торгівля, комерція, підприємництво. – 2013. – Вип. 15. – С. 124-128.

72.Паньків Н.М. Територіальна диференціація туристично–ресурсного потенціалу як чинника внутрішнього туризму Львівської області / Н. М. Паньків, І. Лесик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. – 2019. – №1. – С.182–189.

73.Пандяк І. Сучасний стан та тенденції розвитку готельних мереж міста Львова /І. Пандяк, Т. Кулян // Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід: матеріали XIV Міжнародної наукової конференції. – Львів, 2020. – 458 с.

74.Парфіненко А.Ю. Проблеми та перспективи розвитку лікувально–оздоровчого туризму в Україні (у порівнянні з країнами центральної Європи). / А.Ю. Парфіненко, І.І. Волкова, В.І. Щербина // Вісник Харківського Національного Університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – 2018. – Вип. 6. – С.130-135.

75.Пендерецький О. В. Перспективи розвитку промислового туризму у Львівській області / О. В. Пендерецький // Вісн. Львів. нац. ун–ту. Серія географічна. – 2013. – Вип. 43, ч. 2. – С. 323–330.

76. Програма «Охорона, збереження і популяризація історико-культурної спадщини у Львівській області на 2021–2025 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lvivoblrada.gov.ua> ›

77.Рекреаційно–туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навч. посіб. / Н.О. Алєшугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид–во ЧНТУ. – 492 с.

78. Розметов О.Г. Перспективи розвитку BEAUTY–туризму на основі ресурсної бази курортних територій України / О.Г. Розметов, О.В. Цишек // Молодий вчений. – 2018. – № 12 (64).

79.Рутинський М.Й. Суспільно–географічний аналіз сучасних тенденцій, проблем і перспектив відродження палітри брендівих дестинацій

етнофестивального туризму у Західному регіоні України в кризових реаліях сьогодення / М. Й. Рутинський, М. Я. Топорницька // Географія та туризм. – 2018. – Вип.46. – С. 3-18.

80. Роїк О.Р. Дослідження сучасного стану та тенденцій готельного господарства Львівської області / О.Р. Роїк, Я.Д. Сулятицька // Ефективна економіка. – 2020. – Вип. 6. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.economy.nayka.com.ua>.

81. Савіцька О.П. Стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні: Регіональні аспекти /О. П. Савіцька, Н. В. Савіцька // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2013. – № 754. – С. 68-74.

82. Савіцька О. П. Культурний туризм: реалії та перспективи розвитку у Львівській області / О. П. Савіцька, М. В. Марущак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24 (1). – С. 376-383.

83. Сірик А.Є. Державне регулювання ринку туристичних послуг України / А.Є. Сірик // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – № 2 (48). – С.100–104.

84. Скляр Г.П. Статистичні показники розвитку сфери туризму в Україні: напрями удосконалення та гармонізація з міжнародними стандартами / Г.П. Скляр, Л.В. Дробиш, Л.І. Вишневецька // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – № 2 (48). – С.157–162.

85.Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Розпорядження КМУ від 16 березня 2017 р. № 168–р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>.

86.Стратегія розвитку Львівської області на період 2021–2027 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://loda.gov.ua/programy_ta_strategii

87.Стратегія розвитку гірських територій Львівської області на 2018–2022 роки, Львів 2017 р. Міністерство розвитку громад та територій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua> › ,

Львівська обласна державна адміністрація [https://www.minregion.gov.ua > uploads > 2018/08](https://www.minregion.gov.ua/uploads/2018/08)

88. Статистичний щорічник України, «Україна в цифрах». «Туристична діяльність в Україні», «Колективні засоби розміщування в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/tur.htm(дата

89. Статистичний збірник Розподіл постійного населення України за статтю та віком на 1 січня 2019 року Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ukrstat.gov.ua > звернення: 04.04.2021р.](http://www.ukrstat.gov.ua/звернення:04.04.2021р.).) – Назва з екрана, за відповідні роки.

90. Стецюк О. Музейні заклади Львівської області: територіальні особливості розвитку / О. Стецюк, Н. Гамкало // Вісник Львівського університету. Серія: Географічна. – 2013. – Вип. 42. – С. 333-341.

91. Ступень М. Проблеми розвитку галузі туризму у Львівській області /М. Ступень, Р. Дудяк, Р. Ступень, З. Рижок // Соціально-економічний розвиток сільських територій Аргарна економіка. – 2018. – № 3-4.

92. Тимошенко О. В. Сучасний рівень розвитку туризму у Львівській області / О. В. Тимошенко, А. О. Мельник // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2019. – Т. 30 (69). – № 6. – С. 82-86.

93. Тимошенко О.В. Сучасний рівень розвитку туризму у Львівській області / О.В. Тимошенко, А.О. Мельник // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2019. – Вип. 6. – С. 82-86

94. Топорницька М. Я. Територіальна організація та перспективи розвитку етнофестивального туризму у Львівській області / М. Я. Топорницька // Географія та туризм. – 2012. – Вип. 21. – С. 89-96

95. Туристичний барометр України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/ntou-barometer-2020.pdf>

96. Управління туризму та курортів Львівської обласної державної

адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://loda.gov.ua>

97.Феленчак Ю. Б. Особливості розвитку музейної галузі у Львівській області: передумови становлення та сучасний стан / Ю. Б. Феленчак // Інноваційна економіка. – 2019. – № 5-6.

98.Чисельність наявного населення України на 1 січня 2020 року // Статистичний збірник Державна служба статистики України. – Київ, 2020 р.

99. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2019 року. // Статистичний збірник Державна служба статистики.України. – Київ, 2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [database.ukrcensus.gov.ua › 2019 › zb_chnn2019](https://database.ukrcensus.gov.ua/2019/zb_chnn2019)

100. Центр туристичної інформації Львів, Жовква [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.touristinfo.lviv.ua., info@zhovkva-tour.info

[101.Цікава статистика про Львівщину. Природно-заповідний фонд. Дані департаменту екології та природних ресурсів Львівської ОДА. \[Електронний ресурс\]. – Режим доступу: \[http://lv.ukrstat.gov.ua › proj › istat › istat2402\]\(http://lv.ukrstat.gov.ua/proj/istat/istat2402\)](#)

102. Цимбал О.І. Туристична сфера України як плацдарм до розвитку національної економіки та міжнародного туризму / О.І. Цимбал // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 2. – С.133–136.

103.Шамара І. М. Тенденції розвитку ресторанного господарства як складової туристичної галузі України / І.М. Шамара // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм» – 2013. – № 1042. – С. 151–154.

104. Шамара І.М. Тенденції розвитку ресторанного господарства України в умовах глобалізації / І.М. Шамара, М.А. Семенов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. – 2018. – Вип. 8. – С. 204-210.

105. Шевелюк М.М. Особливості розвитку структурних компонентів культурного туризму Львівщини / М.М. Шевелюк // Культура і сучасність : альманах. – 2019. – Вип. 2. – С. 222-226.

106.Шелеметьєва Т. В. Розвиток внутрішнього туризму в Україні як об'єкта управління / Т. В. Шелеметьєва // Вісник економічної науки України. – 2019. – № 1. – С. 164–168.

107. Шикіна О.В. Аналіз сучасного стану музейної справи в Україні / О.В. Шикіна, Н.В. Нєчева // Інфраструктура ринку. – 2019. – Випуск 38.

108. Шумплат О.М. Формування поняття «Туризм» у сучасній економічній науці / О.М. Шумплат // Ефективна економіка. – 2015. – № 12.

ДОДАТКИ

Рис. А.1. Картохема. Адміністративно-територіальний устрій Львівської області [40]